Kecskeméti közéleti és családi lap
VI. évfolyam 3. szám. 2003. március

Szívhang Köztér

alapítványi melléklettel

IGEN

Népszavazás április 12-én!

Összeállítás a 2-3. oldalon

Március idusán - dacára a szeles időnek - sok százan ünnepeltek együtt Kecskemét főterén. A Katona József Színház színvonalas műsorát Sirkó László rendezte. Képünkön Pál Attila színművész.

Várják ...

... Önt és barátait a Kodály Iskola dísztermébe március 31-én hétfőn 18 órára Szilvási Katalin zongoraművész és Fodor Gábor Bartók Béla és Pásztory Ditta-díjas fuvolaművész hangversenyére, ahol műsoron szerepel többek között Schubert, Liszt és Rachmanyinov több műve. A belépés díjtalan…

De ne várják, hogy tudósítsunk:

- a városházi március 15.-i sajtónapi ünnepségről,

- a megyei közgyűlési elnök és a kecskeméti polgármester egyeztető megbeszéléséről,

- a Városháza által szervezett sajtótájékoztatókról,

- a megyei kórházi átadóünnepségekről,

- a víz-világnapi rendezvényről,

- és még jónéhány eseményről, ahol diszkriminatív módon, egyedüli városi sajtóorgánumként bizonyos körök bennünket nemkívánatosnak tartnak.

Hogy miért? Erről kérdezzék meg Aczél György és/vagy Lakatos Ernő elvtársak kései, helyi legjobb tanítványait. (Homlokukra csapva, véletlen tévedésre hivatkoznak majd.) Mindezek híven jellemzik mai kecskeméti közés sajtóviszonyainkat.

Persze, mint e számunkban is látják, az időtálló dolgok naponta a Műkertvárosi, a Béke általános iskolában, a Forradalom utcai oviban, a színpadokon, a műtermekben és Orosz László íróasztalánál születnek. Mire az itt említett iskolások felnőnek, a magukat most politikacsinálónak tartók nevére meg a kutya sem fog emlékezni…

a kiadó

Családtanulók

Nincs a világon olyan jó, amit ne lehetne még jobban csinálni! Ez a megállapítás vonatkozik a kiegyensúlyozott házasságokra is, amelyekből - a válási statisztikákat nézegetve - egyre kevesebb van. Nem véletlen tehát, hogy a társadalom érdekévé, értékké nőtt a stabil párkapcsolat, amelynél megfelelőbbet még nem talált ki az emberiség sem a ideális utódnevelésre. A házasság tudomány: elsajátítható. Hogy mennyire fontos, azt mutatja az is, hogy a társadalom áldoz a házasságra idejekorán való felkészülésre. Ám sok házasság működik úgy, hogy javítani van mit rajta. Ezért is szervezték meg Kecskeméten a „család-animátor" képzést a Szociális Szolgáltató Központ szakemberei számára.

Tóth Katalin menedzser pályázaton nyert pénzt a képzésre, az abban résztvevő családgondozók pedig megtanulják, hogyan lehet segíteni azoknak a pároknak, akik szeretnék jobbá tenni házasságukat.

VARGA ÉLETMŰ-KIÁLLÍTÁS

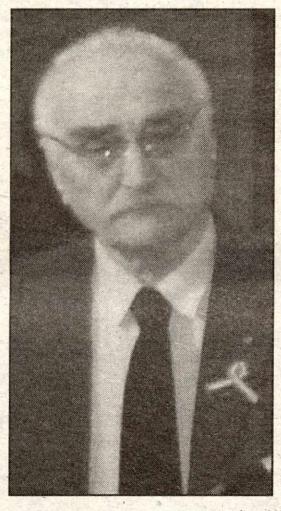

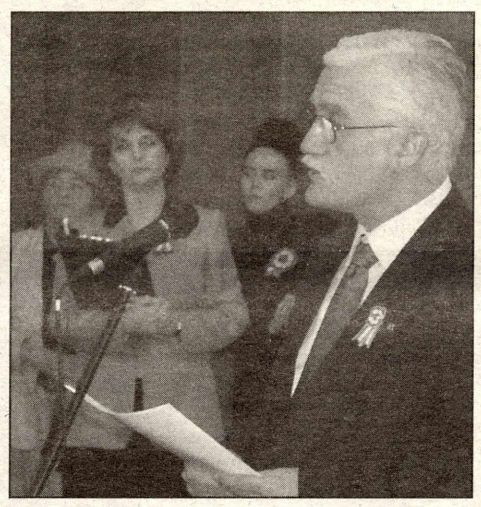

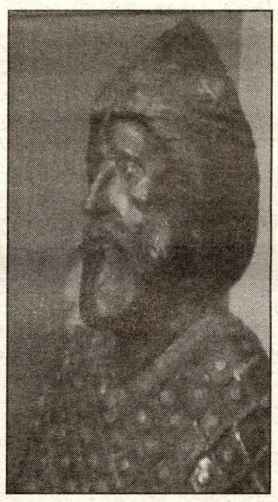

Varga Imre Kossuth-díjas szobrászművész a század eseményeinek alakító majd kitaszított résztvevőjéből - a politika kirekesztő korlátait átlépve, - a magyar szobrászat nemzetközileg ismert, kiemelkedő személyiségévé vált a XX. században. Az Erdei Ferenc Művelődési Központban megtekinthető kiállításán, az 1923-ban született művész plasztikái mellett grafikáit és festményeit is megtekinthetik az érdeklődők. Képeinken: Varga Imre, a megnyitót mondó **Zsigmond Attila,** a Budapest Galéria főigazgatója, valamint a tárlat egyik szobra. *Írásunk a 9. oldalon.*

VÉGSŐ BÚCSÚ

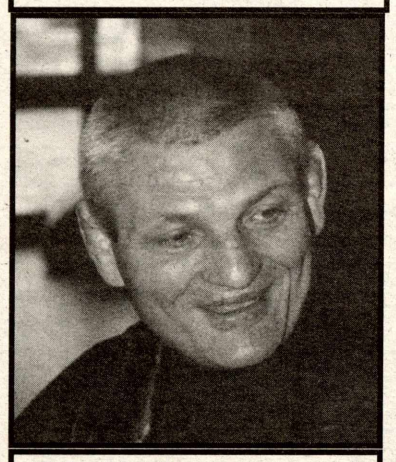

Balla József, a hazánknak oly sok dicsőséget szerzett birkózó, aki életének tragikusan rövid 47 esztendejéből tizenkettőt a kecskeméti sportélet szervezésére, a KTE birkózó szakosztályának, a kecskeméti tehetséges fiatalok sport karrierjének építésére áldozott, hosszú betegség után elhunyt. Temetésén ravatalánál tisztelegtek sporttársai, a város képviselői és mindenki, aki szerette, tisztelte őt.

Illyés Kinga nagy sikere

Illyés Kinga március 27-én a Színházi világnapon a Kamaraszínházban két előadáson nagy sikerrel adta elő San Genarro vére című Márai-műsorát. Az óriási érdeklődésre való tekintettel a marosvásárhelyi művésznő és a kecskeméti közönség közös örömére április 22-én, 23-án, és 24-én 19 órakor ismét ugyanezzel az előadással lép újra színpadra.

Parkerdő is lehetne belőle

Parkerdővé szeretné alakítani az önkormányzat a Széchenyivárosi kiserdőt. Ez egyelőre nem látszik az elhanyagolt, szemetes területen, ahol a hetvenes években zajlott erdősítések idején telepítették az országban az egymilliomodik hektárt. Erre emlékeztetőül állították 1975-ben a tisztás közepén a kőtömböt. Sajnos, a feliratot már elég nehéz kibetűzni rajta, ábrándos lelkületű sétálók is szeretnek emlékjeleket pingálni rá.

Idén az új erdőterv szerint gyérítik a fákat, tisztítják a területet, egyúttal elvégzik az előkészítő munkálatokat a parkerdővé alakításhoz. A későbbiekben pótolják az elpusztult értékes fákat, terveznek sétálóutakat, játszóteret, ismertető táblákat, így a kiserdő szórakoztató és ismeretterjesztő feladatot is ellát majd, amint az egy „igazi" parkerdőhöz illik. Pontosan mikor élvezhetjük mindezt, még nem tudni, mert sok pénz kellene hozzá, amiből az önkormányzatnak mostanában is igen kevés van. Így az egymilliomodik hektár erdő - ami valójában négy hektárt foglal el - az állami támogatásra vár.

Nagyböjt idején

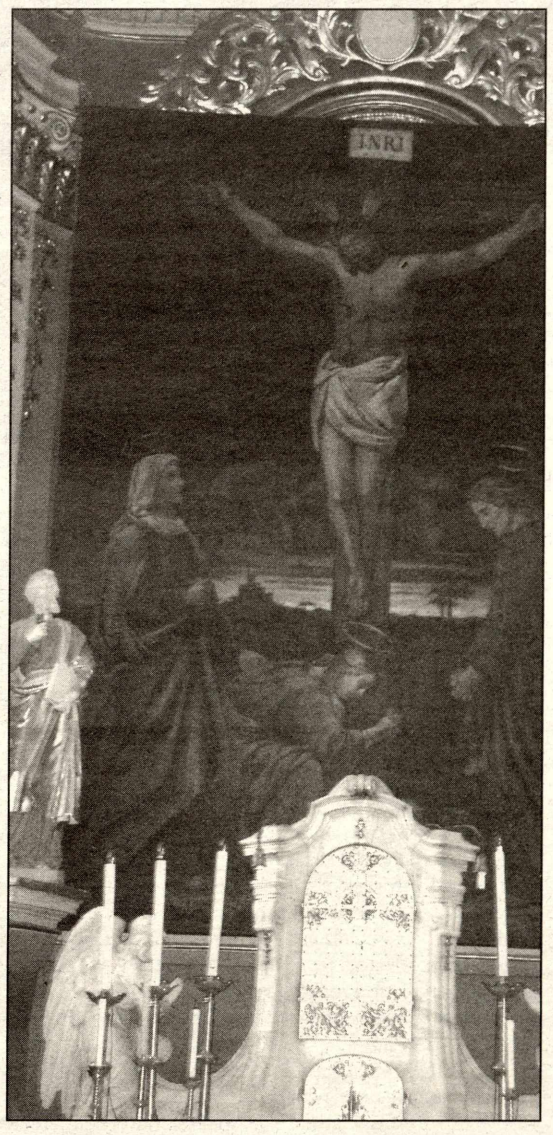

Nagyböjtben a kecskeméti barátok temploma főoltárának festményét - emlékeztetőül Krisztus szenvedésére - ezzel a „festmény-lepellel" takarják le. Ha a templomba betérő áhítatát végezvén felpillant a festményre, észreveheti annak ismerősségét. Hol is látta ily formában megjelenítetten a Golgotát? A kérdésre választ lapunk 2. oldalán találhatnak az olvasók.

Ki a magyar (2003)?

Néhány hónappal ezelőtt az ország s a nemzet nagy-nagy többsége (és, mert fontos: egészséges többsége) együtt örült és büszkélkedett az első magyar irodalmi Nobel-díjas, Kertész Imre, s vele és általa hazánk, kultúránk sikerének.

Ám az öröm pillanatait szinte azonnal követte a fanyalgás - mintha az irigység és a széthúzás nemzeti karakterünk oly elidegeníthetetlen sajátja lenne, amelyről még egy ilyen páratlan örömünnep idején sem tudunk megszabadulni. Leírni is pirulok, voltak honfitársaink, kik levelet írtak Stockholmba a díjkiosztó bizottságnak, tiltakozva a választásért; és akadt országos napilap, amelyik, micsoda szégyen, az esemény nemzetközi sajtóvisszhangjából nem az egyetértő többséget, hanem a szórványos megütközést vagy ellenvéleményt gyűjtötte össze. Ha egy tündérke engem kért volna meg, jelöljek ma élő magyar írót Nobel-díjra, alighanem Esterházy Pétert mondtam volna. Meglehet, mások Sütő Andrást vagy épp Nádas Pétert javasolják hasonló esetben. Persze, számomra nyilvánvaló: miért kellene a díjkiosztó bizottságnak épp úgy vélekednie, mint nekem? És honnan venném a bátorságot, azt gondolni, az én ítéletem, ízlésem különb, mint az övék? Elvégre ők az objektív kívülálló szemével látnak-olvasnak bennünket; és Kertész tényleg fantasztikus!

Ám ami a legelszomorítóbb: a fanyalgók és ellenzők nem esztétikai érveket sorakoztattak fel. Réges-régi, naftalinszagú rémek kerültek elő megint a szekrényből. Ekkor tettem fel magamnak újra az évszázados kérdést: ki a magyar, mi a magyar?

A válasz egyszerre nagyon könnyű és nagyon nehéz. Miért is kellene okosabbnak lennünk Illyés Gyulánál? Magyar az, aki magyar anyanyelvű. Magyar az, aki magyarnak tartja magát. Egyszerű ez a válasz, mert ennél kézenfekvőbbet, történelmi hagyományainkhoz, közgondolkodásunkhoz illőbbet aligha találhatnánk. És nagyon nehéz ez a válasz, mert demokratikus, felvilágosult, előítéletektől mentes, toleráns, nagyvonalú nemzeti közvéleményt feltételez. Vajon ilyen-e a miénk? Ha magyar az, aki magyar anyanyelvű és magyarnak tartja magát, akkor persze magyarok az erdélyi, felvidéki, kárpátaljai, délvidéki nemzetrészek polgárai is. És magyar a magyarországi romák zöme, a zsidók közel 100 százaléka. (Cigány polgártársaink mintegy 90 százaléka magyar anyanyelvű; és, mint a legújabb népszámlálás, meglepetésre, mutatja, meglepően nagy hányaduk kizárólag magyar identitású, a fennmaradók többsége pedig kettős identitású: magyar is, roma is. A hazai zsidóság alig Kecskemétnyi tömege közel 100 százalékban magyar anyanyelvű, és szintén vagy kettős, vagy csak magyar identitású.)

Vannak további bonyodalmak is. A szomszédos országok népszámlálásai szerint a magyar anyanyelvű és a magyar identitású nem fedi teljesen egymást. Egy-két százaléknyi a különbség. Magyar-e az a bukaresti nő, aki magyar anyanyelvű, de román férje van, gyermekeit románnak neveli, az asszimiláció mellett döntött, identitása nem magyar? (A román fővárosban legalább ötvenezer magyar él - sorsuk szinte szükségszerűen az asszimiláció.) De létezik a probléma fordítottja is. Vajon a Székelyföldön, Csallóközben vagy akár Budapesten magyar családba házasodott, a magyar asszimiláció mellett döntött, kettős vagy csak magyar identitású, de nem magyar anyanyelvű szlovák, román ember magyar-e? Szeretjük az elhunyt Antall miniszterelnök nyomán büszkén azt mondani: tizenötmillió magyar … A nacionalistáknak erre okvetlenül rá kell licitálniuk: olykor tizenhatmilliót is hallani. De mi a realitás? A Kárpát-medencében (a Határon Túli Magyarok Hivatala 2002-es becslése szerint) kerekítve tizenkét és fél millió magyar él. És a többi? Az Egyesült Államok legutóbbi népszámlálása szerint az országban egymillió hétszázezer magyar származású él (persze ide értendő az is, akinek négy nagyszülője közül egy magyar) de kevesebb mint kétszázezer magyar anyanyelvű közülük, és talán ennyi sem magyar identitású. Az „amerikai magyarság" fikció, ilyen nincs, ez a budapesti képzelet szüleménye - magyar származású amerikaiak vannak, akiknek zöme az égvilágon semmiféle kapcsolatot nem ápol egymással vagy az anyaországgal - állítja a 2000 című folyóiratban egy amerikás magyar. Az egykoron talán kétszázezer moldvai csángó magyarból jó, ha húsz- vagy harmincezer megmarad a magyarság számára: ők is rendre kétnyelvűek, kettős identitásúak. Mindenütt másutt csupán fokozatosan nyelvüket és identitásukat vesztő tízezrek: Ausztráliában talán harmincezer, Bécsben hetvenezer, a többi nyugati vagy tengeren túli országban ennél is kevesebb. Hol van hát a tizenötmillió? Jó, ha tizenhárom. Megengedhetjük-e, hogy szűkkeblűen kiiktassuk a magyarságból azokat, akik nekünk - bőrszínük, származásuk, politikai nézeteik miatt - nem szimpatikusak? Szerintem nem. Nos, hölgyeim és uraim, felnőttünk-e már Illyés nemzetfogalmához?

Vajon van-e más lehetőség, mint a fenti definíció: magyar az, aki magyar anyanyelvű, magyar az, aki magyarnak tartja magát?

Liberális értelmiségiek próbálkoznak a nyugati politikai nemzet (államnemzet) fogalom átvételével. Ez a megközelítés - magyar az, aki magyar állampolgár - beemelné a nemzetbe a kétszázezer főnyi hazai svábot, százezer szlovákot, százezer egyéb nemzetiségit, valamint néhányszor tízezer főnyi menekültet, bevándorlót, hazánkba házasodó külföldit, viszont kiiktatná a nemzetből a határon túli magyarságot. Én ebben nem hiszek. Nem lehet mindent átvenni Nyugatról. Ahogy nem szabad elhatározás kérdése, hogy éghajlatunk azonos legyen a legfejlettebb európai országokéval, éppúgy az sem szabad választás kérdése, hogy államnemzet legyünk-e vagy kultúrnemzet. Jómagam egy 1996-ban, négy vidéki gimnáziumban és egy kis kontrollcsoportban elvégzett vizsgálat során arra jutottam, hogy a középiskolások válaszaikban 4:1 arányban a kultúrnemzeti értékeket választják az államnemzetiekkel szemben, és a felmérésben egyetlen tanuló sem volt, aki minden kérdésre az államnemzeti választ adta volna. Mi nem vagyunk és nagy valószínűséggel nem leszünk politikai nemzet, kultúrnemzet maradunk, akárcsak a németek, csehek, lengyelek.

Lehetséges-e valamilyen minőségi nemzetfogalom? Én ilyennel még elméleti próbálkozásként sem találkoztam. (Ha csak nem tekintjük elméleti próbálkozásnak „A haza nem lehet ellenzékben" című badarságot, amely szerint magyar az, aki a jobboldali pártokra szavaz. Eszerint a haza kevesebb mint ötmillió lélekből állna, feltéve, hogy a gyerekeket szüleik szavazata alapján sorolhatjuk be. És mi lesz a választásoktól távol maradókkal?) Első közelítésben persze milyen szép is lenne: legyenek a magyarok okosak, becsületesek, kreatívak, szépek. De akkor ki dönti el, hogy ki tartozik a nemzethez, és ki nem? És ki dönti el, melyek legyenek azok a minőségi kritériumok? A kormány? Egy bizottság? És ha megoszlanak a vélemények? Mi lesz a határesetekkel? Ilyesmi legfeljebb költői konstrukcióként álmodható. A gyakorlatban egy minőségi nemzetfogalom a nemzet lélekszámának radikális - és önkényes! - szűkítéséhez, fasiszta származás-konstrukciókhoz, vagy épp arisztokratikus-elitista megoldásokhoz vezetne. Sem politikailag, sem tudományosan, sem erkölcsileg nem tartható kártyavárakhoz.

Nincs jobb, bizony: magyar az, aki magyar anyanyelvű és/vagy magyarnak tartja magát.

Kertész Imre - tragikus életútja alapján talán érthető - sebzett identitású ember: nem is igazán magyar, nem is igazán zsidó, inkább egyik sem, semmint mindkettő. De: Kertész magyar anyanyelvű; minden művét magyarul írta. Élete túlnyomó részét hazánkban élte le. Műveinek hősei magyar anyanyelvűek, magyar állampolgárok (bárha a hűtlen haza egy tragikus történelmi pillanatban odadobta is őket a végpusztulásnak). Ne higgyünk az antiszemita vagy épp irigy-féltékeny alapon finnyáskodó ostobáknak.

Számomra Kertész nem is lehet más, mint magyar. Legyünk rá büszkék!

Ujlaky István

Múlt és jövő, kecskeméti szívvel

Dr. Balázs Péter, a Külügyminisztérium integrációs és külgazdasági államtitkára a közelmúltban tartott sajtótájékoztatót az EU- csatlakozásról Szegeden. Talán kevesen tudják, hogy az egykori bonni/berlini és koppenhágai magyar nagykövet Kecskeméten született. Korán elkerült a városból, de még ma is visszajár szülőföldjére. Annál is inkább, mert nem csak érzelmileg kötődik Kecskeméthez.

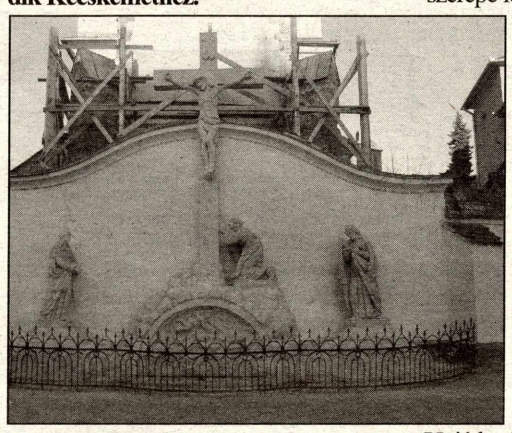

- Kecskeméten nagyon gyakran megfordulok, sok ezerszer írtam már le a születési hely rovathoz ennek a gyönyörű városnak a nevét -, emlékezik-. Érzelmileg nagyon szorosan kötődöm Kecskeméthez, habár kisgyermekként elkerültem onnan. Nem csak szívemnek, hanem Magyarország közepének, és egy igen jellegzetes magyar városnak tekintem Kecskemétet.

- Gondolom, a barátok templomát mindig útba ejti…

- A jezsuita templom nagyböjti oltárképét az édesapám festette, aki a kecskeméti művésztelepen dolgozott, majd a képzőművészeti főiskolát végezte el a fővárosban. Rajztanárként a kecskeméti ipari iskolában is tanított. Később felkerült Budapestre, így én is. Egyik megmaradt műve egy vászonra festett hatalmas kép, egy golgota, még elég jó állapotban van. Ezt évente csak néhány hétre engedik le a rendes oltárkép elé. Vannak felvételeim, melyeken édesapám, a fiatal festő, a készülő kép előtt áll. Azért nagyon nagy dolog, hogy ő ebben a katolikus templomban megbízást kapott, mert református volt.

- Nem sokan tudnak erről a történetről…

- Beszélgettem már kecskeméti vezetőkkel, hogy azokból a képekből, melyeket a háború viharai ellenére sikerült föllelni, megtalálni, egy kis kamarakiállítást rendeznénk. Ezek egy része ugyanis a Kecskemét körüli tanyavilágot örökítette meg, s a kecskeméti művésztelep stílusát, hangulatát idézik.

- Kecskemétnek, mint városnak milyen szerepe lehet az Európai Unióban? A kérdés talán azért fontos, mert a dél-alföldi régió központja Szeged.

- Amióta autópálya köti Budapesthez, egyre inkább fontos centrummá nőtte ki magát és rendkívül fontos geopolitikai szerepe lehet Kecskemétnek. Ha az autópálya-hálózat tovább bővül, Kecskemét a nagy budapesti agglomerációnak lesz egy igen kellemes, már nem füstös, de még városias része. Ez a jelleg vonzó lehet mind a turistának, mind a vállalkozónak. A déli dimenzió azért válik fontossá, mert határország leszünk. Ez egészen más pozíció, mint például a cseheké, akik egy csapásra bent találják magukat az Unió közepében. Mindkét pozíciónak vannak előnyei. Mi egy kifelé tekintő torony leszünk az Európai Unió határán. A tőlünk délre fekvő országok foglalkoznak az EU-csatlakozás gondolatával. A Balkán másik végén is jelen van az EU - Görögországban. Görögország és Magyarország között alakul majd ki egy olyan erőtér, amit ha sikerülne pacifizálni, normalizálni, akkor ez az EU számára egy igen dinamikus gazdasági-fejlesztési területté válhat. A tagjelölt országok (Románia, Szlovénia, Horvátország, Bulgária) mellett a volt Jugoszláviának egykor igen fejlett európai kapcsolatai voltak. Előttünk jártak, amikor mi még a KGST tagjaként és rabjaként léteztünk. A munkaerejét könnyedén exportálta az Európai Unióba. A harmadik terület egy kicsit távolabb esik Magyarország közepétől, de azért igen fontosnak mondható: a FÁK- államokról van szó. Ezt a három (mediterrán, balkán, FÁK) területet nekünk, így a kecskemétieknek is, már az unión belülről kell látnunk.

- Jelenleg Brüsszelben van az a projekt, amiben Kecskemét is érdekelt. Ez nem más, mint egy ISPA- projekt infrastrukturális fejlesztésekre. Májusban döntenek. Ha nem sikerül forrásokhoz jutnia a városnak, akkor 2004 után (amikor automatikusan megszűnnek az előcsatlakozási alapok) miben reménykedhet?

- A lehetőségek csak nőni fognak. Az EU- tagsággal mindazok a strukturális és regionális alapok megnyílnak Magyarország számára, amelyek általában a tagállamok számára hozzáférhetőek. Ezeknek a keretszámait már a csatlakozási szerződés tartalmazza a folyó költségvetési periódusra is. 2004-2006 végéig pontosan tudjuk, hogy milyen összegekben gondolkodhatunk. Az összes leköthető pénz erre az időszakra mintegy 5 milliárd euró, ami jelentős összeg. Erre nyújthatók be projektek. Ezek a projektek lezárhatók, leköthetők, jóváhagyathatók. Az EU azzal számol, hogy ezek valamivel több, mint a fele folyósítható. Aki EU- alaphoz akar jutni, több feltételt kell teljesítsen. Kell egy igen részletes, meggyőző projektet csinálni, amit jóváhagynak. Másodszor a saját erőt fel kell mutatni. Ezután meg kell valósítani magát a projektet, és csak akkor jön az EU- pénz.

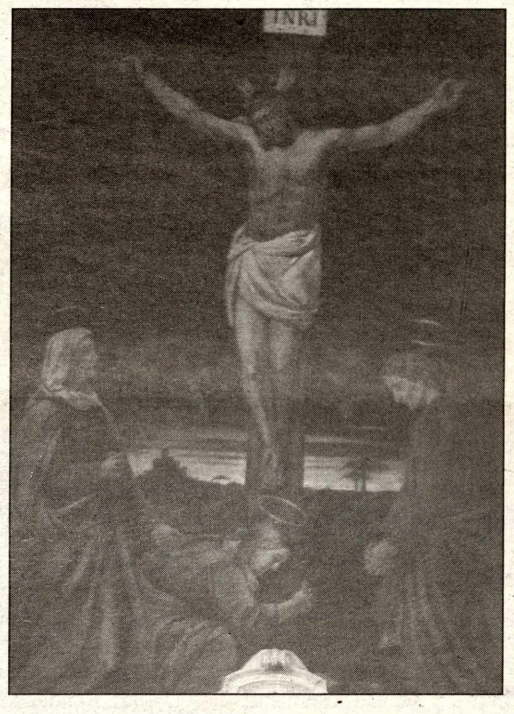

- Hadd jöjjön!

Dobos Sándor

Együtt

Március tizenötödikén, nemzeti ünnepünkön a zászlódíszbe öltözött kecskeméti Főtéren együtt lobogtatta a szél a nemzeti trikolórt és a tizenkét csillagos uniós zászlót. A két lobogó alatt a huszár- és Bocskai ruhás hagyományőrzők tették a dolgukat az ünnepi műsor szereplőiként. Tanúbizonyságául annak, hogy a hagyomány, a magyar virtus jelenkori megtestesítői jól megférnek a jövendő korral, amit az uniós zászló jelképez.

Az április 12-i népszavazáson az ország népe fog dönteni arról, hogy a kékszínű zászlón már huszonkét csillag legyen-e?

Mi „választunk magunknak csillagot", hogy Petőfit is belekeverjem. Az a mi csillagunk is ott lesz, a szívünknek a legkedvesebb, a nagy körben. Az egyesült Európát (benne hazánkat is) jelképezve.

Gördülő járat a csatlakozásért

A fotó elkészülte után útjára indult az „euróbusz", s azóta majd ötven faluban, városban végezte a feladatát. Április 5-én délelőtt Ballószögön, délután Helvécián, 6-án Apostagon, 7-én délelőtt Tiszaugon, délután Városföldön jár, majd a megye déli részére veszi az útirányt. A kampányzáró április 10-én Baján lesz.

Fölköthetjük a gatyát!

Gondolkozni szabad! A szürkeállományt bizony használni kell… Két agrárszakember összecsengő tanácsa hazai gazdálkodóknak. Kecskeméten, az Európai tavasz programsorozaton elhangzott előadásaikban mindketten arra hívták fel a figyelmet, hogy az uniós támogatások megszerzéséhez nem elegendő pusztán „tartani a markunkat". A versenyképesség megőrzéséhez szaktudásra, ötletekre és gondos tervezésre egyaránt szükség lesz.

Dr. Akác Béla, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium miniszteri főtanácsadója a sertéságazatot hozta fel példaként. Mint mondta, lehet sírni, hogy a magyar sertés önköltsége magasabb, mint a nagy európai termelőknél, de például racionálisabb takarmányozással ez a hátrány ledolgozható. A sertéstenyésztők esetében különösen fontos a költségelemzés, mert ez az ágazat az unióban nem kap támogatást, ugyanakkor nagyon erős lesz a konkurenciája. A belépésig a jelenlegi agrártámogatási rendszer segítséget jelent, ezt az átmenetet kellene felhasználni a gazdáknak a termelés átállításához, mondta a főtanácsadó. Aki azt is felemlítette: gyorsan hozzá kell majd szokni, hogy az unióban a jogszabályokat bizony betartják. Ha a támogatás húszezer négyzetméterre szól, húszezeregyre már nem adnak, ha a pályázatnak 15-e a beadási határideje, akkor 16-án már hiába kopogtatunk vele.

A belépéskor alapvetően diszkriminatív helyzetből indulunk, fejtegette **dr. Raskó György** közgazdász, de a mezőgazdaságon belül lesznek olyan ágazatok, amelyekben a termelés jövedelmezősége ugrásszerűen nőni fog. Ilyen a gabona, a fehérjetakarmányok, a cukorrépa vagy a vágómarha termelése. Nem lesznek könnyű helyzetben a sertés-, a baromfitenyésztők és a tejtermelők. A tej felvásárlási ára nálunk a legmagasabb a világon, a sajt intervenciós ára is mintegy kétszáz forinttal több, mint az unióban. Ezen vagy változtatni kell, vagy piacvesztés lesz az eredmény.

Kemény konkurensekkel kell számolnia a zöldség-, gyümölcstermesztőknek is. Ezekben az ágazatokban csak a termelési-értékesítési szervezeteken (tész) keresztül lehet az EU-ban támogatáshoz jutni. Ezért elemi érdeke lenne a termelőknek az összefogás, azaz lényegében a piacon való együttes fellépés. Bár több tész is megalakult már az országban, mondta dr. Raskó György, sokkal többre lenne szükség.

A csatlakozás egyik kellemes következménye lesz, legalábbis a fogyasztóknak, hogy az élelmiszerárak általában csökkenni fognak. Olcsóbban vehetünk majd zöldséget, gyümölcsöt, sertéshúst, bort, drágábban viszont cukrot és péksüteményt.

Az Európai Unióban komoly agrárreformot készítenek elő, de ezt már velünk együtt, mondta dr. Raskó György, aki maga is tagja az előkészítő csoportnak. Az előzetes koncepció szerint a direkt kifizetés helyett a vidékfejlesztésre helyezik a hangsúlyt, előbbit valamint az irracionális túltermelést ugyanis az EU szeretné visszafogni. 2010-ig több ütésváltás várható még ebben a kérdésben, mert erősek az ellenérdekeltek. De az valószínű, hogy a helyi közösségek aktivitása egyre nagyobb szerepet kap, az unió a logikus fejlesztési koncepciókat díjazza majd.

A szürkeállományra egyfolytában szükségünk lesz. Tehát, gatyamadzag...

A finn férfiak bezzeg tovább élnek!

A magyar lakosság egészségi állapota az elmúlt húsz évben folyamatosan romlott, és nemzetközi összehasonlításban is meglehetősen rossz. Egyes megbetegedések, halálokok tekintetében hazánk vezető helyet foglal el a nemzetközi statisztikákban. A magyar lakosság halandósága alig mutat kedvezőbb képet az ezredfordulón, mint harminc évvel korábban. Mindez elsősorban az életmódunk következménye. Kevés zöldséget és gyümölcsöt, ellenben sok zsírosat és sósat eszünk, keveset mozgunk, annál többet dohányzunk és iszunk.

A magyar újszülöttek életesélyei lényegesen rosszabbak, mint az Európai Unió országaiban, a felnőttek rövidebb életre, és egyben kevesebb egészségben eltöltött életévre számíthatnak. Mindez elég megrázóan hangzik. Az utóbbi években azért némi javulás is tapasztalható: a kilencvenes évek közepe óta a születéskor várható élettartam lassú emelkedése indult meg. A közegészségügyi helyzet összességében kedvező, a védőoltási rendszer Magyarországon gyakorlatilag száz százalékos.

Az Európai Unió országaiban az emberek hat évvel tovább élnek, mint nálunk, s lényegesen hosszabb ideig egészségesek. Ennek fő oka, hogy az utóbbi években az unió nagy figyelmet fordított az egészséges környezet kialakítására és fenntartására. Ez magában foglalja a munka-, környezet-, élelmezés-egészségügy, az egészséges életmód, élelmiszer-, a kémiai és a sugárbiztonság korszerű szabályozását és a szabályok betartatását. Az Európai Unió népegészségügyi programja öt évre szól (2003-tól 2008-ig). A program alaptézise, hogy az egészség és az egészséges munkaerő érték, kulcsa az unió fejlődésének.

Az egészségügyi ellátás szabályozása, az egészségpolitika alakítása belépésünk után is nemzeti hatáskörben marad. De az EU belső piacát úgy szabályozza, hogy polgárai egészsége ne lássa kárát a személyek, áruk, szolgáltatások, a tőke szabad mozgásának. Mint **dr. Városi Zsuzsanna** megyei tiszti főorvos elmondta egy tájékoztatón, a hangsúly a biztonságon van az élelmiszerektől a munkahelyeken át a járványügyig.

Népegészségügyi és egészségvédelmi feladataink szervesen kapcsolódnak az EU népegészségügyéhez, hangsúlyozta a megyei tiszti főorvos. Az „Egészség évtizedének Johan Béla nemzeti programja" illeszkedik az unió ötéves programjához, s lehetővé teszi jelentős közösségi források bevonását a célok megvalósításához. A Johan Béla nemzeti program legfontosabb célkitűzése, hogy Magyarországon tíz év alatt mindkét nem esetében három évvel meghosszabbodjon a születéskor várható élettartam. Ennek két fő útja van: az egyes polgárok egészségének védelme valamint a főbb betegségek, halálokok gyakoriságának csökkentése.

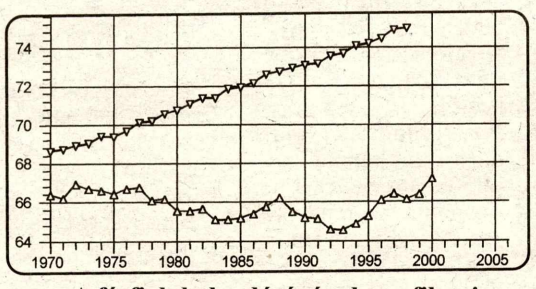

A férfiak halandóságának grafikonja. Az alsó vonal a magyaroké.

A finn példa jól mutatja, hogy nem reménytelen szélmalomharc az egészséges életmód elterjesztéséért küzdeni. Finnországban a hetvenes évek elején a férfiak születéskor várható élettartama még a magyar férfiakénál (68 év) is rövidebb volt. Az 1972-es úgy nevezett finn-karéliai program befejezését követően északi rokonainknál a férfiak élettartama jelentősen megnőtt: ma mintegy hat évvel élnek tovább, mint a magyarok.

Magyarország az Európai Unió segítségével a világ egyik legkorszerűbb kémiai biztonsági törvényét vezette be. Phare-támogatással Korszerű Kémiai Biztonsági Információs rendszer (KBIR) épült fel, amely képes kapcsolatot tartani a világ bármely országával és nemzetközi szervezetével. A 06-80-20199-es zöld számon 24 órán át ad tájékoztatást a lakosság és mérgezett betegek ellátását végző orvosok részére. Ugyancsak Phare-támogatással épült az ÁNTSZ Fodor József Országos Közegészségügyi Központjában az a laboratórium, amely képes a világ egyik legmérgezőbb ismert anyagcsoportjának, a dioxinoknak kimutatására.

Egy jó hír: vége lehet a futball-huliganizmusnak!

A magyar foci mélyrepülését csak egyes budapesti klubok szurkológárdái képesek alulmúlni. Jóérzésű ember régóta miattuk nem jár meccset nézni. Még szerencse, hogy itt Kecskeméten csak a televízióban láthatjuk az utcai harcokat. Minket, adófizetőket is érint a dolog, hisz a rendőröket, ugye, akiknek a „rangadókra" ki kell vonulni, mi fizetjük.

Ha belépünk az unióba, gyökeresen megváltozhat a helyzet. Ott ugyanis szigorúan veszik a rendbontásokat, a tiltott jelképek használatát, a faji és etnikai megkülönböztetésre utaló megnyilvánulásokat. Amennyiben ilyen történik, panasszal lehet fordulni az EU sportért felelős bizottságához, amely az UEFA-t kéri fel az ügy kivizsgálására. Ha a panasz megalapozott, az Európai Labdarúgó Szövetség a rendező sportklubot szigorúan megbünteti. A pénzbírságon túl a pályát is be kell zárni, aztán a csapatok odahaza, nézők nélkül meccselhetnek. A faji megkülönböztetés kérdésében sem az UEFA, sem az unió nem viccel! Az angol labdarúgó szövetség tapasztalta már a következményeket, amikor évekre kitiltották klubjaikat a nemzetközi kupákról. Ha az Újpest és a Fradi szurkolói nem változtatnak magatartásukon, tönkretehetik klubjukat. A hazai bíróság sem mentheti fel a transzparenskészítőket és rímfaragókat. 2004. május 1. után közvetlenül az EU Bíróságához lehet fordulni panasszal.

Sajnos, a magyar focin az Európai Unió sem tud segíteni...

Főtéri fotó az EU-plakáthoz

Március 22-én délelőtt a szeles időjárás miatt Kecskeméten csak keveseknek támadt kedve fényképezkedni a Magyarország mosolya című, független fotósok, grafikusok, filmesek projektjének megvalósításához. A nagy ötlet: mosolygós arcokból összeállítani az ország térképét, az uniós csatlakozásra kívánja serkenteni az ország népét. A Magyarország mi vagyunk című alkotás 100 millióra taksált költségét szponzorok adták össze. Kapitány **Iván**, az egyik ötletgazda, s egyben a készülő film rendezője is, sikerként könyvelte el, hogy egyetlen helyszínen sem alakult át a fényképezkedés politikai demonstrációvá. A plakátok április elején kerülnek az utcára, de interneten is láthatók lesznek. Aki tehát véletlenül, vagy készakarva modellt állt szombaton, nemcsak egy különleges művészeti esemény részesévé válhatott, de „mosolyát" ország-világ is láthatja majd!

Türelmetlenül

Sütő József nyugdíjas. Napjai úgy telnek, mint bármely korabelié, ha csak azt nem számítjuk, hogy polgárőrködik, és „társadalmi" munkában a cigány gyerekek felzárkóztatását segíti. Előtte már évtizedekkel ezelőtt világosan körvonalazódott: a kisebbség boldogulásának feltétele a tanulás, az állandó munkahely. Amikor az április 12-ei népszavazásra kerül szó, az amúgy csendes ember kizökken a nyugalom kerékvágásából:

- Én nem tudom, mit kell a politikusoknak ekkora ügyet kavarni: épeszű ember tudja, hogy ami volt ebben az országban, az nem kell. A nyugat, azelőtt ábránd volt számunkra a jólétével, most pedig, hogy lehetőségünk lenne oda tartozni, egyesek kifogásokat keresnek?

Azért az egyszerű ember se hülye, érti a csíziót, az fáj egyeseknek, hogy nem övék a dicsőség. Ezért kellene nekünk az unión kívül boldogulni?! Én nem magamért mondom, hanem a fiatalokért. Legyen azoknak jobb a sorsuk, mint a miénk volt.

WALDORF-HETEK KECSKEMÉTEN

Nem az a feladatunk, hogy a felnövekvő generációnak meggyőződéseket közvetítsünk, inkább hozzá kell segítenünk, hogy saját felfogóképességét használva önmaga tudjon ítéletet alkotni a világ dolgairól - állította már egy évszázaddal ezelőtt **Rudolf Steiner** osztrák filozófus, a Waldorf-iskola megalapozója.

A gondolat olyan széles körben eredményezett követésre méltó új pedagógiai hozzáállást, hogy a világon Svédországtól Dél-Afrikáig, Kaliforniától Japánig már ezerhez közelít az ezen az elven oktató Waldorf-iskolák száma, s továbbra is emelkedőben van.

Magyarországon **dr. Vekerdy Tamás** pszichológus, **Makovecz Imre** építész és **dr. Jakab Tibor** orvos karolta fel először a Waldorf- oktatási módszer ügyét 1988-ban. Azóta 35 óvoda, 18 általános iskola és 7 középiskola működik e módszer alapján, miközben már két érettségiző osztály végzett - kiemelkedően jó egyetemi és főiskolai továbbtanulási arányszámmal.

Városunkban egy évtized késéssel jelentkezett először komoly igény erre a pedagógiára. A négy évvel ezelőtti kezdeményezés eredményeképpen a volt szarkási iskola épületében kapott helyet a kecskeméti Waldorf Általános Iskola, mely jelenleg már két évfolyammal működik, s nagy szeretettel várják a gyerekeket a szeptembertől induló új első osztályba is. A Waldorf-tanterv szemléletében és módszerében más, mint a Nemzeti Alaptanterv, de a minimálisan megkövetelt teljesítmény mindkettőben azonos, legfeljebb nem ugyanabban az életkorban kell az adott tudást elsajátítani. A tananyag a két iskolatípusban a 3. és 6. osztály végén tart körülbelül ugyanott, de az átjárhatóság bármikor megoldható.

Azok számára, akik a módszert még nem ismerik, a cikk terjedelmi korlátai miatt csupán néhány jellemző sajátságot emelnék ki. A Waldorf-iskolában a gyerekek a megtanulandó anyagot nem a tankönyvekből sajátítják el, hanem a füzeteikből. A tanító útmutatásával maguk készítik el a kódexeiket, melybe az órán tanult ismeretanyagot jegyzik fel. Az így szerzett tudás valóban sajátjukká válik pontosan azért, mert ők maguk élték át, alkották meg. Ezen kívül természetesen rengeteget olvasnak különféle ismeretterjesztő könyvekből, olvasókönyvekből, felsőbb osztályokban pedig már magától értetődő a szakkönyv- és lexikonhasználat. Alsóban még nincs házi feladatuk, bár annyira szeretnek tanulni, hogy sokszor maguktól készítenek pár feladatot.

Nincs osztályzás vagy pontozás sem. A szülők év végén részletes jellemzést kapnak gyermekük önmagához mért fejlődéséről, mely által sokkal teljesebb kép rajzolódik ki róluk, mintha osztályozva lennének. A 12+1 évfolyamos rendszerű iskolában végig együtt tanulnak a legkülönbözőbb képességű gyerekek, így megtapasztalják, hogy minden emberben van valami, amit jobban vagy kevésbé tud. Ezáltal felnőtt korukban is megmaradó nagyfokú empátia, megértés és elfogadó magatartás jellemzi őket. Elősegíti ezt az is, hogy a Waldorf-iskolákban egy osztályt egy tanító kísér első osztálytól nyolcadikig. Ha meggondoljuk, hogy sok gyereknek évek kellenek ahhoz, míg megnyílik egy tanárnak, akkor a feltétlen bizalom és érzelmi biztonság kialakításának ez valóban alapfeltétele.

A kiragadott gondolatok városszerte már eddig is nagyon sok szülő érdeklődését felkeltették, ezért a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Pedagógiai Intézete és a Gyermekkert Waldorf Egyesület most záruló, hat héten át tartó előadássorozatot szervezett, melynek egyik előadója volt **Mesterházi Zsuzsa,** aki a hosszú évek óta folyó Posztgraduális Waldorf-Tanárképzés alapító tanára és vezetője. Továbbra is rendelkezésre állnak minden érdeklődő számára a kecskeméti Waldorf-iskola pedagógusai: **Turu Márta** (1. o.), **Trungel Izabella** (2. o.), **Nagy Rita** (napközis) és **Farkas Cintia,** a leendő első osztály tanítónője, akik az iskola telefonszámán (76/ 450-600) érhetők el.

Kada Erika

Könyvtárfalakon is túl

A megye rangos elismeréseként a közelmúltban főtanácsosi címet kapott Ramháb Mária, a megyei könyvtár igazgatónője, akinek ezúton is gratulálunk.

- Milyen irányú tervei vannak a közeljövőben?

- A főtanácsosi cím és elismerés mindenképpen arra ösztönöz, hogy ezen az úton továbbhaladva a könyvtárban továbbra is a minőségi szolgáltatás minél szélesebb körű megvalósítására törekedjünk. Az elkövetkezendő időben biztosan nagyon komoly hangsúlyt fognak kapni Bács-Kiskun megye kistelepülései is, azok könyvtári ellátásának korszerűsítése. A térség könyvtárainak egyre több konkrét szolgáltatást szeretnénk nyújtani az elektronikus információs szolgáltatások bővítésével is. Kiemelkedő terveink között szerepel, hogy tovább gazdagítsuk intézményünk nemzetközi kapcsolatait. Jó esélyeink vannak arra is, hogy intézményünk, mint felnőtt képzési központ akkreditálásra kerüljön.

- A megyei könyvtárban létrehozott Európai Információs Pont szolgáltatásait fokozódó érdeklődés övezi az uniós csatlakozás időpontjának közeledtével. Milyen speciális ráfigyeléssel szolgálják ki a növekvő igényeket?

- Az Európai Információs Pont által kínált lehetőségeket nagyon sokféle cél érdekében veszik igénybe az emberek. A helyi gyorsinformáció-nyújtáson túl számos rendezvényt szervezünk Kecskeméten és a megyében. Közvetlen tapasztalatunk, hogy vidéken különösen nagy az igény az emberekben sorsukkal, munkájukkal és lehetőségeikkel összefüggő kérdések megválaszolására. A legnagyobb érdeklődést - több száz fős rendezvényeken - a mezőgazdaság iránt tapasztaljuk, de fórumainkon gondolunk a fiatalokat, s időseket érintő kérdésekre is.

- kada -

Könyv a tanyai népoktatásról

Nemrégiben jelent meg **Horák Béla Tanyai népoktatás Kecskeméten és a város környékén** (1856-96) című könyve, a Lakitelek Antológia 2002 kiadó gondozásában.

A magyar oktatás napszámosai emlékének szentelt mű **Lezsák Sándor** lírai szépségű bevezetésével, a „jelentéssel" kezdődik melyet az égi katedra felé küld. Hiányoznak a világháborúkban a hazáért hősi halát halt fiatal tanítók, leszármazottaik (s nemcsak az övékéi). Söpörtek e tájon a muszkavezetők, de az értékeket eltüntetni nem tudták. A „jókat" Horák Béla feljegyezte. Horák Béla kutatási eredményei szerint az 1850-es években a kormány sürgetésére a a város megszervezte a népiskolákat egyelőre bérelt tanyaépületekben. A mezőgazdasági munkák miatt az oktatás késő ősztől kora tavaszig tartott az árkon-bokron, sáron-havon át iskolába járó kisgyemekeknek. A magyar államiság újjászületésével az 1868-as népiskolai törvény községi hatáskörbe helyezte az iskolákat, iskolaszéket állított fel. A községi népiskolai hálózat jelentős fejlődésnek indult, új épületeket emeltek. A szerző részleges kutatómunkával összegzi a nagy hivatástudatú tanítók névsorát, adatait.

Horák Béla új könyve jelentős előrelépés a magyar és a helyi oktatástörténet kutatásában.

A la Vámos...

Vámos Miklós írót a televízióból jól ismeri a közönség. Fanyar humora a Katona József Könyvtár rendezvényén is megmutatkozott, amikor **Dobozi Eszter** költőt, mint a Kodály Iskola igazgatónőjét mutatta be a közönségnek. Miután a költőnő „hazájában" közismert, a produkció hangsúlya áttevődött a közreműködőkre: az ÉZI művésztanáraira, a csembalón-zongorán kísérő **Papp Ritára** és az énekes **Hajdú Katalinra.**

Kellemes délután volt.

Henkey Gyula magyarságkutatásai

A magyarság Kárpát medencei fennmaradásának legújabb kori tényeiről jelent meg **Henkey Gyula A csallóközi magyarok embertani képe** című könyve, egy dunaszerdahelyi kiadónál. A nemzetközi hírű kecskeméti antropológus Dunaszerdahely és környéke, Nagymegyer, Bős, Alistál és vidéke magyar lakossága embertani elemzését adja a szerző korábbi műveire is jellemző tudományos igényességgel. Az ezen a vidéken élő tömbmagyarság embertani szempontból talán a legegységesebb képet mutatja a Kárpát medencében. A vidék magyarsága jelentős mértékben megőrizte a honfoglaló magyarokra jellemző középázsiai embertani jelleg-együtteseket. Vannak települések, ahol a turáni típus 47, a pamíri 22 százalékos, miközben a szláv, vagy finnugor típusok tíz százalék körüliek. Az embertani elemzés talán erősítheti a felvidéki magyarság identitását is.

Az iskola visszahívó ereje

Az oktatás értékének, eredményességének, maradandóságának talán az a legszebb bizonyítéka, ha hosszú évtizedek multán, az új generációk is szeretettel emlékeznek elődeik, szüleik iskolájára, régmúlt tanáraira. „Nagy generáció" járt a 20-as évek közepén Kecskemét th. jogú város Fiú Felsőkereskedelmi Iskolájába. Bóbis Gyula a birkózó olimpiai bajnok, a Dóry testvérek, közülük József nemzetközi hírű nótaénekes lett. Sajnos ma már kevesen vannak közöttünk ebből a korosztályból. Istennek hála jó egészségben él Szabó Pali bácsi, aki tanúja ezeknek az időknek. Emlékezete frissen szalad át a századon. Még emlékezik - Kecskeméten már kevesen vannak ilyenek - az I. világháború alatti mozgósításra, áldozatos hazaszeretetre, szolidaritásra, a kommün alatti népünnepélyre, propagandisztikus ökörsütésre a KTE pályán....

1923-27 között volt az iskola diákja. Ma is élénken emlékezik dr. Hajnóczy Iván gyorsírás, dr. Molnár Aladár matematika óráira. Szép élmény volt számára a cserkészet, az önképzőkör, ahol Herceg Ferenc írói munkásságára, II. Rákóczi Ferencre emlékeztek.

Az ifjúság lendülete, ereje nyilvánulhatott meg a cserkésztáborokban, a Kinizsi-sportkör programjain, a tornaünnepélyeken. Pali bácsi a családi és az iskolában kapott értékei révén egyre magasabb pénzügyi, banki beosztásokban dolgozott, mindig hálásan az elindító iskolának. E pályát csak a II. világháború, a keleti front szakították meg. Itt veszítette el a szintén honvédtiszt testvérét, aki az említett Dóry Lajoshoz hasonlóan a keleti front hősi halottja lett.

Szabó Pál ma városunk köztiszteletben álló polgára. Egy évtizede jelentős szerepe volt a város eredeti utcaneveinek helyreállításában.

Osztálytársa volt a ceglédi Berger Sándor, aki kitűnt gyorsírói teljesítményével. A Berger, majd Berkes családnak sok szenvedést hozott a század: Sándor két nagybátyja az I. világháború hősi halottja lett, sok családtagjukat vesztették el a holokauszt tragédiájában. Berkes Sándor mint munkaszolgálatos honvéd menekült meg. (Ismeretes, hogy Csatay Lajos honvédelmi miniszter sok zsidó férfit a munkaszolgálatba behívott, és így mentett meg a deportálástól.) A polgári értelmiségit a Rákosi rendszer üldözte, a korai Kádár korszak pedig létfeltételeit vonta el. Így kellett döntenie a 60-as évek elején, hogy családjával kitelepül az NSZK-ba. A város az iskola szeretete azonban még 1977-ben is találkozni hívta az öregdiákokat, csoportfénykép is készült a város főterén.

Berger Sándor leánya, az NSZK-ban élő Elizabeth Berkes-Großer édesapja emlékeit, nyomát keresve jutott el a mai jogutód intézménybe, a Kada Elek Közgazdasági Szakközépiskolába. Dr. Kecskésné Dudás Erzsébet igazgatónő és Polyák Péter, a Végzett diákok szövetsége elnöke szeretettel fogadták és köszönettel vették az iskola gyűjteményének adományozott relikviákat.

Csodálatos volt a találkozás Berkes Erzsébet és édesapja osztálytársa, Szabó Pál között. A középiskolás fényképek közös megnézése, az emlékek felidézése szinte pillanatnyi közelbe hozták a távoli évtizedekkel ezelőtti történéseket, feloldották az idő dimenzióit. A tegnapi közelség pontosságával idézte fel Pali bácsi az órák, a cserkészet, a diákélet történéseit, hangulatát...

Valószínűleg mindez azért történhetett így, mert az iskola értékei: a munkaerkölcs, a tolerancia, a barátság, a szeretet mély közös emléke örök nyomot hagyott.

Károlyfalvi József

NÉGYSZEMKÖZT RÉTI ERIKÁVAL

A Déryné-díjas színésznő Miskolcon született, s ott töltötte pályája első nyolc évét, közel évtizedes kaposvári színházi munka után került férjével, Kiss Jenővel együtt a városunkba Ma - közel negyedszázados itt-tartózkodásukkal - már igazi kecskemétieknek számítanak. Öt évvel ezelőtt kapták meg a város kivételes megbecsülését jelképező Katona József-díjat, s Réti Erika nemrégiben vette át a fővárosban a Gobbi Hilda által alapított Aase-díjat, amihez olvasóink nevében is szívből gratulálunk.

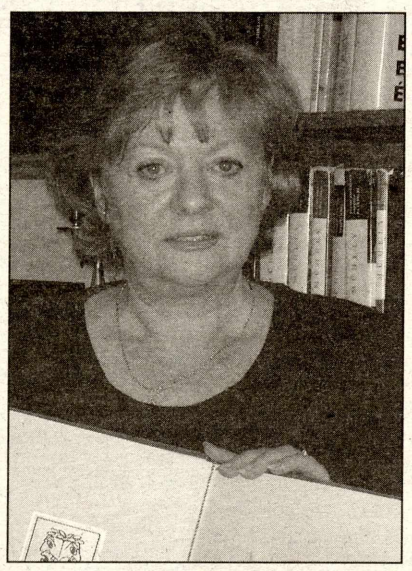

Kaposváron a Cyrano Roxan szerepében, Helyei Lászlóval

- Megfogalmaztad-e már valaha is, hogy miért lettél színésznő? - kérdezem a tegezést kedves mosollyal felajánló művésznőtől.

- Sokszor elgondolkoztatott az a látszólagos ellentmondás, hogy míg az életben általában szerepet játszik mindenki, a színpadon - ahol a tényleges szerepjátszás folyik - a legigazabbnak kell lenni. Ez az a hely, ahol nem lehet hazudni, mert a nézők azonnal rajtakapnak, s már nem vagy hihető, hiteles. Hogy miért lettem színész? Talán éppen ezért. A másik ok a gyerekkorba nyúlik vissza. Miskolcon születtem. A szüleim nagyon szerettek színházba járni, így nekem is már egészen kicsi koromból vannak színházi élményeim. Egy zenés előadáson - lehettem úgy hároméves - leszöktem a zenekari árokba, s azon nyomban táncra is perdültem. A nézőknek úgy megtetszett ez a kéretlen bájos produkció, hogy gyöngyvirágcsokrokat dobáltak be nekem. Édesanyám szedegette össze őket, mikor végre ijedten rámtalált.

- Úgy tűnik, nem vagy lámpalázas típus.

- Jaj, dehogynem, bár fiatalon az ember ezt nem érzi annyira. Tizedik éve lehettem a színpadon, amikor először éreztem teljes súlyával előadás közben, hogy milyen nagy felelősség kimenni a színpadra ennyi ember elé, és nekem kell megnevettetnem, megríkatnom őket. Emlékszem, **Somos Zsuzsa** koreográfus - aki egyébként nagyon jól értette és érezte a színpadi történések minden rezdülését - bátorítgatott, amikor épp haza akartam menni, vagy legszívesebben elájultam, elfutottam volna egy-egy premier előtt. Furcsa ezt mondani, de a lámpalázam azóta csak növekedett. A színészek idegrendszere eléggé igénybe van véve, talán emiatt is tűrjük a kor előrehaladtával egyre rosszabbul a stresszt.

- A színészek életérzését más tényezők is befolyásolják. Te hogy látod a színészszakma helyzetét ma?

- A színészek ma is az életüket teszik fel a közönség kiszolgálására, ehhez képest csökkenő társadalmi megbecsülés az osztályrészük. Mára már, sajnos, a televízióban is megszűntek a színházi közvetítések. Nagyon sok a munkanélküli színész, s aki dolgozik is, a bevezetett szabályzók miatt kényszervállalkozóvá kellett, hogy váljon, s valóban nem keres sokat. Utóbbi főként a vidéki színészekre jellemző, akiknek lehetőségük sincs szinkronnal, filmmel vagy más egyébbel mellékjövedelemhez jutni. Mindezáltal a Pesttől távolabb eső helyeken dolgozó kollégák ráadásul még ismeretlenebbek is maradnak az ország nagyközönsége előtt. Rengeteg alig ismert kitűnő színész él vidéken, akik a lehető legnagyobb odaadással és legmagasabb szintű szakmai tudással látják el a hivatásukat. Az elmondottak miatt is értékelem különösen nagyra a mesterségem országos elismerésének számító Aase-díjat.

- Mint minden közöttünk élő művész esetében, nemcsak a szakmai sikerek kerülnek az ittlakók látókörébe, hanem maga a hétköznapi ember is, akinek gondjai, s örömei a mienkével hasonlatosak. Arra kérlek, vallj egy kicsit az életedről, a családodról. Nem megszokott dolog egy színésznőtől, hogy az anyaság gyönyörű szerepét saját életében többször is felvállalja.

- Elég korán, húszévesen mentem férjhez először még Miskolcon. Férjem nem szakmabeli, hanem tanárember volt, iskolaigazgató. Tőle született **Viktória** lányom 1967-ben. Mostani férjemmel, **Kiss Jenővel** sok közös színházi élmény kapcsol össze bennünket már a pályánk elejétől, hiszen nagyjából egyidőben kezdtünk mindketten Miskolcon. Fiunk, **Gergely**, huszonhat éves, jelenleg Pesten egyetemista. Édesanyám, húgom és a lányomék is Miskolcon élnek, de a távolság nem akadálya annak, hogy gyakran láthassam őket, s három unokámat. **Máté** és az ikrek, **Ádám** és **Dalma** minden szünidőt itt töltenek nálunk. Így mára már bőven lubickolhatom az igazi nagymamaszerepben is. Sokan tudják, hogy a családi képhez nálunk hozzátartozik még két kutya és három macska is. Véletlenszerűen alakult így: mindegyik állat az utcáról került be hozzánk, de az életünk fontos részévé váltak.

Kecskeméten Sarkadi Imre Elveszett paradicsom c. darabjában Éva szerepét játssza. Partnere Tolnai Miklós.

Március 27.
Színházi világnap
KÖSZÖNTJÜK A KATONA JÓZSEF SZÍNHÁZ TÁRSULATÁT!

- A jegyzetemben a neved mellé odaírtam: hűség. Harminc éve vagytok házasok, huszonhárom éve vagy a kecskeméti színháznál, de valójában Miskolctól sem szakadtál el teljesen soha... Te hogyan éled ezt meg?

Valóban hűséges alkat vagyok, de egy percig sem mondom, hogy ez könnyű dolog. Amit kívülről úgy látnak az emberek, hogy béke, derű és nyugalom, az valójában egy nagy-nagy harc. Mindennapos küzdelem azért, hogy ebben a hűségben mindenki a legjobban érezze magát. Emberek vagyunk, nem pedig gépek. Ha hibázunk is, mindent meg kell tudni beszélni. Vitázni is lehet nagy hévvel, csak egyet nem szabad: egymás kezét elengedni. Tudom, hogy a mai világban nem nagyon divat a hűség. Én mégis hiszem, hogy mindenkinek megvan a maga társa, akivel - akármilyen rossz is a világ - kialakíthatják a közös életüket. Ha később még egy kis családot is sikerül alapítani, ahol gyerekek, unokák is vannak, azt hiszem, ennél nagyobb dolog nincs. Ez maga a csoda.

- A gyerekeid követték a családi hivatást?

A lányom egy jogi irodában asszisztens. Valójában a három gyerek mellett ő már nagyon nehezen tudott volna „önmegvalósítani". A fiam kommunikáció-szakos az egyetemen. Jövőre végez. Újságíró szeretne lenni. Nagyon sokáig volt „útkereső", megjárta Gór-Nagy Mária színitanodáját is. Abban, hogy végül egyikőjük sem választotta a színészmesterséget, sok dolog szerepet játszhatott. Amikor kicsik voltak, hol azt éreztem, hogy a színház veszi el az anyaságtól az erőm, hol fordítva. Mindig ezen a határszélen mozogtam. Például esténként, amikor másoknál a napi munka után összejött a család, mi éppen akkor mentünk el otthonról. Ilyen és ehhez hasonló okok miatt a színészgyerekeknél a színház nem egyértelműen válik pozitív fogalommá. Anyaként nekem csak egyetlenegy elvárásom volt mindig is a gyerekeimmel kapcsolatban, s ez teljesen független a hivatásuktól: az, hogy egészséges, boldog, s másokat is boldogítani tudó felnőttekké váljanak.

- kada -

A Katona József Könyvtár kávézójában megtekinthető a hónap alkotása: Petri Ildikó „...papírgödörben" című műve. A Szilády Áron könyvtára című kiállítás április 10-én, 17 órakor nyílik. A Költészet Napja tiszteletére Pintér Lajos költő felolvasó estje április 24-én 17 óra.

Tárlat

Lapunk régi munkatársa Szeleczki István, akit akár „háromlaki értelmiséginek" is titulálhatunk. Hiszen tanáremberként már második önálló tárlata nyílt a lajosmizsei művelődési házban. A Ménteleken élő, Kecskeméten tanító és rendszeresen publikáló alkotó most az írást félretéve lakóhelyének természeti szépségeit festi és rajzolja, a maga sajátos, egyedi stílusában...

Klenyán Csaba Liszt-díjas

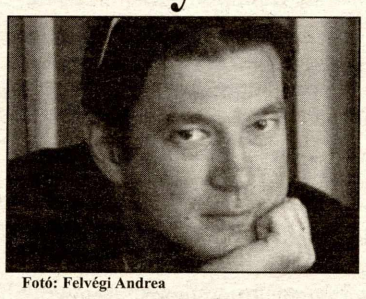

Fotó: Felvégi Andrea

Klenyán Csaba Liszt Ferenc díjat kapott a nemzeti ünnep alkalmával.

Egy korábbi, a Muzsika című lapban Mikes Évának adott interjújában ezt olvashatjuk:

„Maczák János, későbbi tanárom Kecskemétre került, a Zeneművészeti Szakközépiskolába. Ő az országos versenyen hallott engem, és szerette volna, ha nála tanulok, így meglátogattam Kecskeméten, megláttam a gyönyörű szecessziós épületet, és már az magával ragadott. Úgy éreztem, hogy ott a helyem. Az élet igazolta is, hogy jó döntés volt. Fantasztikus tanáraim voltak, remek légkör. Maczák János sok energiát áldozott arra, hogy a megfelelő hallgatókkal dolgozhasson.

- Ezek szerint a zenei otthona Kecskemét volt.

- Igen, bár ott még a szó nemes értelmében vett szakbarbárság irányított, azaz csak a klarinéttal foglalkoztam, a hangszerjáték technikai részét akartam tökélyre vinni. Semmi mással nem törődtünk, csak a hangszerrel. A zenével, a kifejezéssel sem. Napi tíz órát gyakoroltunk, mint a sportolók. Nem is hallgattam klasszikus zenét, a heavy metalt bömböl-tettem." Később pótolta klasszikus zenei műveltségét, bár az igazi áttörést a kortárs zenekultúra jeles személyiségeivel - mint Kurtág György, Eötvös Péter, Csalog Gábor - való együttműködés hozta el számára.

Gratulálunk a kitüntetéshez, reméljük hamarosan hallhatjuk Kecskeméten is.

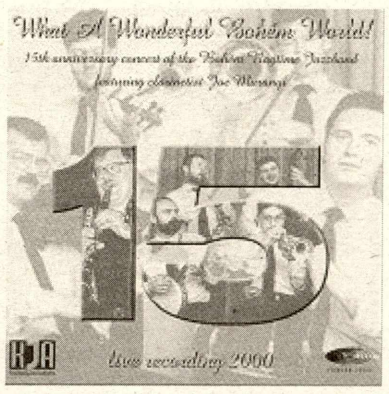

A Bohém Ragtime Jazzband eMeRTon-díjat kapott, mint „Az év jazz-együttese". A díj a hazai könnyűzenei élet legrangosabb elismerése. A díjátadót április 4-én 18 órától a Petőfi adón közvetítik. Az együttes legújabb CD-jén a tizenöt szám között magyar és amerikai dalokat egyaránt hallhatunk, de valamennyit magyar szöveggel, sztárvendégként Joe Murányi közreműködésével.

Egy mosolygós koncert

Ünnepnap, ünnepi alkalom, ünnepi koncert. Az emberek ilyenkor kötelező komolysággal vágnak neki a kellemesnek ígérkező estének, ráadásul az időjárás sem annyira zord, mint korábban volt. Végül is „komolyzenei" esemény következik, ráadásul olyan együttes fellépésével, amelyet illik komolyan venni.

Körülbelül így indul neki a hétköznapi és az ünnepi koncertlátogató egy filharmóniai bérleti hangversenynek, amelyen amúgy éppen a méltán világhírű Budapesti Fesztiválzenekar játszik. Március 15-ére való tekintettel talán félreteszi a sajtóvisszhangot keltő nyilatkozat-háborúkat, a legnagyobb zenekarok között dúló enyhén szólva méltatlan rivalizálást.

A műsor csábító, elvégre többnyire „kipróbált", „bevált" klasszikusok műveit olvashatja a programban, a karmester neve ugyan gyanúsan cseng, de legyünk bizakodók: hátha nem minden MacDonald emlékeztet a hamburgerre és a globalizációra.

Ehhez képest a Kecskeméti Katona József Színház virágdíszbe öltöztetett színpada várja a nagyérdeműt, a zenekar tagjai érzékelhetően megtisztelik a közönséget azzal, hogy hangszerrel a kézben megállnak egy pillanatra, nem esnek neki a hangolásnak. Elhangzik a konferálás (ezúttal ez is mértéktartóan visszafogott, nem előlegezi a túlfűtött jelzőket), bejön egy mosolygós fiatalember, felpattan a dobogóra, láthatóan alig várja, hogy beinthessen.

Aztán beint, örül minden hangnak, figyel minden zenei rezdülésre, ugrik egyet, ha úgy kívánja a zenei történés, tud könnyed lenni és drámai, dirigál fúgát és szabad improvizációt…

A zenészek pedig muzsikálnak, tisztelik a hangokat, tisztelik a hangszereket, tisztelik a zeneszerzőket, és mindebből a tiszteletből létrejön valami, amit az emberek évezredek óta, ki tudja miért, de művelnek és szeretnek, tehát létrehozzák a zenét. Írhatnám azt is: Zenét. Így, nagybetűsen ritkábban adatik, de jó így is hallani néha.

Pedig csak a vonósok szólnak, Mendelssohn g-moll vonósszimfóniáját játsszák, de ahogy megszólaltatják a kegyetlenül nehéz szólamokat, s ahogy egymásra építik a szövevényes zenei anyagot, megértjük, hogy miért is nem ismerjük jobban ezt a darabot…

Utána változik a szerző, változik a hangnem, változik a hangszín: Haydn-hoz érkezünk, Esz-dúrban, fényesebben szólnak a vonósok, beülnek a fafúvók, s megszólal a két kürtre írt versenymű két szólistája (Bereczky Dávid és Nagy Zombor). Utána már csak zene van: sziporkák, hajlékony dallamok, éles kontrasztok, ha kell, minden a maga egyszerű természetességében. Nem kell erőlködni, elvégre egy bizonyos szint felett már minden magától értetődő az előadó-művészetben. Csak oda kell figyelni a művekre, és fel kell tárni belőlük mindazt, amit jólesően előadhatunk és meghallgathatunk.

Szünet után csemege következik, bár lehet, hogy akik csak a komoly dolgokat feltételezik a zenéről, csalódottak. Schnittke Moz-Art a la Haydn című kompozíciója nem csupán címében sokat sejtető! Zenei performance a javából, sok ötlettel, szellemes meglepetéssel. Valószínűleg egyetlen hangja sem „eredeti", de hát ki mer ma már újat alkotni. Viszont ahogy újraalkotja a hangokat, ahogy megfűszerezi Mozartot Moz-Art-tal (mozgásokkal, mozdulatokkal, mozaikokkal, mozzanatokkal), a Haydn-tól kölcsönzött búcsúés egyéb bevált recept válogatott fogásaival, az már igazi alkotó fantáziára utal.

Végül ismét Haydn g-mollban (A tyúk szimfónia), lényegében változatlan színvonalon, mosolygósan, humorosan. S ezen a hőfokon már komolyan lehetett venni a mosolyt és a humort, mert őszinte meggyőződésből, szakmai elkötelezettségből fakadt.

Ránk fért! Rory MacDonald-ra, az éltapsoló karmesterre is érdemes volt odafigyelni. Nem csupán „kézben tartotta" és lelkesen üdvözölte az est műsorát, de a globalizáció és az EU jegyében angol létére magyarul konferálta fel a ráadásokat…

Más! Azért egy kicsit azt is jó volt látni és hallani, hogy az egykori kecskeméti diák, Gátay Tibor is ott ül a zenészek között, a második hegedű szólamában!

Gátay Tibor: A kecskeméti Kodály Zoltán Zenei Általános Iskola és Gimnázium tanulójaként kilenc évesen kezdett hegedülni. Ezt követően a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Zeneiskolai Tanárképző Intézetében G. Halász Ilonánál és Bánfalvi Bélánál tanult, majd a Mexikói Ifjúsági Zenekarban eltöltött két év után a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán, Ruha Istvánnál tökéletesítette tudását.

Főiskolás kora, 1984 óta játszik a Budapesti Fesztiválzenekarban, amelynek állandósulása, 1992 óta tagja. Nyolc éven át a Zeneművészeti Főiskola pécsi tagozatán tanított. Zenekari tevékenysége mellett rendszeresen fellép a BFZ kamarazenei produkcióiban is.

Az első önálló CD

Tavaszi Fesztivál van, egymást érik a koncertek. A tudósító sem jut el mindenhova, de egy-egy megmozdulást nem szabad kihagyni.

A Kecskeméti Szimfonikus Zenekar első önálló CD-jének bemutatója fontos esemény. Újabb állomás a város kulturális palettáján, hiszen a képzőművészeti alkotások, albumok, monográfiák, helytörténeti munkák és idegenforgalmi kiadványok mellett fontos, hogy zenekultúránk maradandó értékei is őrizzék, terjesszék hírnevünket.

A CD két XIX. századi blokkja, Erkel Hunyadi László nyitánya és Brahms magyar táncainak néhány darabja a zenekar repertoárjának legkiérleltebb részét képezi. A bársonyos vonóshangzás, a karakterek bátor hangsúlyozása új elemmel gazdagította az előadást.

Kodály két klasszikusa, a Nyári este és a Galántai táncok szintén régóta szerepel a koncertek műsorán, megszólaltatásuk méltó feladata és egyben kötelessége a mindenkori kecskeméti zenekaroknak. A közönség pedig megszerette, várja és örömmel fogadja e darabokat. A meglepetés ezúttal M. Bodon Pál fiatalkori, zeneszerzői versenyen díjat nyert alkotása, a Capriccio volt. A kellemes hangzású, látványos elemeket és idilli, pasztorális hangulatot egyaránt felvonultató darab komoly megmérettetés, s egyúttal elkötelezett misszió a zenekar számára. Műsorra kerülése mindenképpen örvendetes, hisz nem csupán a városhoz kötődő zeneiskolai igazgató emléke előtti tisztelgést, hanem az egész magyar zenekultúra megőrzését, megbecsülését szolgálja. Ráadásul olyan színekkel gazdagítja a koncertek programját, amelyeket mindenképpen érdemes a szélesebb közönség számára is hozzáférhetővé tenni.

Bánk bán a Multiplexben

A vetítés közben szerzett benyomásokról

Az operafilmeknek nagy hagyománya van a világban. Gondoljunk csak Bergman Varázsfuvolájára, vagy a Carmenre Placido Domingoval Don José szerepében (a volt miniszterelnök egyébként a világhírű tenort is felkérte a Bánk címszerepére, akkor talán lett volna értelme a magyar feliratnak a magyar nyelvű alkotásban), s Gina Lollobrigida is olasz operák filmváltozatával kezdte pályafutását (természetesen a hang operaénekeseké volt).

Magyar operafilmként Gaál István 1987-es Orpheusz és Eurydiké című filmje jelentette a műfaj első, valóban filmes megjelenítését.

Nemzeti operánknak **Káel Csaba** által celluloidra álmodott (mert nagyot álmodni) változatának kecskeméti bemutatóján, szépen megtelt a Multiplex 4-es terme. A nézőtéren diákok és felnőttek sokasága láthatta a sok vitát kiváltó filmet.

Ha nem mozifilmként hirdették volna, akár tévéjátékként is bemutathatták volna a Veszprémi Tévétalálkozón, ha egyáltalán készülnének még tévéjátékok. A Bánk bánból tévéopera már készült, s ott színészek játszották a szerepeket, s nagyhírű énekesek énekeltek. Csupán **Simándy József,** a címszereplő és **Komlossy Erzsébet** Gertrudisként volt operaénekes, aki a karaktert is megformálta. Persze a fölött az adaptáció fölött is elszállt az idő, s valószínű, hogy az eljövendő nemzeti ünnepeinken már eme most elkészült változatot láthatjuk majd a televízióban, ami semmivel sem lett időállóbb.

Káel minden különösebb rendezői koncepció nélkül filmre alkalmazott egy kissé meghúzott változatot. A történelmi díszletek között bolyongtak hát a szereplők, s főként az énekkar, akik mozgatásában különösen fantáziátlan volt az első nagyjátékfilmes rendező.

Még oly világhírű nagy művészeket is kell időnként instruálni, mint **Rost Andrea.** Korunk kiváló szopránja így nem keltette volna azt az érzést, mintha Asta Nilsen, vagy Gloria Swanson korában járnánk, a némafilmek korszakában - már ami a játékstílust illeti. Mi lehetett e rendezői instrukció hiányának az oka? Tény, hogy a színpadi - különösen az operaszínpadi - játék nagyobb gesztusokat és erőteljesebb mimikát igényel, de a film éppen az apróbb rezdülésektől lehetett volna más és így több.

Bánk sokszínűsége is emiatt a teatralitás miatt szenved csorbát. Bár **Marton Éva** neve szerepel elsőként a szereposztásban (valószínű, hogy a külföldi forgalmazás miatt), az operaházak csillaga bevallása szerint Gertrudist nem tartja terjedelmében nagy szerepnek, mégis világklasszishoz méltón tárja elénk a királynét. **Gulyás Dénest** és **Miller Lajost** is láthattuk már nagyobb feladatok bravúros interpretátoraiként.

A legszerencsétlenebbre és - sajnos - a legnevetségesebbre Biberach karaktere sikeredett.

A Tisza-parti jelenet és a befejezés, hogy a Tiborc-Bánk kettős egyik sorával éljek: „… szót sem érdemel."

Zsigmond Vilmos Oscar-díjas operatőr képi világa szép, nyugodt - de itt is érzékeltem filmgyártásunkra jellemző sötét színvilágot, a kevés fényt.

Természetes, hogy a mű mestermű, az énekesek teljesítménye elsőrangú, de ez nem CD és hangkazetta, hanem FILM! Legalábbis annak kellene lennie.

Az viszont mégis nagyon jó lenne, ha nemzeti értékeink közül ezzel az operával törhetnénk be európai filmpiacra. Elfogulatlan füllel, szemmel és lélekkel hallva, látva és figyelve a filmet, megnyugodhattunk: ez a zene, ez a dráma minden érző szívű embert megfoghat, éljen a világ bármelyik tájékán, értse és olvassa a világ bármelyik nyelvét! Most mi (is) „merhetünk nagyot álmodni"…

A vetítés utáni beszélgetésről

Nemcsak a Bánk bán film, de az alkotók és szereplők képviselői is megjelentek aznap este Kecskeméten. Káel Csaba rendező, Wermer András producer és **Sólyom Nagy Sándor** operaénekes, Petúr bán alakítója jelent meg a színpadon, hogy a TV interjúkat követve a bemutató közönsége előtt is válaszoljon **Kriskó János** kérdéseire.

Így aztán megtudtuk, hogy a viszonylag szűk térben, de történelmi, sőt szakrális helyszíneken (Ják, Ócsa, Visegrád, Esztergom, Bélapátfalva) való megjelenítés tudatos rendezői koncepció, hasonlóan Melinda alakjának középpontba állításához, vagy az opera keletkezési korának, a XIX. századnak „festői" megjelenítéséhez. Az énekesek hihetetlen munkabírással és türelemmel viselték a forgatás megpróbáltatásait, s talán Marton Éva bízott meg leginkább a rendezői utasításokban és értékelésekben.

A világsztárok közreműködése nem csapán a zenei produkció színvonala szempontjából garancia, hanem egyben a magyar kultúra, a mindeddig igazán csak nemzeti keretben értékelt zenemű világkarrierje felé is utat törhet. Az amerikai bemutató sikere és sajtója mindenesetre erre utal, még akkor is, ha az ottani közönség - angol feliratal - „szomorú musical"-ként értékelte Erkel Ferenc operáját. A film szakmai elismerését jelenti, hogy Zsigmond Vilmos operatőri munkájáért a lodzi Camerimage Fesztiválon Arany Béka-díjat kapott.

Az énekesek számára különös megmérettetés a kamera előtti szereplés. Az operaszínpadtól viszonylag távol van a közönség, inkább a mozgásnak és gesztusoknak van szerepe, a kamera azonban közvetlen közelről rögzíti az arc minden rezdülését, a tekintet üzeneteit. A nagy kihívás azonban nagy szakmai élvezet és elismerés, különösen, ha egy önmagán túlmutató, fontos ügy érdekében dolgozik együtt valamennyi közreműködő.

És még egy tanulságról

A mostanában sok - inkább politikai mint szakmai természetű - vitát kiváltó magyar filmgyártás, finanszírozás és forgalmazás láttán, talán nem árt odafigyelni egy fontos momentumra. **Gaál István** a **Somogyi Liával** folytatott beszélgetésében így nyilatkozik: „ én hittel vallom, hogy a hármas egység: produkció, disztribúció és publicitás egysége elengedhetetlen. (Egyébként Hollywood is ennek köszönhette a létét, amikor 1916-ban a United Artists megalakult Griffith, Chaplin, Mary Pickford és a férje, Douglas Fairbanks közreműködésével; ők odafigyeltek erre a felosztásra.) Ha csak a publicitást veszed el a hármas egységből, már inog a konstrukció. Ha a disztribúciót is elveszed, marad a produkció, amit ha vérrel-izzadsággal összehozol, a kutya nem fog megnézni. A magyar filmgyártás teljes egészében ebben szenved." (Filmkultúra, 2002)

A Bánk bán esetében talán megvalósul valami a három dimenzió együttes jelenlétéből, s ha ez így lesz, néhány év múlva már nem az lesz a fontos, hogy ki, miből és mennyiért, hanem esetleg azt is tudjuk értékelni, hogy valakik, valamiből, valamiért létrehoztak valamit, ami valahol valamennyiünk javát és örömét szolgálja.

HÁ-TI

Bánk bán - magyar film, 2002. Rendezte: Káel Csaba. Producer: Wermer András. Író: Katona József. Forgatókönyvíró: Mészöly Gábor. Kép: Zsigmond Vilmos. H.S.C. A.S.C. Vágó: Thomas Ernst. Zene: Erkel Ferenc. Zenei rendező: Bárány Gusztáv. Szereplők: Marton Éva (Gertrud), Rost Andrea (Melinda), Kiss B. Attila (Bánk), Gulyás Dénes (Otto), Kováts Kolos (II. Endre), Miller Lajos (Tiborc), Sólyom Nagy Sándor (Petúr), Réti Attila (Biberach), Asztalos Bence (Sohlom). Gyártó: Ezüsthajó Produkció Kft.

Kései emlékezés egy példás életű magyarra

Öt esztendeje, 1998. április végén halt meg Beregszászon Kerényi Gyula, nyugalmazott építészmérnök, a kisebbségi sors terhét viselő magyarság kiemelkedő képviselője. Öt éve Dalmay Árpád így szólt - többek között - az immár másvilágra költözötthöz: „Te voltál az, aki látva a Petőfi-emléktábla, Beregszász első magyar emlékműve felavatását megelőző másfél évtizedes huzavonát, bementél a mindenható járási pártbizottságra, s kijelentetted, hogy márpedig másnap Tompa Mihály-emléktáblát avatunk, s nem kérünk rá engedélyt, ám jöjjenek el az elvtársak az ünnepségre. Nem jöttek el, de határozottságodnak köszönhetően attól kezdve szinte gond nélkül hozzuk létre múltunk s kultúránk szentélyeit Beregszászon: négy szobrot, egy kopjafát, mintegy ötven emléktáblát… Neked is köszönhető, hogy visszapereltük utcaneveinket, hivatalossá tettük falvaink magyar nevét, énekelhetjük Himnuszunkat és a Szózatot, felvonulhatunk nemzeti zászlainkkal, állandóan ott lobog a trikolor a városházán, a járási önkormányzat épületén, a községházákon.“

Egykori osztálytársaként tanúsíthatom, hogy levelek százait írva ő fogta össze a beregszászi magyar gimnázium sok-sok volt növendékét, éltek bár Kárpátalján, Magyarországon vagy szerte a világban.

Kecskeméten többször is járt, s hívebben őrizte a testvérvárosi kapcsolat több évtizedes emlékét, mint bárki ebben a városban. Katona József születése 200. évfordulója alkalmából írt leveléből idézem: „Kecskemét városának - amely városunk egykori testvérvárosa volt, s nemzeti lobogóját, ajándékukat 1939. óta őrizzük !!! - sikert, méltó emlékezést kívánunk nemzeti drámánk írójának ünneplésére.“ (A 150. évfordulón, amikor a beregszászi gimnázium önképzőköre részleteket adott elő a Bánk bánból, ő játszotta Petur szerepét.)

Építészmérnökként is sokat tett városáért, kis kertjében pedig, amelyre méltán volt büszke, húsz szőlőfajtát gondozott. A kárpátaljai magyarok különféle szervezeteinek volt választmányi tagja, alapítója, elnöke, majd tiszteletbeli elnöke. Városában mindenki ismerte, tisztelte, szerette. Halálával nemcsak Beregszász, nemcsak Kárpátalja, hanem az anyaország és az egész világ magyarsága is szegényebb lett. Példáját követve azonban gazdagabb lehet a nemzetünk.

Orosz László

A kecskeméti harangjáték története

A város nagynevű fiának, Kodály Zoltán születésének 100. évfordulóját jelentős zenei beruházásokkal kívánta emlékezetessé tenni. Egyik a harangjáték készítése, a másik a Kodály iskola részére az Újkollégium dísztermébe beépítendő orgona volt.

A harangjáték építésének gondolatát **dr. Mező Mihály** tanácselnök vetette fel, mellyel a megyei és a városi tanács is egyetértett. A megyei tanács az egyetértése mellett valutakeretéből még 110 ezer nyugat-német márkát is adott, és vállalta a felmerülő egyéb költségek felének megtérítését is.

A megvalósításban segítséget kapott a város **Hanga István** órásmestertől is, aki Nyugat-Németországban járva felkereste Melle városban az ED. Korfhage toronyóra- és harangjáték készítéssel foglalkozó céget, és prospektusokat hozott.

Ezek után megindult az engedélyeztetési eljárás a PM-nél, a Tervhivatalnál és a Nemzeti Banknál. A sok utánajárás után se kapta meg a város az engedélyt. Az elutasítás indoka: a ország külkereskedelmi mérleghiánnyal küzd, így a harangjátékra nem lehet konvertibilis valutát áldozni.

A város nem nyugodott bele az elutasításba, ezért a külkereskedelmi szervezeten keresztül tájékoztatást kért, hogy szocialista országokból beszerezhető-e a harangjáték. A válasz nemleges volt.

Úgy tűnt, hogy a minden irányból áthatolhatatlan akadályok meghiúsítják a harangjáték építését. De egy váratlan fordulat újra reményt adott. Egyik alkalommal a város tervosztályának vezetője baráti beszélgetés során megtudta **Varga László** nagytiszteletű úrtól, hogy a református egyház valószínűleg segítséget tud adni a valutakérdésben.

Ezután a város megkereste **dr. Tóth Károlyt**, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspökét, aki szintén pozitív választ adott. Az egyház éppen ebben az időben végeztette a Budapesti Református Teológia felújítását, s ezt a munkát az NSZK-beli Rajnai Református Egyházkerület anyagilag támogatta. Dr.Tóth Károly püspök úr a megegyezést követően az NSZK-ba utazott, s úgy intézkedett, hogy a rajnai egyházkerület a segélyből utaljon át a Korfhage cégnek 110 ezer márkát, s ennek ellenértékét, 1 millió 760 ezer forintot majd a város átutalja a református egyháznak. Erre azonban nem került sor, mert a város cserében engedélyezte a református templomnak a távhő vezetékre való csatlakozását. Ezután a Korfhage cég mérnöke járt a városházán, hogy a harangok elhelyezésére vázlatot készítsen. Ekkor történt a megállapodás, hogy a harangjáték 37 haranggal készül, s a 260 kg-os „g“ hangtónusú bázisharang helyett 176 kg-os „d“ hangtónusú készüljön. A harangjáték működtetéséhez szükséges elektromos terveket **Kávássy Jenő** készítette el.

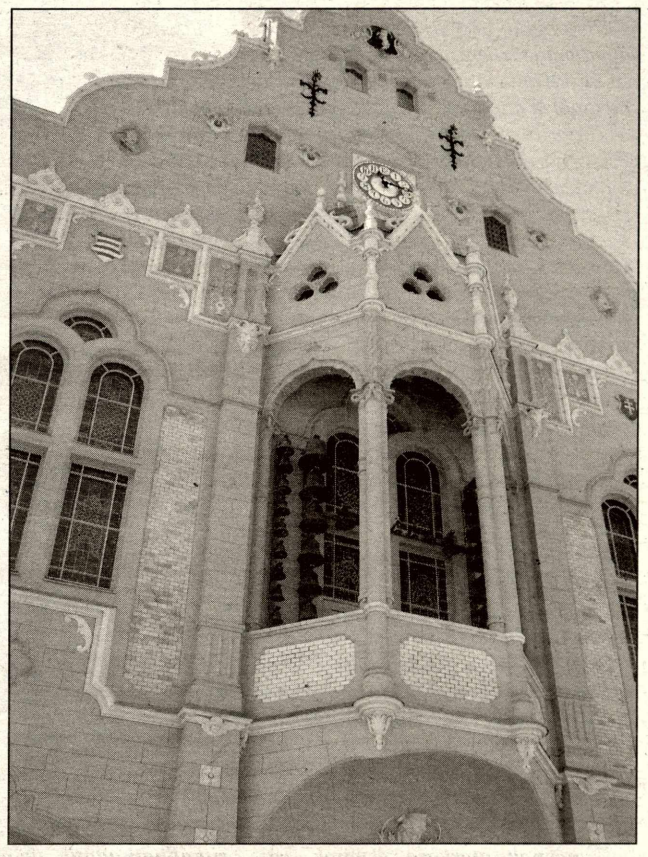

A német cég szerelője, **Günter Stegmann** 1983. december 8-án érkezett a városba, de a szállítmánnyal a kamion csak december 10-én érkezett ide. Ezután lázas igyekezettel folyt a szerelés, küszködve a mínusz 10 fokos hideggel. Különösen gondos munkát igényelt az elektromos vezetéknek az esküvői terem elosztójától az igényes kialakítású dísztermen keresztül való átvezetése. Mindenütt, a burkolatok mögött és a padozatok alatt kellett elrejteni a kábeleket. A szerelés közben adódó nehézségek mellett már december 14-én megszólaltak a harangok, de egy kisebb javítás elvégzése miatt hivatalosan december 16-án délután 3-kor szólaltak meg.

A harangjáték automatikus vezérlésű és a lejátszandó darabok lyukszalagon vannak programozva. A közgyűlési teremben elhelyezett manuálon azonban tetszés szerinti darabok is lejátszhatók.

1984. augusztus 4-ig a harangjáték csak délben és este 6 órakor szólalt meg. Ezt a programot a várost látogató turisták időbeosztásába nem tudták besorolni, ezért úgy döntöttek, hogy reggel 7-től este 8-ig szignálként a „Kecskemét is kiállítja nyalka verbunkját“ kezdetű dalt játssza el.

Felül kellett vizsgálni a harangjáték lyukszalagról leadott dallamait is, mert közülük több fals hangzású volt. Ezt **Ladics Tamás,** a Kodály iskola tanára végezte el. Feladata az volt, hogy sok dallamot játsszon le, s amelyek legszebben hangzanak, azok kottáit készítse el. Az egyes számokat magnószalagra felvéve elküldték a Korfhage cégnek, ahol ezek alapján új lyukszalagok készültek.

A harangjáték a következő programokat tudja. Kodály: Harangjáték, Toborzó, Erkel: Hunyadi László, Palotás, Handel: Vízizene, Beethoven: Örömóda, Mozart: Varázsfuvola, Kodály: Lement a nap, Csillagok, csillagok, Erdő mellett.

Juhász István

A harangjáték repertoárjának felsorolásával ért véget a cikk: azonban mostanában nem jelzi az idő múlását csilingelés. Nem Rómába mentek a harangok, csak a két évtized alatt tönkrement a 61 méter hosszú lyuk-kártyaszalag, amely megszólaltatja a dallamokat. Mint megtudtuk, nem olyan egyszerű kivitelezőt találni az ilyen speciális munkára, de minden nehézség ellenére április közepére üzemképes lesz a kecskeméti nevezetesség.

UTAZÁSOK AMERIKÁTÓL ÁZSIÁIG, KÖZÉLETISÉG

Beszélgetés dr. Szabó Dénessel

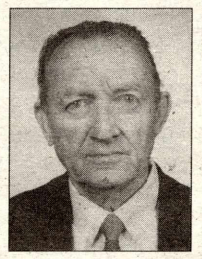

Sokak Dénes bácsija, a tekintélyes jogász és az ismert idegenvezető nyolcvanhárom esztendős. 1942-ben Kolozsvárott avatták jogi doktorrá. Az ügyvédi, bírói szakvizsga sikeres letétele után egy ideig mint ügyvéd tevékenykedett, később évtizedeken át a bankszakmában dolgozott. Szerepe volt az OTP Bank megszervezésében. Büszkén vallja ma is, hogy őt a cserkésztörvények és -törekvések befolyásolták hosszú és változatos élete során. Családi örökségül kapott, újságokkal, könyvekkel, képekkel és sok-sok tárgyi és írásos emlékkel zsúfolt kecskeméti lakásán beszélgettünk vele.

- Családjára régóta jellemző a közéletiség.

- Nagyapám, **dr. Szabó Márton** is jogász volt, s az édesapám népszerű ügyvéddé vált már fiatalon, haladó gondolkodású volt, közéleti szerepet vállalt, kapcsolatot tartott az itteni szellemi élet kiválóságaival, **Hajnóczy Iván** irodalomtörténésszel, **Sántha György** költővel, **Bodócs Gyula** újságíróval, **Molnár Erik** történésszel és másokkal. S a szűkebb családunkba tartozik **Vetési Géza**, a háborúban odaveszett fiatal irodalomtörténész-tanár, valamint **Szekér Endre** tanár, aki szerkesztőként, nyelvészként és irodalomtörténészként egyaránt széles körben ismert.

- Ön tucatnyi szervezetnek, egyesületnek és társaságnak tagja. A Magyarok Világszövetsé-gének, a Katona József Társaságnak, a Jogász Szövetségnek és egyebek mellett a Kecskeméti Lokálpatrióták Egyesületének is. Ezek mellett marad még ideje önmagára, kedvenc időtöltéseire?

- Számomra az élet csakis akkor szép, ha változatos és tartalmas. S ebben a közéletiségnek, a szerteágazó emberi kapcsolatoknak nagy szerepe van. Különben sem szeretek cselekvés, cél nélkül élni. Időm is van mindenre és szerencsémre az egészségem sem hagyott cserben, még így idősen sem.

- Kérem mondjon valamit a szerteágazó kapcsolatairól.

- Találó a jelző, hogy szerteágazó. Ez egészen fiatal korom óta így van, s természetesen ma is. Az egykori iskola, -katona, és jogásztársaimmal újra és újra jó találkozni, együtt lenni, a közös élmények összetartanak bennünket. És a hasonló érdeklődési körök, például a TIT-ben, az irodalmi társaságban, vagy az öregdiákok szövetségében. Ez a lehetőség számomra újabb és újabb erőforrást jelent a jelenben, valamint a távolabbi jövőt tekintve.

- A kecskeméti írókra is vonatkozik ez...

Amint a régebben élő és munkálkodó **Váry Istvánra, Tóth Lászlóra, Joós Ferencre, Sántha Györgyre** és a hozzájuk hasonló tehetségekre figyeltem, ma is a közelségben vagyok **Orosz Lászlóval, Antalffy Istvánnal, Buda Ferenccel, Goór Imrével** - hogy csak néhány nevet említsek. Személyesen és művein keresztül gyakran találkozunk, és ez erőt adó forrás. De ide sorolhatom a szomszédos országokban élő magyar alkotókat is. A kárpátaljai, erdélyi és vajdasági érdeklődésem és ismeretségem több évtizedes múltra tekinthet már vissza. Kolozsvár mellett - ahol a doktori címemet szereztem - Beregszászon, Marosvásárhelyen és másutt vannak barátaim. Temesváron társaimmal együtt **Tőkés László** vendége lehettem.

- Ön mindig nagyon szeretett utazni. Miért? Mi volt abban a jó?

- Kezdettől érdekelt a tőlünk távoli világ, a messze élő emberek sorsa, élete. Talán ezért is lettem hazai és külföldi idegenvezető. Alkalmam volt az Uraltól Amerikáig beutazni a világot. Ilyen szempontból mindig az volt a fontos, hogy minél több érdekes dolgot megismerjek, és egyre jobban értsem a világot. Voltam Párizsban, Moszkvában, Londonban és Várnában éppúgy, mint Berlinben, Hollandiában, a svájci Alpokban és a Magastátrán, Krakkóban, Rodostóban, meg a lenyűgözően szép Leningrádban. A Csillagvárosban is jártam.

- És a belföldi csoportos és baráti utazások?

- Mondjam a lenyűgöző szépségű Ópusztaszert? Az erdészmúzeumot, a szép kápolnával együtt Hetényegyháza határában? A Bükk és a Mátra vidékét, vagy a Balatont, a változatosan gazdag környezetével? Kecskemét irodalmi, művészeti, történelmi emlékeit? Nekem szívem csücske valamennyi hazai táj, emlékhely. Áldom a sorsomat, hogy ennyi szép emléket, élményt adott nekem. Nem tudnék különbséget tenni: a határon túli országok, tájak, természeti szépségek és települések megismerése és megismertetése ugyanolyan jó érzés, mint a hazai értékek népszerűsítése.

- Eléggé köztudott, hogy mindig szeretett előadásokat tartani.

- Amit átéltem, láttam, tapasztaltam, élményt adott, hatással volt rám, mindenkor megpróbáltam megosztani másokkal. Örültem, hogy érdeklődést tapasztaltam a vetített képes előadások, úti beszámolók iránt, amikor például Londonban, Párizsban, Moszkvában vagy Berlinben próbáltam „elkalauzolni“ a közönséget. Talán nem felesleges megemlíteni, hogy régóta szerettem kiállításokat is rendezni. Képzőművészeti, tudományos, egyháztörténeti tárlatot például. Szűkebb szakmai tényekedésem mellett mindez így, együtt az életemet szépítő és gazdagító cselekedet volt. Tartalmassá tette az életemet.

- Köszönöm a beszélgetést.

Varga Mihály

Diákszínjátszók

A Kecskeméti Ifjúsági Otthon **„Ide nekem az oroszlánt is“** címmel idén is meghirdette a középiskolások amatőr művészeti találkozóját. Az ország nyolc településéről összesereglett fiatalok március 28-án mutatták be műsorukat, a KIO mozitermében. A házigazda város négy diákszínjátszó csoporttal képviseltette magát a mezőnyben. A **Ferenczy Ida Lánykollégium** truppja a ***„Szamárrá lett diák“*** című produkciót adta elő, programnyitóként. A **Katona Gimnáziumból** két színjátszó csoport jelentkezett a versenyre, a **„Petit Art“** csoport az ***Adrian Mole (néhány) szenvedése*** című színjátékot, a **„Katonások“** együttes pedig az ***Abszurdió*** című dramatikus jelenetek-“ellenszínjáték“ produkcióval lépett fel. A **Városi Diákszínpad *„SZIAZOLI“*** társulata a **A világ nagy színháza** című színművel debütált. A ***Rémálom az Oskola utcában*** című bohózatot a félegyházi közgazdasági szakközépiskola diákjai mutatták be. A piliscsabai katolikus egyetem **Tehát Rum**-ja a ***„Hová tegyük Rákosi elvtársat?“*** című vígjátékával aratott sikert. De volt a produkciók között vásári komédia mosonmagyaróvári diákelőadásban, dramatizált népmese szolnoki szereplőkkel.

VÁLI GYŰJTEMÉNYES

Elbitangolt, fagyos szelektől szabdalt, márciusi délután jóleső érzés behúzódni Váli Dezső képei közé. A hatvan éves festő jubileumi kiállítás-sorozatának utolsó állomása a Kecskeméti Képtárban látható tárlat. A hátsó terem korai absztrakt képei még Szentendre és Bálint Endre szellemét idézik, de a szándék nyilvánvalóan más. A mélytüzű barnákat, vöröseket, játékos, dekoratív formákat, mint kemény kézzel tartott gyeplő, regulázza a szigorú kompozíciós rend. Később változik a kép, csendesedik a színek és formák lüktetése, megjelennek a zsidó temetők, a dülöngélő síkjaikkal, titokzatos mélységű tereikkel, és alig érzékelhető vegetációval. Súlyosan, sötéten, és halk szavúan, zsoltáros, bibliai időket idéznek, majd elszabadul a műterem sorozat. Váli Dezső tizenöt éve saját műtermének belső terét festi, többnyire ugyanazokkal a bútornak alig nevezhető tárgyakkal: egy dikóra emlékeztető fémvázas ágy, asztal, szék, festőállvány, néhány kép (falon, vagy falhoz támasztva), néha egy paraván, fémrácsos nagy ablak, pohár. Dögunalmas is lehetne, de nem az. A festő ezt a cellaszerű teret különböző irányokból szemléli, és néha a plafonig emelkedik. A műteremképek csendes meditatív, szakrális terek, ahol a színek és formák lappangó derengésében a szemlélő tekintet csak lassan hívja elő a tompán sugárzó fényt. A tárgyak már nem is tárgyak, hanem színek, formák és ritmusok. A síkok megdőlnek, a formák kibillennek, és ezek az apró elmozdulások keltik életre a képet. A formák színné válnak, néha lebegnek, majd árnyékká válva visszahullnak, és működni kezd egy folyton változó misztikus tér. Mindig ugyanaz és mindig más, mint maga az élet.

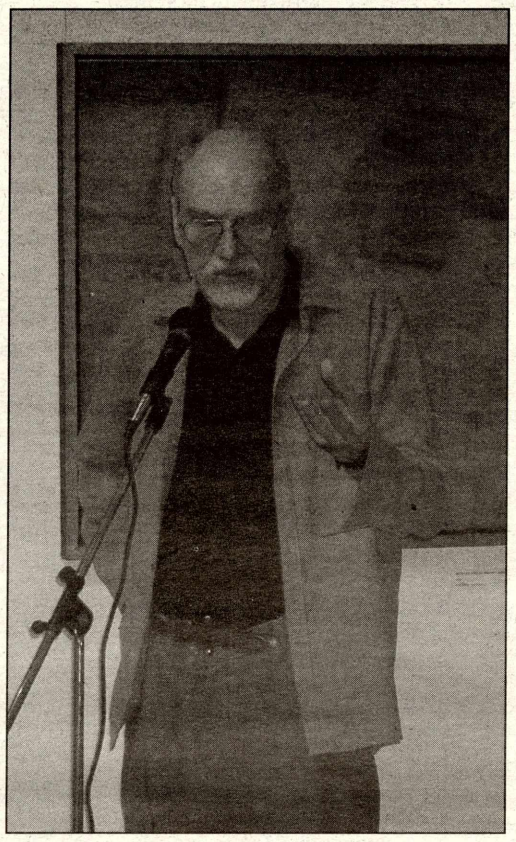

Alkotóház I. emelet 5.

Több mint húsz éve minden évben március 1-én 11 órától a hónap végéig Váli Dezső műterme. Amikor kecskeméti éveiről kérdezem, nem túl bőbeszédű, Kondor Bélát említi, és hogy az első évben a felső emelet kicsi és sötét műtermében dolgozott, akkor a három és fél méteres keresztút képén. Nem anekdotázik, inkább munkamódszeréről beszél.

A legnehezebb nekem egy képet elindítani. Ezért alakult ki úgy az éves munkarendem, hogy itt, az alkotóházban igyekszem minél több képet elkezdeni, és ezeket aztán az év során otthon fejezem be. Budapesten szinte nem is kezdek el újat. Ez a ritmus bevált, volt olyan március, hogy Kecskemétről negyven félkész képet vittem haza.

Hogyan kezdődött a pályád?

Érettségi körül még kutyául nem tudtam, miért élek. Egy baráti tanácsra aztán építésznek felvételiztem, végül az Iparművészeti Főiskolán diplomáztam, de ekkor már csak a festés érdekelt. Nagy szerencsémnek tartom, hogy a gótika áhítata mellett a gótika statikáját is megtanították nekünk. Diploma után hét évet adtam magamnak, hogy festőként önálló pályára álljak. Ez aztán bő két év alatt sikerült. Feljártam Bálint Endre műtermébe, ő nyitotta első kiállításomat is, 1970-ben. Első, érett képem az 1969-es Angyali üdvözlet volt, a tanulóévek után. Aztán a padlómon fölgyűlt tépett újságpapír-szemetet kezdtem fotózni, festménytéma lett az is. Összesen tizenöt absztrakt év.

Az absztrakt képeket gyakran kis táblákból raktad össze.

Praktikus oka volt. 1975-ben, Németországban másfél hónapot egy művésztelepen dolgoztam, ott csak kicsi lemezeket kaptunk. Korábban pedig, még 1971-ben így tudtam megoldani azt a bizonyos keresztút kompozíciót, ami ugyan egy kép, de a stációk ilyenformán mégis elkülönülnek.

A XX. századi művészetben gyakori jelenség, hogy egy természetelvű festő eljut az absztrakcióig, de fordítva nem sok példát tudok. A te képeid viszont az absztrakt korszak után mégis elkezdtek visszatárgyiasodni.

1983 körül bajba jutottam, kezdtek fenemód kiüresedni a képek. Tanácstalan voltam, hogy mihez kezdjek. A fotóim segítettek. Egy időben alkalmi szociofotózásból éltem, ennek melléktermékeként volt kétezer felvételem régi zsidó temetőkről. Ezek nyolc évig egy polcon feküdtek, de ekkor a kezembe vettem, és elindult a temetősorozat. Rögtön kiderült, hogy nagyon megtaláltam valamit, hiszen itt együtt volt a szakralitás, a csend, a halál. Ezek a szigorú szabályok alapján faragott kövek gyönyörű kultúrát hordoznak, szobrászati erényekkel. Apró meditációs tereket határolnak. Három év volt. Vagy hatvan képet tartottam meg közülük, a többit, a nagyobbik felét kidobtam, gyengék voltak.

1987-ben új sorozat kezdődött, szűkre szabtad képeid témakörét. Miért kellett váltanod?

Ahogy a temetőképek egyre erőtlenebbé váltak, abba kellett hagyni. Újabb kínlódás, ezúttal a műtermemről készült fotóim adták az ötletet, és elindult ez a műterem sorozat. Azóta is már tizenöt éve tart. Ma sem vágyom másra, nem a téma a fontos, nem attól lesz jó a kép. Hogy mitől!? Azt nem tudom. Az életben nem, de itt teljesen ösztönös vagyok, semmi vízióm nincs a készülő munkámról, az valahogy menet közben alakul ki. Előtte egyperces kompozícióvázlat. Mivel nincs előre felépített haditervem, olykor csodálatos területekre jutok el, ahova tudatosan soha nem lennék képes. Új arányok, formák, színek, spirituális tartalmak. Amikor a kép egy villanás időre megmutatja Isten köpenye szegélyét.

A Teremtő megadta neked a képességet, hogy előre megérezd a zsákutca veszélyét. A nehéz döntések idején kapsz segítséget?

Nem tudom, ebben a szakmában van-e zsákutca. Minden szenvedés épít. Hogy mennyi és milyen segítséget kapok föntről, maradjon magánügy. Mondják, az embernek csak a bűne a saját produktuma.

Negyven éve vezetsz naplót, és mintha két Váli Dezsőt látnék. A naplóírót, aki a mindennapok apró mozzanataira figyel, néha filozofikus megközelítésben, olykor pedig tényszerűen rögzíti a történéseket, és látom Váli Dezsőt, a festőt, aki kitessékeli műterméből a történelem és a mindennapok nyüzsgését, akit nem érint a változó világ, és a mindennapok gondja.

Ezt a kettősséget más is jelezte már. Csak azt tudom mondani, hogy a mű a hétköznapokból táplálkozik, de az égre néz, és az örökkévaló dolgokról beszél.

Sajátos viszonyban vagy a tárgyakkal, és a gazdagsággal.

Könyveket, szerszámokat, eszközöket nagyon meg tudok szeretni, de átélem, hogy nem mentenek meg a haláltól. Ezért mélyrepülések idején segítség, hogy megszabadulok a nélkülözhető tárgyaimtól. A József és testvérei az igazi gazdagság, azt harminc éve használom. Sokat olvasok, de csak egy folyóméternyi kötetem van, a könyveket sem halmozom. Kamaszkorom végén kaptam meg Strindberg Egyedül című naplóját. Tanított az öregedés tudományára, a sétára, a magányra, fontos szerepe volt az életemben. Most nemrég dobtam ki. Még utoljára felkínálta magát, a kukában a narancs-, és krumplihéjak közül kibukkant a gerince. Legkedvesebb fényképezőgépem sincs már meg, nem akarok gazdagon meghalni. Ennyiben kevesebb vagyok, mint Szent Pál, ő, mint írta, tudott gazdagságban is élni.

A számítógép tartós szerelemnek látszik.

Kiváló eszköz. Szoros nyilvántartást vezetek képeimről, valaha golyóstollal, sokrublikás füzetbe. A múltkor szóltak, hogy interneten egy vélhetően hamis képemet árusítják, egymillióért. Komputer elé ülve négy gombnyomással a helyzet tisztázható volt, mert honlapomon -www.vali.c3.hu- minden festményem megnézhető, adataival együtt. A képeken túl minden rajzom, fotóm, könyvem is. A művek szereplési naplója pedig egy 6000 soros táblázat.

A történet másik ága a naplóm, 10 éve könyv is lett belőle. Most ezt is a honlapomon vezetem, egy Franciaországba írt végtelenített levél formájában, váliNEWS címmel, napi 30-40 olvasóval.

1986 után több mint háromszáz képedet elajándékoztad.

Igen, egy év kemény munka volt, a sok telefon, fotózás, keretezés, vendégfogadás. Szóltam a gyerekeimnek is, hogy válasszanak, mert nem lesz örökség. Múzeumok kapták, meg értelmiségiek, akik használják, de nincs pénzük ilyesmire. Én összesen két képet őrzök, amit nem adok el, egyik a feleségem ágya fölött, a másik nálam.

Nem várom meg halálomat, hogy képeim működni kezdjenek.

Balanyi Károly

FESZTIVÁL-TÁRLAT

RÉZKARCOLÓ NEMZEDÉK

A két világháború közötti időszak első felében indult útjára az a fiatal grafikus nemzedék, akik a Képzőművészeti Főiskolán többnyire Olgyai Viktor osztályáról kerültek ki. Olgyainak jelentős szerepe volt a klasszikus mélynyomó technikák, a rézkarc és a rézmetszet népszerűsítésében. Az első időszak Rembrandt és a reneszánsz mesterek hatását tükrözi, majd Szőnyi István és Aba-Novák Vilmos közvetítésével a Római Iskola szellemisége is felfedezhető a bibliai témák gyakori megjelenésében. Jellemző az erőteljes figuratív ábrázolás, a felfokozott fény-árnyékhatás és a klasszicizáló szándék.

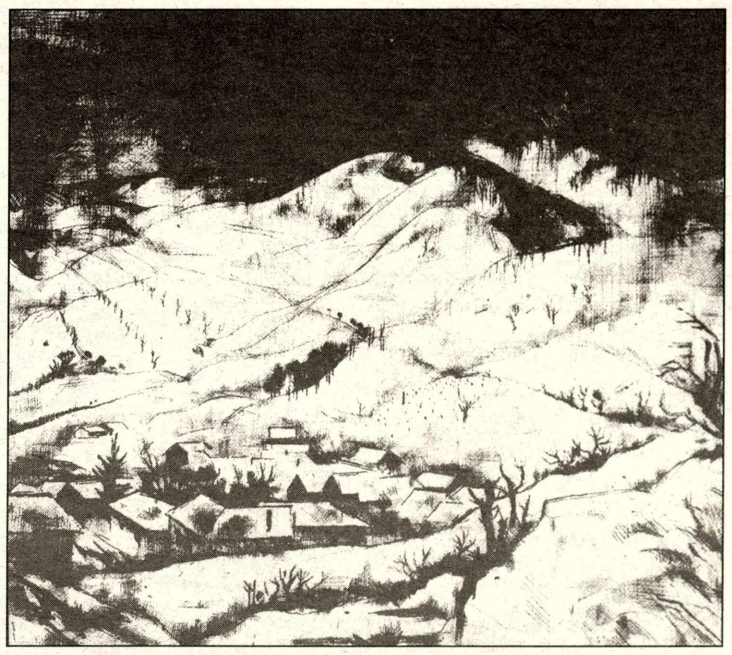

Szőnyi István: Behavazott táj

Patkó Károly, aki szintén járt Rómában, finom vonalvezetésű, tömbszerűen lekerekített formákra építette, misztikus fénnyel átjárt életképeit. Tarjáni Simokovics Jenő grafikusabb, keményebb vonalvezetésű, erőteljesen modellált alakokkal jeleskedett. Lapjain gyakran ábrázolt, szimbolikus-allegorikus megfogalmazású bibliai jeleneteket. A sokszorosító grafika e korszakának kétségtelenül legjelentősebb mestere a festőként is kiemelkedő Szőnyi István, aki a rézkarc terén is iskolateremtőnek tekinthető. Szőnyi nem volt Olgyai tanítvány, sajátos, és hihetetlenül érzékeny árnyalatokat megjelenítő rézkarc technikáját saját kísérletei alapján dolgozta ki. Puha, fénnyel teli lapjai, a látványtól a látomás felé emelik a nézőt, ahol feloldódnak a konkrét formák, a tárgyiasság helyett a jelenség élménye kerít hatalmába. Aba-Novák Vilmos festőként és grafikusként egyaránt a korszak egyik legegyénibb alkotója. Picassó az 1937-es párizsi világkiállításon meglepetten kiáltotta: „Ki ez a barbár zseni ?" Mesteri rajztudás, vérbő, gazdag kolorit, harsány, dekoratív színvilág, monumentális formaképzés és groteszk emberábrázolás jellemzi festményeit. Rézkarcai is igazi remekművek. A magyar rézkarc kevésbé ismert, de igen jelentős mestere, Varga Nándor Lajos is, aki Olgyait követte a Képzőművészeti Főiskola Grafikai Osztályának élén, 1931-ben. Nagyvonalú rajztudás, érzékeny lüktetésű vonalvezetés és erőteljes drámai hangvétel jellemzik mozgalmas, szép ritmusú lapjait. Tájkarcait és gyönyörű önarcképét a rembrandti örökség fénye járja át.

A Kecskeméti Képtár fontos küldetést teljesített a magyar grafika e nagyjelentőségű korszakának feleleventésével, párhuzamokat villantva fel az alkotók festői és grafikai tevékenységéből.

B. K.

HOLTUKIG NÖVEKVŐ FÁK

A Katona József Könyvtár Kalmárné Horóczi Margit képeivel köszöntötte a Tavaszi Fesztivál közönségét. Buda Ferenc költő személyes hangvételű megnyitó beszédében a művész szelíd, de következetesen építkező alkotói magatartását emelte ki a világ (olykor képmutató, érdekektől vezérelt) színe-változása ellenében. "Ez az életmű csak annyira változott, amennyire a szelíden, ám eltökélten építkező, holtukig növekvő fák változnak az időben: törzsük erősödik, ágaik gyarapodnak, koronájuk s gyökérzetük terebélyesedik, ám mindegyikük azonos marad önmagával." Ennek a következetes, fokozatosan kiteljesedő építkezésnek emlékezetes példája a Rendületlenül című kép tragikumtól mentes, sorsát békével vállaló kereszthordozója, a kis Szárnyasoltár ikonosztázokat idéző, érzékeny lüktetésű színmezőkkel átszőtt, míves dekorativitása, vagy a Hírhozó reményteli színvilága. A szigorú, horizontális, és vertikális erővonalak mentén épülő kompozíciók, vagy az oldottan vibráló színmezők, (Összetartozók) ugyanazt a belső békét, és tiszta értékrendet sugározzák, amelyet talán a Katedrális, rétegesen építkező boltíves színpalástja, vagy az aprócska méretű Este, angyalvigyázta fényablaka jelenít meg a legkoncentráltabb módon. Ez akár válasz is lehetne napjaink nyugtalanító kérdéseire, melyet Buda Ferenc így fogalmazott meg: „Ezt a csendes és szelíd szót - boldogok a szelídek - vajon túlharsogják-é a pokol és pusztulás angyalai? (Akik épp ezekben az órákban készülnek tüzet zúdítani az emberi kultúra egyik bölcsőjére, nem is olyan messze az Istenfiú elhagyott sírjától.) Ezek a képek azt sugallják: ha nincs ellenedre, úgy jobb is lehetsz annál, mint amilyen vagy. És azt is sugallják: van megőrizhető és megtartó állandóság az örökös változások közepette, s jó tudni, hogy van, mert a szövete, szálszövedéke puha és meleg, ám ugyanakkor elnyűhetetlen, elszaggathatatlan is, akár az anyai szeretet."

BK

KÉZMŰVESEK BARANYÁBÓL

A Népi Iparművészeti Múzeum adott méltó helyet a Kézművesek Baranyai Egyesülete kiállításának. Az egyesület 1998-ban alakult, és a Zengővárkonyi Tájházban kapott helyet rendezvényeihez, melyek a kismesterségek bemutatásával, népi ételek kóstolójával, néptánc, és daltanítással sok érdeklődőt vonzottak. A hagyományos tárgykultúra továbbélését, és a fiatal generációnak a természetes anyagokkal való kreatív kapcsolatát szolgálja az általuk alapított és működtetett „Apró Marok" gyermek kézműves műhely. A tárlókon szövők, fonók, gyöngyfűzők, viseletvarrók, kosárfonók, fazekasok, tojáshímzők és fafaragók mutatják be szebbnél szebb darabjaikat, melyek a mindennapokban, a mai modern lakások enteriőrjében is remekül megtalálják helyüket. Amint Bánszky Pál művészettörténész, a Népi Iparművészeti Egyesületek elnöke megnyitó beszédében elmondta, tapasztalható egy nyitottság a kézművességben a mai életmód iránt, melynek során a hozott esztétikai értékrend, a mai funkcionális tárgyakon is megjelenik.

BK

OK SZÍNRŐL-SZÍNRE

„Paraszt Párizs“

A Bozsó Gyűjteményben a vásárhelyi festészet meghatározó értékű festményeinek bemutatásával beigazolódott az anyagot válogató Dömötör Jánosnak az a megállapítása, hogy „Hódmezővásárhely a közé a kevés magyar város közé tartozik, melyiknek gazdag a képzőművészeti múltja és élénk mai művészeti élete is“.

Tornyai János hódmezővásárhelyi születésű festőművész, a századfordulón Endre Béla és Rudnay Gyula festő- és Pásztor János, Kallós Ede és Medgyessy Ferenc szobrászművészekkel megteremtette az „alföldi realisták“ néven ismertté vált művészeti társulást, melyet a településhez kötődően, „Paraszt Párizs“-ként emlegettek. Tornyai festészetét a megrázó hatású paraszti életképek (Juss II.) és a táj ábrázolás drámaiságát megjelenítő művek (Bús magyar sors II., Gémeskút) jellemezték, és a vele társult Endre Béla (Mártélyi falurészlet) és Rudnay Gyula (Vágtató szekér) festőművészek is ezt a világot jelenítették meg.

A két világháború között, a város szellemi vonzáskörének hiánya, művészek elköltözése meggátolta a művészeti élet fejlődését. A köztes időszakban, Kohán György (Napraforgók) és Kurucz D. István (Disznóvásár) alkotásai teremtették meg az átmenetet a tájegységhez kötődő festészet megújulásához. Az 1950-es években, a város múltját ismerő és szellemi életének a feltámasztására szövetkezett emberek, a Vásárhelyi Őszi Tárlat (1954) kezdeményezésével életre keltették az „új realista központ“ címmel emlegetett művészeti közösséget. Ez a kezdeményezés egyben elősegítette a fiatal művészek vásárhelyi letelepedését is.

Az újrakezdés évei, a magyar paraszti társadalom felbomlásának, átalakulásának korszakára esnek. Hódmezővásárhely kiterjedt tanyavilágával, a földet művelő emberek életének drámai változásának a színterévé alakult, amelynek szemtanúi voltak a művészek. Ezekben az években gondolati- érzelmi azonosulás alapján születtek a művek. A Tornyai-örökség tisztelete mellett az alföldi táj mély horizontú megfogalmazása (Kurucz D. István), a drámai hatású, indulattól fűtött emberábrázolás (Kajári Gyula: Samú bácsi), a paraszti figurák és élethelyzeteik dekoratív megformálása (Németh József: Vízsugár), az eltűnő világ emlékeinek felidézése (Szalay Ferenc: Eljő az aratás), a közösség felbomló életének, lírai hangvételű megfestése (Fejér Csaba: Kamra) és az életforma sajátos szimbólum-rendszerű ábrázolása (Hézső Ferenc: Vörös kakas) jellemezte a vásárhelyi tájfestő, emberközpontú művészetet. A hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum anyagából rendezett kiállítást Dötör János művészettörténész, nyugalmazott múzeumigazgató nyitotta meg március 17-én. (OC)

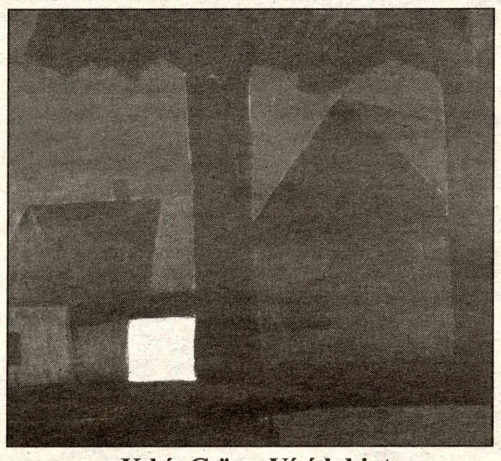

Kohán György: Vásárhelyi utca

Textilbemutató

A Kecskemétre 2002-ben letelepedett Fekete Dórának, bemutatkozó-kiállítást rendezett a Szórakaténusz Játékmúzeum és Műhely. A különböző anyagok felhasználását kereső Fekete Dóra útja a díszítőfestésen, az üvegfestésen, a színházi kellékkészítésen át vezetett a Magyar Iparművészeti Egyetemig, ahol a textilszakon 1997-ben végzett Sárváry Katalin tanítványaként.

Kiállításán a textil felhasználásának számos lehetőségét mutatja be. A debreceni Vojtina Bábszínházban Mészöly Miklós és az egri Gárdonyi Géza Színházban Lázár Ervin darabjaihoz készített jelmezei a darabok mesehangulatát sugározzák a színházi fotóról. Tervezett ruháinak a szépségéről magunk is meggyőződhetünk, a kiválasztott anyagok, a díszítettség és test arányait kiemelő szabásvonalak láttán. A Mátyás templom és altemplom belső terének a berendezéséhez igazodva készítette el az oltárterítő, a tabernákulum textiljeinek, ülőkárpitjainak és a gyóntatószék függönyeinek a textiltervét, melyeket a helyszíni fotók és visszafogott színezésű szövött anyag bemutatásával ismerhetünk meg.

A gyermekek számára készített bábfigurái kiemelt szerepet kapnak a kiállításon. A karakterformálás, az anyagok változatos használata, az alapszínek alkalmazása, a ruhák díszítettsége egyaránt jellemző művészetére. Az 1999-ben, a Moholy-Nagy ösztöndíj elnyerésével tervezett kesztyűsbábjai és fogantyúkkal mozgatható tömbbábúi új játéklehetőséget teremtenek a mozgásukban korlátozott gyerekek számára. A kreatív játék lehetőségét saját gyerekei számára épített többszintes, benépesített fajáték házaival, mesterségbeli tudásról árulkodó hajójával teremtette meg. Bennünket a kiállítás részvevőit is bevont a játékába, az épületbe becsempészett szálló, színes madaraival, kiknek a jelenlétében Kalmár Ágnes művészettörténész Rumi László és a Ciróka Bábszínház tagjainak a közreműködésével március 19-én megnyitotta Fekete Dóra kiállítását. (AR)

Mátyássy kisplasztikái

A Nemzetközi Kerámia Stúdió Museion a 2002-ben ösztöndíjas Mátyássy László szobrász kamara-kiállításán kőfaragásait, bronz kisplasztikáit és a kecskeméti ösztöndíjas időszak alatt agyagból formált műveit mutatta be.

Mátyássy László 1978-1982-ben az Akademia Sztuk Pieknych (Szépművészeti Akadémia) szobrász tanszakán végzett, mesterének, Gusztaw Zemlanak tanítványaként. Az elmélyült gondolkodású művészt a huszonegyedik század kezdetén, a teremtett világ harmóniája iránti érzékenység elvesztése nyugtalanítja. Szobrainak a megformálásakor az emberi értékek megőrzésére és újjáteremtésére vállalkozik. Az épületrestaurálási munkákban részt vállaló művész számos országos kiállításon szerepelt műveivel. Kecskeméten 2002-ben az I. Kortárs keresztény ikonográfiai biennálén mutatkozott be „Írott kő“ című kőfaragásával. Köztéri alkotásait 1989-ben az olaszországi Vicoban és Nemesgulácson (Mindszenti József-emlékmű) állították fel.

A kiállításán szereplő Ablak I.-II. c. sorozata a természethű állatábrázolás és a különböző anyagok összeépítésének a remeke 1999-ben született. A következő évek kőből formált alakzatai (Fej, Hold), és bronzból készült állat figurái (Halak, Madár) bekarcolt ill. domborított geometrikus díszítésűek, amelyek a felületek fény-árnyék játékával emelik a plasztikák térbeli hatását. A bronz és a magas hőfokon kiégetett agyag együttes felhasználásával készült művei közül a „Hajós“ c. alkotásában a bronzalak megnyújtott evezőjével kapcsolja össze a talapzatként szerepeltetett agyag hajót lebegő kompozícióvá, míg az „Égrenéző“ c. műagyag figurájából a ruha által fedetlen fém-teste „ragyog ki“.

2002-ben, a kísérlet évében születnek meg agyagszobrai. Kétféle színezésű agyag összeépítésével megformálja bronz madarának mását (Madár), két izgalmas felületű oszlop térbeli mellérendelésével szimbolizálta a nő és a férfi összetartozását (Pár) és megszületnek az idolokra emlékeztető figurái. A térdelő testhelyzetű „Dobos“, a három torzóból álló „Fejek“ sorozata, a „Torzó“ és a „Kocsi“-ra fektetett halott; akikkel az életet, az emlékek megőrzésének kényszerét és a halált jelenítteti meg. A szobrok sima felületével, az arcok karcolt-vonalú díszítésével művészi formává nemesíti műtárgyait.

A kiállítást Budai Rita művészettörténész nyitotta meg március 13-án, a Nemzetközi Kerámia Stúdióban. (AR)

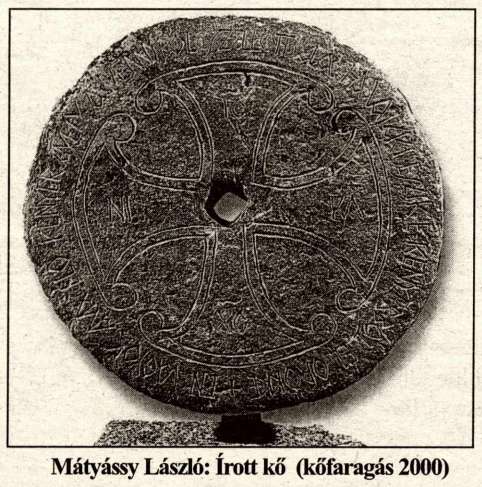

Mátyássy László: Írott kő (kőfaragás 2000)

Kiteljesedett életmű

Varga Imre szobrászművész kiállítása

Varga Imre Kossuth-díjas szobrászművész a század eseményeinek alakító, majd kitaszított résztvevőjéből - a politika kirekesztő korlátait átlépve - a magyar szobrászat nemzetközileg ismert, kiemelkedő személyiségévé vált a XX. században. Az Erdei Ferenc Művelődési Központban rendezett kiállításán, az 1923-ban született művész plasztikái mellett grafikáit és festményeit is megtekinthették az érdeklődők.

A katonai akadémia aeronautika végzettségű hallgatója, aki repülőtisztként szolgált a II. világháborúban, 1949-től gyárimunkásként dolgozott Budapesten. Pátzay Pál szobrászművész segítségével a Magyar Képzőművészeti Főiskolán 1950-1956 között Mikus Sándor, Pátzay Pál tanítványaként, 33 évesen kézhez vette szobrász diplomáját. 1958-tól, megrendelésre készített köztéri szobrai mellett, párhuzamosan dolgozik a gondolati- és érzelmi azonosulásból született kisplasztikáin. Munkája során érlelődik meg benne a portrék, köztéri szobrok, díszítő- és kisplasztikák, érmek megformálásáról, elhelyezéséről, anyaghasználatáról kialakult véleménye, amelyet az új művek megformálásakor érvényesít.

Szakmai elismerést vált ki 1967-ben budapesti bemutatkozó kiállításával, majd 1969-ben a Radnóti-szobor felállításával. Ebben az évben munkásságát Munkácsi-díjjal ismerik el. Az országban és külföldön több mint 300 szobrát állították fel. Bács-Kiskun megye területén az 1963-ban készült Magvető (1973, Lajosmizse) az első felállított alkotása, amelyet Nagy István-portréja (1973, Baja) és Nagy Lajos (1983, Apostag) szobra követ.

Kecskeméti kiállításán szereplő kisplasztikái köztéri szoborként felállított műveinek változatai, melyek mindenkor érzékeltetik a művész érzelmi azonosulását a mintázott személlyel és a történelmi helyzet alapos ismeretét, melynek tényközlő szerepe van. Varga Imre emlékmű-szobrászatában a megformált személyek lekerülnek a talapzatokról és a természeti- vagy az épített környezet részévé válnak. A korlátnak támaszkodó csontsovány Radnóti (1969), az asztal mellett elmélkedő Professzor (1969), a hajlott termetű Kopernikusz írópultján az attribútumként felhalmozott csillagászati eszközei (1973) és rabruhában, két kőfal szorításában vegetáló Wallenberg (1987) a deheroizáló megformálásával, jelentéstöbbletet nyújt a korról, a környezetükről és az ábrázolt személyek lelkiállapotáról.

Varga Imre képzeletét a biblia világának ismert alakjai is foglalkoztatják. Megformálta Jákob harca az angyallal (1992) c. művében az oszlopszerűen összefonódó figurák küzdelmét, Zsuzsanna heverő alakját, Jónás rejtőző bronz plasztikáját, mely kiegészült a magyar szentek köréhez tartozó Szent László és Szent Erzsébet (1999) mellszobraival. A görög mitológiából a követ görgető Sziszifosz és az isteni tüzet lelopó Prométeusz (1965) ihlette meg.

A kisplasztikák harmadik téma szerint elkülöníthető csoportja, az „Á la recherche du temps perdu“, magyarra fordítva „Az elmúlt idő nyomában“ c. sorozat, amely Proust olvasata nyomán formálódott. Ezek a mindennapok látványvilágából született szobrocskák mindegyike, az élet egy-egy mozzanatát rögzíti. Az unokáját vonszolva sétáltató Nagymama II. (1967) aprólékos megformálása, a Táncoló lányok (1969) expresszív megjelenítése, a Páholy (1963), a Nő tükörrel I. (1983), a Cattleya (1984) c. művek a nők sokszínű világát tárják elénk.

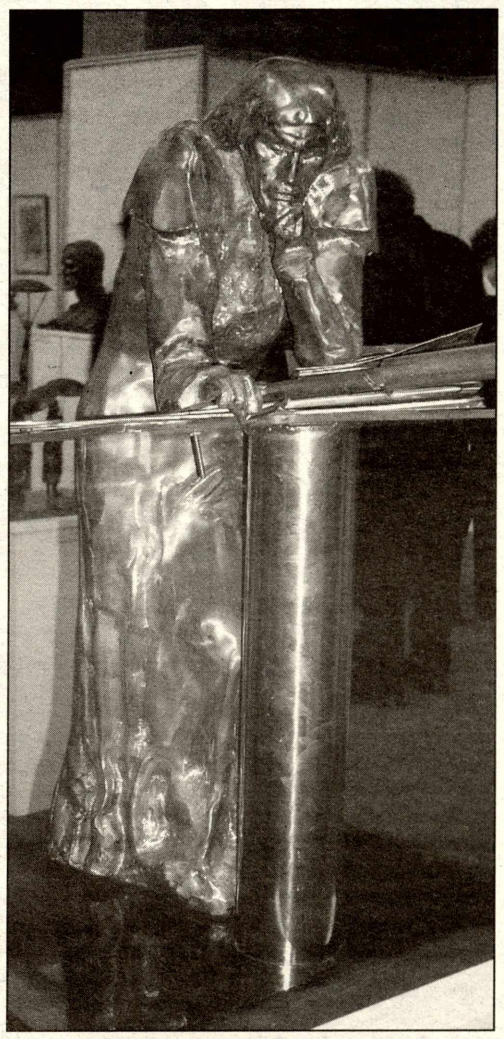

Varga Imre: Kopernikusz (1973)

E sorozat tagjai közé tartoznak a Várakozó (1985) és a Várakozók (1987) c. alkotásai, ezeket a kiszolgáltatott helyzetű, életnagyságú, esernyős lányfigurákat, párizsi kiállításának a megnyitására készítette, szobrászi gesztusként. Ma Budapest egyik óbudai látványosságává vált ez a szoborcsoport, ám a felállításhoz elég „cikcakkos“ út vezetett, mert a kedvező francia fogadtatás után hazakerült szobrokra senki nem tartott igényt. Bár ebben az időszakban Varga Imre külföldi szobrai, Auschwitz (1965), Oslo (1974), Bad Neustadt (1986), Überlingen (1988) terein állnak, és az 1990-es évektől Bad Kisingen (1991), Los Angeles (1992), Achen (1993), Brüsszel (1995), Brükenau (1996) városokat is köztéri szobrai díszítik.

Varga Imre szobrászművészben a magyar művészeti élet kiemelkedő tehetségű és tudású, lenyűgöző műveltségű tagját tisztelhetjük, aki a kiállításon szereplő kisplasztikái szépségével, közérthetőségével és műveinek „megfejtésre váró titkaival“ megismertette a kiállítás-látogató közönséget.

A mitológiai- és vallási témájú rézkarcaival, akvarelljeivel és olajfestményeivel kiegészített kisplasztikai kiállítását a művész jelenlétében Zsigmond Attila művészettörténész, a Budapest Galéria főigazgatója nyitotta meg március 15-én a Kecskeméti Tavaszi Fesztivál nyitórendezvényeként.

(RÓ)

A Bak-gyűjtemény grafikái

Pázmándi Bak János festőművész (1913) Rudnay Gyula tanársegédjeként, 1946-tól a bajai művésztelep és szabadiskola gyakorlatvezetőjeként dolgozott mestere mellett, majd 1953-58-ig a szolnoki művésztelep gondnokaként folytatta munkáját. Az őt ismerő pályatársak, barátságuk és rokonszenvük kifejezéseként műveikkel megajándékozták. Az értékes kollekciót fia, Bak Péter Róbert festőművész (1950) örökölte, aki harminc éve bővíti, formálja a gyűjtemény anyagát. A „Magyar Grafika IV.“ címmel rendezett kiállításon több mint hatvan Kossuth- és Munkácsi-díjjal kitüntetett művész alkotását szerepeltette.

A nyomdai- és sokszorosító eljárással készült grafikák mellett pasztellkréta-, szén-, tus- és tollrajzok, metszetek szerepelnek a kiállításon. Számos művész saját választott műfaja mellett a grafika területén is maradandó alkotásokat hozott létre. Az alkotók sora az 1869-es születésű Csók István festőművésztől az 1947-ben született Banga Ferenc grafikusig tart. Az eltérő műfajokban dolgozó művészek alkotásaik előtt vázlatokat, rajzokat készítenek, így a gyűjtemény alkotóinak köre neves szobrászokkal és festőkkel is kiegészül. A kiállított művek az alkotók témaválasztása, a választott technikák alkalmazása révén lehetőséget nyújtanak a huszadik században született grafikák közötti tájékozódásra. A művészek névsorát és egyes alkotók műveit tartalmazó ismertető közreadása dokumentálja a kiállítást.

A gyűjtemények összetételét az értékteremtő szándék, a személyes kapcsolatok, az érdeklődési kör és az ízlés módosulása valamint az anyagi fedezet határozza meg. Bak Péter Róbert festőművész gyűjtő tevékenységének ismertté tételét évek óta segíti a HM Honvéd Kulturális Szolgáltató KHT Kecskeméti Klubja kiállítások szervezésével. A Magyar grafika IV. című válogatást március 18-án Csörsz Tünde igazgató ajánlotta a nézők figyelmébe. (CZ)

SZABAD-TÉR, SZOBOR-TÉR

Kerényi György felvétele

Kecskemét gyönyörű főterének legszebb szigetén, a Lechner-Pártos duó által tervezett városháza díszudvarán izgalmas, a patinás architektúrát ellenpontozó válogatást láthatunk a kortárs magyar szobrászat nonfiguratív törekvéseiből. A vizuális művészetek mostoha gyermekeként kezelt autonóm térplasztika ezúttal egy gyönyörű nyitott, mégis körülhatárolt térben, sajátosan erős mikroklímában mérheti föl saját lehetőségeit, hiszen a viszonyítást ebben az esetben nem lehet megúszni. E viszonyrendszer számomra egyértelműen azt bizonyítja, hogy a minőség stílustól független, és közel egy évszázad távlatában is erősítheti egymást. Az önálló plasztikai gondolkodás ilyen mértékű szabadsága akár meg is döbbentheti a betérő és szelídebb hangvételhez szokott látogatót, de mint Vécsi Nagy Zoltán művészettörténész fogalmazott: „az alkotói méltóság és a szabadság a szobrok belső életéhez tartozik." Az anyagszerű tárgyformálás távol esik az irodalmias, illusztratív gondolkodástól és a látvány leképzésétől, inkább a jelteremtés szándékával utal a világ teljességének szellemi dimenzióira.

Móder Rezső archaikus üzeneteket is hordozó, mégis a mai technológiára épülő vasművei, Budahelyi Tibor égből jött jelei, Orosz Péter égig érő lajtorjái, Varga Éva térspirálja, vagy Ézsiás István Kassákot idéző geometrikus kompozíciója az anyag és az ember párbeszédes küzdelméhez, a szellem eszközeként használja az egyébként személytelen ipari hátteret. Lakatos Pál Sándor tércsapdái, mint gigantikus ereklyetartók rejtik magukba az éppen adott tér töredékét, míg Gál Tamás a dekonstruktív építészeti gondolat felidézésével az építészet és a szobrászat határmezsgyéjén egyensúlyoz, de az architektúra átírása foglalkoztatja Csurgai Ferencet is. Látunk installáció jellegű műveket, mint Kopasz Tamás rozsdamarta Csend kompozícióját, vagy Szanyi Péter Ketten című légies művét, valamint kultikus, meditációs tereket kijelölő torony- és oszlopépítményeket Sári Mihály, Szabó György és Jona Gudvardardóttir jóvoltából. Pálfy Gusztáv szélcsatornás térkeresztje a szakrális tartalma mellett, akár tájolóként is működik. Bakos Ildikó Szarvasa az eredetmondát idézi, Lugossy Mária a civilizáció csapdájába esett emberről vall megrendítően, Léthelyzet című kompozícióján, Balanyi Zoltán tiszta archaikus formákba fogalmazza a természettel harmóniában élők üzenetét, Majoros Gyula pedig szellemes és kedves esetlegességgel szerkeszti laza együttessé beszédes, apró tárgyait.

A tér adott, az idő pedig megérett, hogy a kortárs magyar szobrászat a pécsi Kisplasztikai Biennáléval váltógazdálkodásban, Kecskeméten is rendszeres fórumot kapjon. Fontos lenne már csak azért is, mert a vendégkönyvi bejegyzések is tanúsítják, hogy a hatalmi, politikai elvárásokhoz igazodó, (önállóságában fogyatékos) köztéri szobrászathoz, és a narratív megfogalmazásokhoz szokott „befogadói" szemléletet próbára teszik az itt látható művek.

BK

Színtér-képek

A színpadi terek elkötelezett megformálója, Székely László, 1961-ben nyerte el díszlettervező diplomáját. Hazai és külföldi meghívásoknak eleget téve, 600 díszletet készített a színházak, filmek és szabadtéri programok rendezőinek felkérésére. A kezdet éveiben színházaknál, majd a hetvenes évektől az új gondolkodású és eszköztárral dolgozó rendezők felkérésére is tervezett díszleteket a kortárs magyar- és külföldi művek bemutatóihoz és szerepet vállalt a formálódó színházi műhelyek életében. 1978-tól a Magyar Képzőművészeti Főiskola díszlet- és jelmeztervező szakának tanáraként részt vett a fiatalok képzésében.

Ország- és világjárása során a kecskeméti színház munkájához Illyés Gyula (1974), Csurka István (1989), Katona József (1989) és Frankl-Baum (1994) darabjainak a díszleteivel kapcsolódott. Székely László 2001-től a Bodolay-előadások díszlettervezőjeként tért vissza Kecskemétre. Terveit rajzok, makettek formájában előre elkészíti, és ezzel lehetőséget teremt, hogy az érvek, ellenérvek, viták kereszttüzében nyerjék el végleges színpadi formájukat. Felidézve a 2000-2003-ban született előadások emlékképeit és összevetve a kiállított díszletek fotóival, akkor láthatjuk, hogy soha nem alkalmaz öncélú megoldásokat.

Tervezőművészetére jellemző a dráma- és stílustörténeti ismeretek érvényesítésével kialakított díszlet (Bulgakov: Álszentek összeesküvése). A konstruktív színpadépítkezés szintek kialakításával, térelválasztással, lépcsők, oszlopok, drapériák alkalmazásával (Katona: Bánk bán). A felhasznált fa-, fém- és textil anyagok korokhoz kötődő szerepeltetése. A színválasztás érzelmi-gondolati azonosulást elősegítő ereje, és a különleges esztétikai hatást kiváltó egyetlen szín szerepeltetése (Hirson: A bohóc). Meghatározó színpadi „építőeleme" a fény, az oszlopfők rejtett világításával megnövelt perspektíva (Moliere: Don Juan), és az imbolygó gyertyák lángjának hangulatteremtő sugárzása. Bútorokat, berendezési tárgyakat, kellékeket sokszor attribútumként szerepeltet a színészi mozgásokra tág teret teremtő színpadán.

A kecskeméti Katona József Színház Theatrum Galériájában rendezett kamara-kiállítást Bodolay Géza nyitotta meg március 7-én, a Bulgakov-darab premierjének a napján. (DA)

Élet az arénában

Damó István közel harminc rajzát mutatja be a Dán Kulturális Intézet kiállítótermében. Az itt látható gazdag anyag, csak része annak a sorozatnak, amely 2002-ben a dániai Brandé művésztelepén született. Damó a korábban használt pasztellkrétát itt olajrúdra cserélte, amely szerencsés választásnak minősült, hiszen markánsabb karaktere tökéletesen alkalmas életérzéseinek megfogalmazására.

A rajzok, bár magukon hordozzák az ismerős, damói jegyeket, mégis az újdonság erejével hatnak. A képek a rajzok színvilága felerősödött, a méretek is növekedtek, de leginkább a képtér feszültsége az, ami megsokszorozódott. Sűrűbb lett a levegő az akrobatikusan egymásnak feszülő, egymás lendületét néha fokozó, máskor pedig korlátok közé szorító, figurális utalásokat hordozó formák között.

Kényes egyensúlyi helyzeteket teremtő, gazdag vonal és foltritmusok elvontságukban is az ember kiszolgáltatottságáról, önmagával, és a világgal vívott folytonos küzdelméről vallanak. Szimbólumrendszerük rendkívül gazdag és sokrétű. Az aréna szűk, a mozgástér korlátozott, hideg fehér fények szabják feszesre a formát, melyet alig lágyít a színek bársonyossága, és a vonalak porózus jellege. Közülük talán a feketék a legbársonyosabbak. Műlovarnők, légtornászok, sötét manók és azonosíthatatlan, átdöfött, és vonalhálóba gubancolt szerkezetlények feszegetik lehetőségeik korlátait a gravitáció nélküli térben. Lebegnek, zuhannak, és emelkednek, de soha meg nem érkeznek.

Amint Szakolczay Lajos művészettörténész fogalmazott „Hősük a lét légtornászaként trapézról trapézra vándorolva érzi a mámorító forgást, a magasság és mélység közt feszülő senkiföldje szédületét."

Damó István tárlata május 15-ig látogatható.

BK

Könyvtár és digitalizáció

Az információs piacról, pontosabban a könyvtárak információs piacon való megjelenésének lehetőségeiről tartott előadást Mikulás Gábor, a Magyar Információbrókerek Egyesületének (www.mibe.info) elnöke a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Bács-Kiskun Megyei Szervezetének meghívására március elején a megyei könyvtárban. Mint kifejtette, a könyvtárak jelenleg is az információs piacon vannak, a kérdés inkább a hatékonyság. A könyvtárak ugyanis az utóbbi évtizedben jelentős piaci pozíciókat veszítettek a legfizetőképesebb szegmensekben. Az üzleti információs igényeket egyre inkább az erre szakosodott tanácsadók, információbrókerek szolgáltatják, akik pontosan a megrendelő igényeire szabott versenytárs-, marketing-, trendfigyelési információra, tudásátadásra szakosodnak. A könyvtáraknak kevesebb a tapasztalata a testreszabott információ, tudás szolgáltatásában, annál is inkább, mert az egyre összetettebb igények jóval a könyvtárban fellelhető dokumentumok határain túlra nyúlnak. További akadály a könyvtári menedzsment-kultúra, mely nem kedvez a térítéses információszolgáltatások fejlődésének. A versenyképes tudást előállító szakember ugyanis munkája érdekében szellemi, szakmai és szervezeti rugalmasságot kíván, és ahol ezt nem kapja meg, onnan menekül. E lehetőségek egyelőre általában a könyvtári kereteken kívül találhatók meg.

BESZÉL A PESTIS-SZOBOR?

Kecskemét és közönsége címmel 2001-ben szociográfia készült, melynek megírásában *Epres Attila* is részt vett. Megosztaná a Kecskeméti Köztér olvasóival ebben megfogalmazott véleményét?

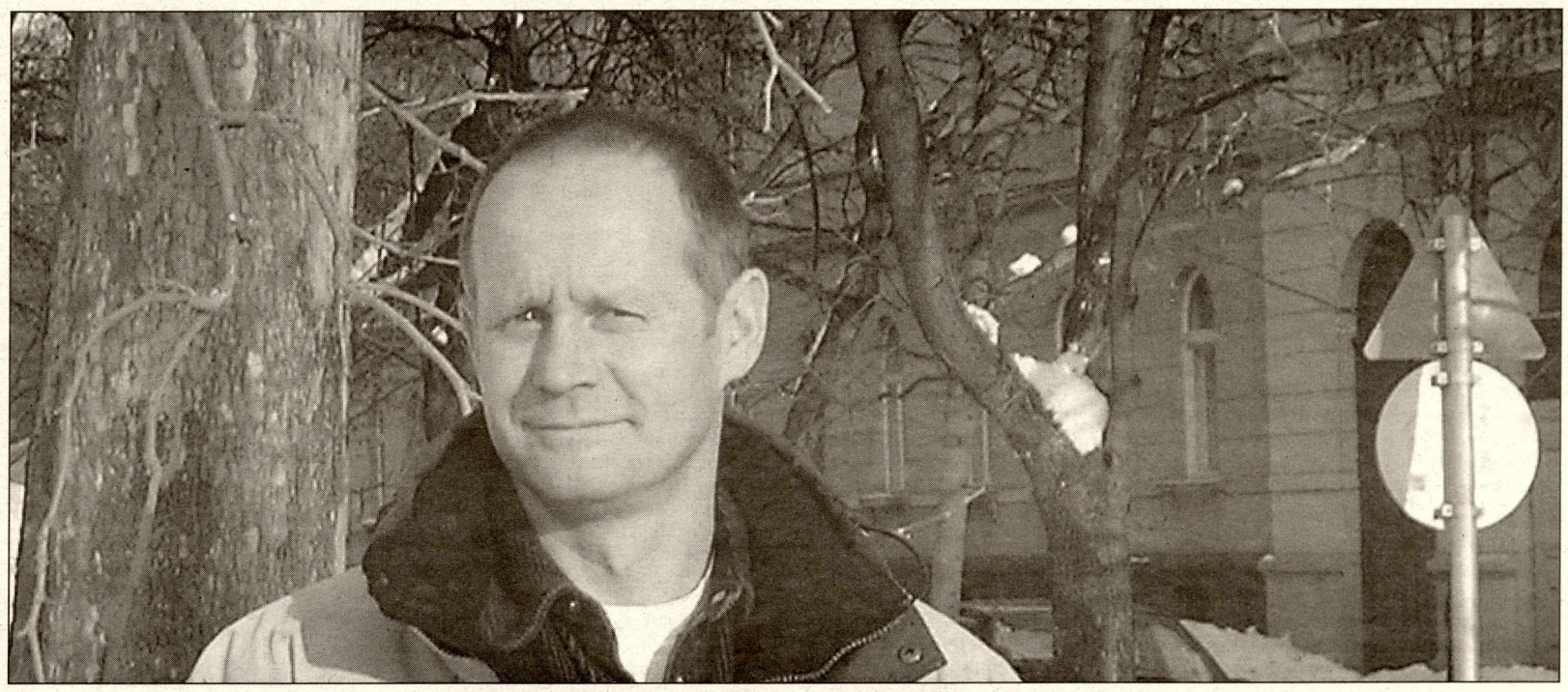

- Azokkal az anyagban felhasznált forrásmunkákkal értek egyet, amelyek szerint már százötven év óta, mióta az első előadás céljára szolgáló faházat felhúzták itt Kecskeméten, soha nem volt könnyű ezt a közönséget megnyerni. Máig az egyik legfurcsább helyzet az országban, ezt minden idekerülő színész pontosan tudja. Ennek több oka van. Hasonlít bizonyos vonatkozásban némely német városokhoz. A kecskeméti színház tulajdonképpen a semmiből teremtődött ide egy mecénás ötleteként. Egy helvéciai nemesnek volt szenvedélye a színház, s ehhez a kor legjobb építészeit kérte fel. 1896-ban mindössze tizenhat hónap alatt elkészült ez a gyönyörű barokk épület. Egy olyan városba, melynek létrejöttét legalább ilyen véletlenszerűnek, kideríthetetlennek ítélik meg a történetetírók: nem fekszik sem folyó mellett, sem egykori főútvonalak találkozásánál, sem magaslaton, sem völgyben… A másik ok, hogy nem kifejezetten színházigénylő közönség számára épült a színház, hanem egy mezőváros közepébe. Ily módon mindig is kicsit skizofrén volt és marad az a helyzet, hogy egy ilyen közönséget hogyan tudunk kiszolgálni. Mindenféle szempontból nagyon megosztott volt eddig is. Vékony a jómódú polgári réteg, de még az értelmiség körében is nagy az ellenállás időnként egy-egy hagyománnyal nem bíró színházi kezdeményezéssel szemben.

- Melyik Kecskeméten játszott szerepére emlékezik vissza a legszívesebben?

- Szerencsésnek mondhatom magam, mert nagyon jó szerepeket kínáltak itt nekem. Már az is szinte szemtelenségnek tűnt némelyek szemében, hogy pályám kezdete óta nem mindet fogadtam el. Egy ősi, ostoba szabály szerint egy színésznek minden szerepet el kell játszani, amit rábíznak. Én sosem gondoltam így. Egy énekes sem tud minden hangot kiénekelni. A színházban is volt, amikor úgy gondoltam, arra a szerepre van méltóbb kolléga… Mindettől függetlenül elmondhatom, hogy nagyon sok jó szerepet játszottam itt, amelyek nagyon erős nyomot hagytak bennem. Első - '91-től '93-ig tartó - kecskeméti tartózkodásom idejéről emlékezetes Harold Pinter Születésnap c. darabjának főszerepe. Majd a Szentivánéji álomban Theseus, Oberon szerepe, s az utóbbi öt év szerepei egytől egyig felejthetetlenek.

- Tavaly március 15-én Jászai-díjat kapott. Úgy gondolom, ez főként az akkortájt játszott kecskeméti szerepeinek köszönhető. Még a színészi világban járatlan néző számára is egyértelműen érzékelhető volt az a magas szintű színészi teljesítmény, amit Hirson A bohóc című darabjánál Valér szerepében nyújtott. Azon túl, hogy a végeláthatatlanul hosszú szerep megtanulásával és megformálásával hősiesen vitte a vállán a darabot, valamilyen szinten a helyi közönség visszafogottságával is meg kellett birkóznia. Hogyan élte ezt meg?

- Kecskemét pontosan beteljesítette a régi mondást, hogy nem lehetsz próféta a saját hazádban. A bohóc c. előadást attól kezdve, hogy a rendező **Bodolay Géza** lefordította, rajongó érdeklődéssel vették körül a színházi szakma képviselői. Miután megvolt a bemutató, nem tudtam az országban olyan helyre menni, ahol ne afelől kérdezősködtek volna lángszemekkel, hogy: „Na, milyen A bohóc, hogy megy?". S mindenkinek azt tudtam mondani, hogy Kecskeméten nagyon nehezen ment el, de bárhová vittük, elképesztő sikerünk volt. Ezt most nem merném mondani, ha nem lett volna óriási sikere például a pécsi fesztiválon, ahol nagyon nagyra becsült kollégáim jöttek be az öltözőbe, hogy személyesen beszéljenek róla a legnagyobb elragadtatással. Nem mondanám, ha Szegeden nem lett volna tomboló ház, ha Sopronban nem lett volna ugyanúgy fergetegesen nagy siker. Tehát nekem erről semmi olyan élményem nincs, hogy fárasztó, meg borzasztóan nehéz, ahogy sokan gondolják. A legszebb megnyilvánulások e darab kapcsán értek, életem egyik legnagyobb sikere volt.

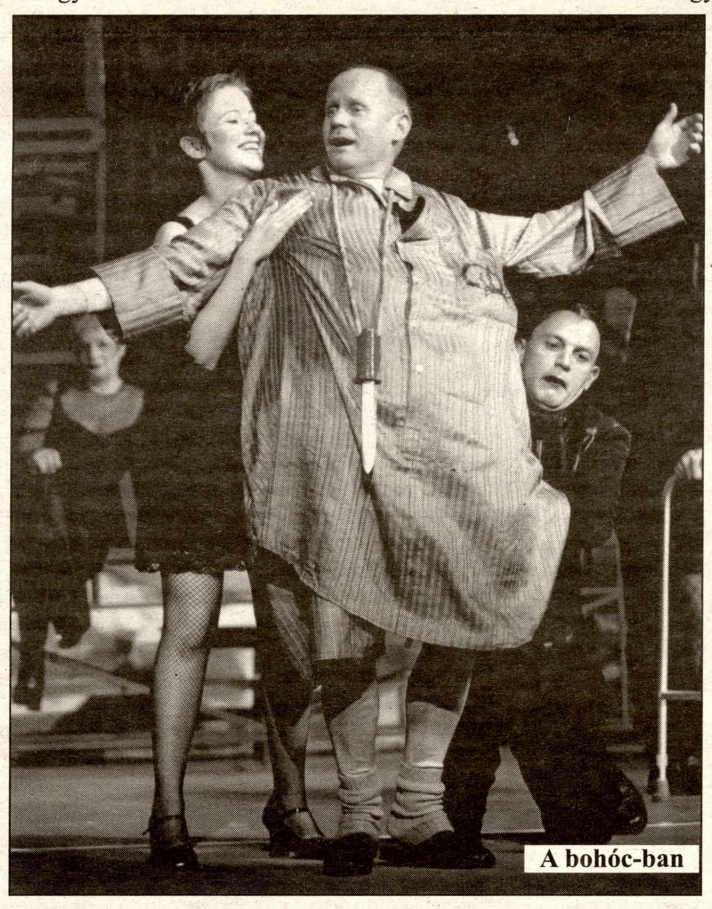

A bohóc-ban

- Március 7-én volt a bemutatója Bulgakov Álszentek összeesküvése c. darabjának, mely 1936-ban mindössze pár előadást élt meg. Közel hetven év elteltével milyen aktualitás adott biztosítékot a mostani bemutató sikerére?

- Ahelyett, hogy magát a kérdést megválaszolnám, hadd mondjak el valamit ezzel kapcsolatban. Tényleg nem akarom, hogy dicsekvésnek tűnjék, de rengeteg színpadon léptem már fel Magyarországon, sok társulatban játszhattam gyönyörű szerepeket. Ilyen rálátásból nézve sehol máshol nem észlelhető, egészen speciális hozzáállás tapasztalható Kecskeméten: már a próbafolyamat elején konkrét vélemények érkeznek arról, hogy hetekkel később milyen lesz a bemutató. Ez irtó érdekes, mert hiszen erről akkor még nekünk, játszó színészeknek sem lehet pontos fogalmunk. Itt a befogadó környezet már előre be akar avatkozni olyan művészi szempontokba, melyek alakításához semmilyen jogosultsága nincs. Nem követhetők nyomon ezek a csatornák. Valaki azt mondta egyszer, hogy minden bizonnyal a pestis-szobor beszél, s az terjeszti a pletykákat… Az esetleg nem túl lelkes hozzáállás elejétől fogva egyébként rendkívül inspiratív a színész számára. Minden valamireval ó darab - értem ezen akár a ma már klasszikusnak számító Shakespeare-drámákat, vagy épp a valóban lázadó Cervantes vagy Gogol drámáit egészen Bulgakovig - annakidején botrányt keltett és betiltatott. Így lett híres egyébként a maga idejében Beaumarchais vagy Mozart is.

- Mint a világon mindenütt, a kecskeméti közönség is széleskörű figyelemmel tartja számon a színészeit nem csak a szakma tekintetében, hanem azt is kutatva, milyen ember, milyen érzésekkel, milyen életet él? Mi az, ami erről elmondható?

Nem sokan mondhatják el a civil világban sem, hogy - mondjuk így - normális életet élnek. Én sem. Ez körülbelül úgy néz ki, hogy eddig legalább tizenhatszor költöztem, s nagyon sok városban vagyok otthon. De ez nem azt jelenti, hogy seholsem igazán, mert én alapvetően balatoni gyerek vagyok. Balatonlellén, illetve 'Bogláron nőttem fel, de soproninak is tartom magam, mert emlékezetes diákéveim színhelye. Pályakezdő éveim Egerhez és Szolnokhoz kötnek, majd Zalaegerszegre kerültem. Jelenleg Pesten van a „törzshelyem" egyszerűen azért, mert innen, az ország közepéből minden várost könnyen elérek. Természetesen ma már kecskemétinek is érzem magam, mert nagyon sok szép év köt ehhez a városhoz, de egy kicsit otthon vagyok Miskolcon és Veszprémben is. Ennélfogva a magánéletem sem alakult a szokványos módon. Van két gyönyörű nagy gyermekem. Albert fiam közel tizennégyéves, Kornélia két évvel fiatalabb. Nagyon hamar elváltam, emiatt ők már egy másik családban élnek, de mint vasárnapi szülő, rendszeresen találkozom velük, s nagyon jó a kapcsolatunk. Most egy bűbájos színésznővel élek együtt, aki a Bulgakov-darabban a feleségemet alakítja. E vonatkozásban kerül valóságos életelem a darabba - a mi megjelenítésünkben az életszerű egybeesés csak jótékony és véletlen ráadás. Egy nőolvasónak valószínűleg nehéz elmagyarázni egyébként, hogy miért nem a család az első az életünkben. Ha minden jól megy is, legföljebb egyenrangúak, de azért mindig a színház marad az origóban. Minden akadályoztatás esetén arra figyelünk, hogy a színház ne veszítsen. Tehát nagyon jónak kell lenni annak a kapcsolatnak, ami megmarad a színház mellett. Legtöbbjükbe a színház bele fog avatkozni és szétzúzza. Ezt többször megéltem én is, és tudom, a kollégáim is szenvednek ettől.

- Nagy szerepet kapott az életében egy ritka hobby, a golfozás. „A" kategóriás játékosként a válogatottba is bekerült. Mit szeret ebben a sportban?

- Azt mondja egy ősi mondás - hiszen a golf több százéves sport, ami változtatás nélkül működik azóta is -, hogy akkor ítéld meg ezt a sportot, ha már végigmentél egy versenyzővel a pályán. Első játékom a Bükkfürdőhöz kötött, majd játszottam Máriavölgyön, ahol a legszebb a fű… Tatán, Kisorosziban, Hencsén. Szavakkal nem közvetíthető az élmény, csak annyit: ennél nagyszerűbb mentális tisztulás nincs a világon. Ha egy ember elkezd golfozni, nagyon hamar megérzi a golf alapszabályát: keresd meg önmagad és csak az ellen játssz!. Ehhez nagyon komoly, tiszta átlényegülés kell: nagyon szép sport, gyönyörű.

- Mit jelent a szabályok nyelvére fordítva az, hogy „önmagad ellen játssz!"?

- Ebben a handicap-játékban a gyengébb képességű golfozó nagyon nagy pontsanszot kap a verseny indításakor az erősebb képességű golfozóval szemben. Így legyőzheti a nála sokkal jobb játékost is. Én egy 11 handicap-es golfozó vagyok, ami már elég jónak számít. Kezdőként 36 handicap-es voltam. Mostmár csak 11 hibát ejthetek a pályán a négy-öt órás játék során. Azzal, hogy magunkhoz mérik az esélyeket, nem a másik ember ellen játszom, hanem magam ellen magamért.

- Az utolsó három szó kicsit kecskemétiségét is jellemzi. Az interjú elején mondottak befolyásolják abban, hogy szabadúszóként a jövőben mennyit fog városunkban játszani?

- A szabadúszó fogalma lassan átalakul. Mivel Magyarországon nem egyidőben történt meg a rendszerváltás, azt sem tudjuk pontosan, hogy fog folytatódni a magyar színházi rendszer. Én bízom benne, hogy megmarad a társulati lét, az összetartozás, és nem alakulunk át az angolok példája szerint úgy, hogy egyetlen egy társulatunk lesz és az összes többi szétszalad, s csak eg-egy előadásra jön össze. Mégis, ma már többszázan vagyunk olyan színészek, akik ide is, oda is tartoznak. Én ezt jól élem meg. Nem az a lényeg, hogy a színész hol tag, hanem, hogy hol, mit játszik. Én most a hagyományos értelmezésben kecskeméti tag vagyok, a Bodolay-féle színház mellett tettem le a voksomat. Ugyanakkor nyílt titok, hogy jövőre a Vígszínház tagja leszek. A helyzet viszont jottányit nem változik, mert ugyanúgy itt fogok eljátszani egy vagy két szerepet, ha továbbra is számítanak rám. Egyszóval én alapvetően optimista vagyok.

- kada -

A drogokrul 2.

De mi a helyzet Béluskával ?

1. BEVEZETÉS

- A magyar társadalomban higgadt közbeszédre lenne szükség a drogfogyasztásról - kezdte gondolatait **Ujlaky István** a Köztér februári számában. Egyetértek a higgadt közbeszéd szükségességével, s hozzá is szeretnék járulni.

Nagy erénye írásának, hogy tárgyilagosan számbaveszi a ma ismert és használt drogokat, a teától a heroinig. Nyilván azért, hogy rögzítse azokat a kiinduló tételeket, amelyekből aztán a következtetéseit le kívánja vezetni. A mondanivaló szempontjából lényegtelen, pusztán a pontosság miatt: a hasis nyilván tévedésből került a kemény drogok közé. Ugyanúgy az indiai kenderből készítik, mint a marihuánaként ismert könnyű drogot. Hatása is ahhoz hasonló.

Tény, hogy politikai vitatémává vált a drogkérdés, s ez nem segítette az elvi tisztázást. A választási kampányban is szerepet kapott, s egy választási kampány különösen nem a higgadt közbeszéd legfőbb terepe.

Az említett írás második fele - bár a szerző törekszik a tárgyilagosságra - már több kérdést felvet, több pontban vitatkoznék vele.

2. A KÖNNYŰ ÉS A KEMÉNY

A kábítószer fogalmát a Btk. nem határozza meg, azt egyéb jogszabályokra bízza. Büntetőjogi értelemben kábítószernek az 1/1968. BM-EüM együttes rendelet 1-3. számú mellékletében felsorolt anyagok tekintendők, s ezek mellett a veszélyes pszichotrop anyagokat is érteni kell. Ez utóbbiakat a 4/1980. EüM-BM együttes rendelet sorolja fel. A jelen jogi szabályozás szempontjából tehát világos, hogy mit kell kábítószernek tekinteni. Liberálisok és konzervatívok is szigorúbban kezelik az ún. könnyű drogokat az alkoholfogyasztásnál és a dohányzásnál. Valószínűleg azért, mert mára a többség által elfogadott, hogy a könnyű drogok veszélye nem bódító hatásukban van, hanem abban, hogy sok esetben elvezetnek a kemény drogokhoz, míg az alkohol és dohány fogyasztása - évszázados hagyományok miatt is - általában nem jár ilyen következménnyel.

2.1. A KONZERVATÍVOK TÉNYLEG NEM TESZNEK KÜLÖNBSÉGET FOGYASZTÓ ÉS TERJESZTŐ KÖZÖTT?

A hivatkozott cikkben a polgári kormány és a szocialista-liberális kormány drogpolitikáját hasonlította össze a szerző. Az Orbán-kormány által javasolt Btk. módosítás rengeteg elemből tevődött össze, itt legfeljebb a három legfontosabb kifejtésére van lehetőség. A egyik legjelentősebb passzusa megkülönbözteti az egyes elkövetési magatartásokat. Egyértelművé teszi, hogy a társadalomra veszélyesség szempontjából a „forgalmazó" típusú magatartások kiemelkedő jelentőségűek. Ezek tekintetében szigorúbb büntetést alkalmazott.

Ez a megoldás azt is jelenti, hogy a kábítószerrel visszaélés legsúlyosabb esetében megjelenik a tíz évtől tizenöt évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés. Ez akkor szabható ki, ha valaki jelentős mennyiségű kábítószerre, vagy bűnszervezet tagjaként esetleg megbízásból követi el a kábítószer forgalmazását. Ezt a korábbi szabályozás 5-10 évig rendelte büntetni.

A 2003. március 1-én hatályba lépő módosítás ezeket a szabályokat továbbra is fenntartotta.

Ez alapján nyugodtan leszögezhetjük, hogy a „liberális" közvélekedéssel ellentétben az Orbán-kormány éppen hogy különbséget tett forgalmazó és fogyasztó között, de nem úgy, hogy nem büntette a fogyasztót, hanem úgy, hogy szigorította a terjesztőt fenyegető büntetést.

Igaz az is, hogy korábban elég széles fogyasztói magatartás büntetlenséget élvezett. A konzervatívok ezt jelentősen szűkítették, de erről később.

2.2. AZ „ELSŐ LÉPÉS" SZABÁLYOZÁSA

Az Orbán-kormány kezdeményezésére a Btk. a kábítószerrel visszaélés bűncselekményénél új minősített eseteket is meghatározott. 1999. óta szigorúbban büntetik ha hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, közművelődési vagy közhasznú tevékenység helyszínén, továbbá a fegyveres erők és a büntetésvégrehajtás objektumaiban történő elkövetést.

A legutóbbi (szocialista-liberális) módosítás ezeket a területeket már érintette, a szigoron már lazított. 2003. március 1. óta nem büntethető az a 21. évnél fiatalabb elkövető, aki 18. évnél fiatalabb személynek közös fogyasztás alkalmával csekély mennyiségű kábítószert átad. Illetőleg az a 21. évnél fiatalabb elkövető, aki oktatási, gyermekvédelmi, közművelődési stb. intézmények területén, annak közvetlen környezetében csekély menynyiségű kábítószert együttesen történő kábítószer-fogyasztás alkalmával valakinek átad. Ez azért is jelentős változás, mert az itt leírtak tipikus elkövetési módoknak tekinthetők. Gyakran éppen ezek a kábítószerfüggéshez vezető első lépések.

2.3. A DROGOS KÍNÁLHAT IS

A harmadik jelentős szigorítás - amit leginkább nehezményeztek liberális véleményformálók - pusztán a kábítószerfüggő személyeknek biztosított lehetőséget a büntetés elkerülésére. A polgári kormány által kezdeményezett törvénymódosítás abból indult ki, hogy akinek a büntetőjog valójában „elterelési" lehetőséget biztosítani kíván, az a kábítószerfüggőség állapotába eljutott kábítószerfogyasztó. Ez az az állapot, amikor a személy már egyértelműen áldozatnak tekinthető. Ettől különbözik a kábítószert pusztán élvezni akaró fogyasztó.

Vagyis a módosítás kizárólag a kábítószerfüggő személy számára biztosítja a büntetés előli menekülést, de nekik is csak akkor, ha a kábítószert csak saját fogyasztás céljából tartja. A mentesülés feltétele még, hogy legalább hat hónapja folyamatosan kábítószer függőséget gyógyító kezelésen vegyen részt. Az Orbán-kormány megalakulását megelőző szabályozás ezt nemcsak a kábítószerfüggőknek engedélyezte. Sok kábítószer terjesztő ennek a rendelkezésnek kihasználásával bújt ki a felelősségre vonás alól. Egyszerre csupán csekély mennyiséget tartott magánál s lehetetlen volt rábizonyítani a terjesztés tényét.

Az idén március óta hatályos változtatások óta rendkívül széles azoknak a köre, akik megmenekülhetnek ilyen módon a büntetőeljárás elől. Ezek közé tartozik a 2.2. pontban jelölt 21. évnél fiatalabb elkövető, de ilyen az is, aki kábítószert kínál, átad, termeszt, előállít, megszerez, tart (tehát a nem forgalmazó típusú magatartások); valamint a kábítószerfüggő. Ő azonban az enyhítő rendelkezésnek köszönhetően most már nemcsak saját fogyasztása esetén mentesül, ahogy a polgári kormány ideje alatt tehette, hanem akkor is, ha együttes fogyasztás alkalmával valakit kábítószerrel megkínál.

3. MI VÁR TEHÁT LAJOSKÁRA

Nézzük ezek alapján hogy is állunk Ujlaky István Lajoskájával. Ha valóban azt követte el (egy füves cigi) és annyiszor (először), nem kell attól rettegnie ami a cikkben szerepel, vagyis hogy egy szép reggelen arra ébred, hogy a háta mögött egy kéjesen vigyorgó homoszexuális zárkatárs készül a megerőszakolására (a háromszázadikra). Ugyanis a leírt esetre az Orbán-kormány ideje alatt hatályban lévő Btk. 282. § (8) bekezdése vonatkozott :

Ha a kábítószerrel visszaélést csekély mennyiségű kábítószerre követik el, a büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, közérdekű munka vagy pénzbüntetés.

A büntetéskiszabási gyakorlat szerint ez azt jelenti, hogy legfeljebb pénzbüntetésre, ismételt elkövetés esetén is csak felfüggesztett szabadságvesztésre számíthat. Őrizetbe is vehetik, de előzetes letartóztatásba már nem kerülhet. A rendőrségi fogdán eltöltött egyetlen éjszaka alatt pedig elmerenghet az életéről, drogokról, cigarettákkal kínáló barátokról. Egészen hasznos gondolatokra lehet ilyen körülmények között jutni. Néha eredményesebb, mint egy profi pszichológus. Persze, ha Lajoska ebből sem tanul, akkor jön a börtön, zárkatárs, egyebek.

A vita tehát ne arról folyjon, hogy Lajoskát - egyetlen marihuánás cigi miatt - börtönbe kell-e csukni, hanem arról, hogy büntető-eljárás alá kell-e ezért a cselekményért vonni. Ez is tönkreteheti az életét, megbélyegezheti. Erről is lehet mondani, hogy túl durva intézkedés néhány füves cigi miatt. Persze ebben az esetben már kicsit világosabb színben tűnhet fel az előző négy év. Nem a szerzőt gyanúsítom, hogy szándékosan tovább sötétíti a szerinte nyilván egyébként is sötétet összképet, hiszen jelen sorok írójának is, amíg csak a sajtóból értesült a törvénymódosításokról, hasonló képe alakult ki. Inkább kicsit szégyellem magam, hogy eddig, jogászként, nem vettem a fáradságot, hogy végigolvassam a törvénymódosításokat és az indoklásait, és én is a tárgyilagosságról kevésbé híres publicisztikákból tájékozódtam.

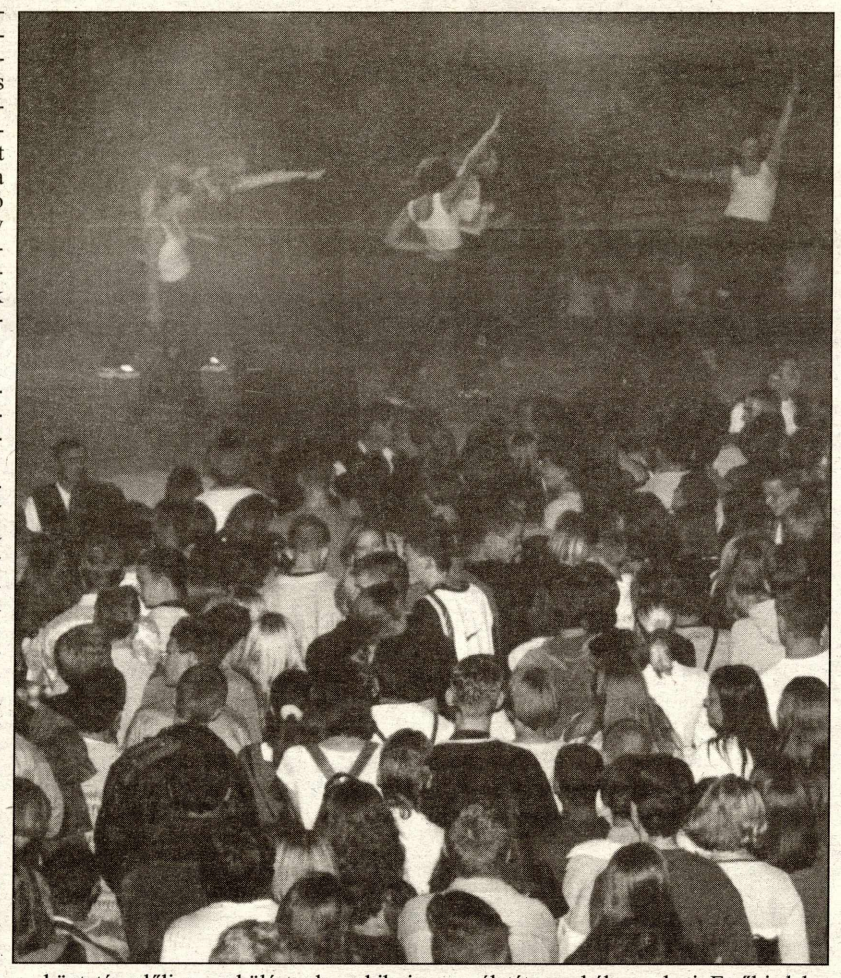

Ujlaky István a liberális jogszabály hatására egy szerencsés és egy balszerencsés jövőképet fest Lajoska elé. A szerencséssel egyetértek. Valóban van rá esély, hogy Lajoska megszeppen a rendőrségi adatfelvételtől, s soha többé nem nyúl droghoz. A balszerencséset viszont naivnak tartom. Nem az a balszerencsés forgatókönyv, hogy Lajoska rendszeres könnyűdrog-fogyasztó lesz, s rombolja saját egészségét (mint az erős dohányosok és alkoholisták), hanem az, hogy eljut a kemény drogokhoz, mint oly sokan, vagy legközelebb ő lesz az az évfolyamtárs, aki kínálja a többit füves cigivel, akik közül majd megint sokan eljuthatnak a heroinig.

4. A KONZERVATÍVOKAT TÉNYLEG CSAK A KÁBÍTÓSZERESEK ELLENI GYŰLÖLET VEZETI ?

Tegyük föl tehát - az értelmes vita kedvéért -, hogy a múlt havi számban a szerző azt állítja, hogy Lajoskát nemcsak zárkatársaknak nem kell kiszolgáltatni, hanem bíróság elé sem kell állítani. Erre utal egyébként, a cikk azon kitétele, hogy ne tekintsük „bűnözőnek".

Vajon milyen érvek szólhatnak amellett, hogy állítsuk csak nyugodtan oda, több jó származik abból, mint rossz? Vagy milyen érvek szólhatnak amellett, ha háromszor-négyszer is belelép ugyanabba a folyóba (nem hagy fel a könnyű drogokkal sem), akkor jöjjön a börtön?

Ha valóban meg akarjuk ismerni mindkét oldal álláspontját, nagyjából azonos terjedelemben, akkor ezekre is érdemes egy pillantást vetni.

A jogtudomány által kidolgozott büntetéselméleteket célszerű segítségül hívni. Az egyik szerint a büntetés célja az igazságos megtorlás, a másiké a megelőzés. Különböző jogdogmatikai okokból egyiket sem lehet kizárólagosan érvényesíteni és egyik sem maradhat ki a büntetés céljának meghatározásakor.

Hatályos büntetőjogunk szerint:

„A büntetés a bűncselekmény elkövetése miatt a törvényben meghatározott joghátrány. A büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el."

Az első mondat utal a cselekményre, tehát megjelenik az igazságos megtorlás, a második pedig a prevencióra. Ezen belül is az egyéni és az általános megelőzésre.

4.1. IGAZSÁGOS-E A SZIGORÚBB BÜNTETÉS ?

Hogy igazságos-e a büntetőeljárás néhány füves cigi miatt, bonyolult kérdés. A társadalmi közvélekedés dönti el. Itt vagyok leginkább hajlamos elfogadni a liberális álláspontot.

4.2. ELÉRI-E A CÉLJÁT A SPECIÁLIS PREVENCIÓ ?

Az egyéni megelőzést mindenképpen szolgálja a pénzbüntetés, a felfüggesztett szabadságvesztés, s sokkal jobban, mint a gyógykezelés. A gyógykezelés valójában csak az igazi szenvedélybetegeknek segít. Ezt emeli ki egyébként a polgári kormány törvénymódosításának indoklása is. A nem függők esetében az értelme is megkérdőjelezhető, csak megelőző kezelésről lehet beszélni. Sajnos nagy a veszélye annak, hogy pusztán a büntető-eljárás elkerülésére szolgáló eszközként használják. Vagyis veszélyes kábítószerterjesztők, a bizonyítási nehézségek miatt ezen passzus miatt megúszák a büntetést.

Azzal tökéletesen egyet értünk, hogy a letöltendő börtönbüntetés inkább káros az elkövető jövőbeni cselekedetei szempontjából, nagyjából az Ujlaky István által is leírtak miatt.

4.3. MILYEN CÉLJA LEHET A GENERÁLIS PREVENCIÓNAK ?

Az általános megelőzés tekintetében gyakran hangoztatott érv, hogy a bűnelkövetők nagy részét nem rettenti vissza a szigorú büntetés, csak a következetes felderítés. Ez igaz is, különösen a legmegrögzöttebbekre, a többszörösen visszaesőkre. De vajon igaz-e a büntetőjoggal kapcsolatba nem kerülő fiatalokra is? Úgy gondolom, hogy nem. S itt lép színre az alcímben szereplő Béluska. Ő Lajoska évfolyamtársa, esetleg csupán egy szakra, karra vagy azonos egyetemre járnak, de az is lehet, hogy pusztán egy érdeklődő, tájékozódó fiatalember. Vajon ő hogy viselkedik, amikor a negyedik sör után mosolyog a világba, s megkínálják egy füves cigivel?

Úgy vélem, hogy attól függ. Ha hallotta, hogy Lajoskának egy büntetőeljárás miatt ott kellett hagynia az egyetemet, vagy halasztani kényszerült egy évet, esetleg - ha többszörösen visszaeső fogyasztó - éppen erőszakolják egy zárkában, akkor nagyobb az esélye, hogy el sem fogadja, míg, ha lebukás esetén is csupán gyógykezelésre kell mennie, talán veszít az éberségéből. Nem kell hozzá sok fantázia, hogy kitaláljuk, sokkal több Béluska int nemet az első esetben, mint a másodikban.

A több Béluskából már a statisztika meg tudja mondani, hogy hány lesz keménydrog-függő, a kevesebből úgyszintén. A kettő közti különbözet Béluskái vannak tehát Lajoskával szemben a mérleg másik oldalán.

Az enyhítések miatt tiltakozók pedig nem Lajoskát szeretnék börtönben látni, hanem Béluskát egészségesen.

A pontos számokat nem ismerem, abban sem vagyok biztos, hogy a szigorúbb megoldás a célravezetőbb, de azt sem hiszem, hogy a liberálisok el akarják terjeszteni a kábítószert Magyarországon, mint ahogy célszerű a bal oldalon lévőknek is elhinni, hogy a másik oldalt nem a kábítószer-fogyasztók elleni elvakult düh vezeti.

5. BEFEJEZÉS HELYETT

Befejezhetném úgy is az írásomat, hogy gondoljon arra, kedves olvasó, Béluska az Ön fia, unokája stb.; de nem érzelmi érvekkel kívánok álláspontom mellé híveket toborozni. Arról sem vagyok szentül meggyőződve, hogy minden részkérdésben igazam van. Inkább arra biztatom a téma iránt érdeklődőket, hogy több forrásból tájékozódjanak.

A szigorú büntetőpolitikának négy éves gyakorlata van mögöttünk. Ujlaky István szerint a drogfogyasztók száma nem csökkent. Ha ez igaz, akkor már ebből a szempontból sem volt eredménytelen az elmúlt négy év, hiszen az addig meredeken emelkedett. Most legalább negy év elnézőbb drogpolitika következhet. 2007-ben érdemes lesz ennek a következményeit sokoldalúan összevetni a korábbiéval. Az erről való elmélkedést persze akkor sem lehet befejezni, a vitát akkor sem lehet lezárni, mert addigra biztosan újabb megoldandó problémák és kérdések merülnek fel.

Szeberényi Gyula Tamás

A drogokrul 2.5

1.) A konzervatívok igenis különbséget tesznek a fogyasztó és terjesztő között. A konzervatívokat nem a kábítószeresek elleni gyűlölet vezeti. Mindezek ellenkezőjét én nem gondoltam, nem írtam le, Itt a szerző nem velem, hanem - minként maga is utal rá - a liberális közvélekedéssel vitatkozik.

2.) Néhány alapvető kérdésben vitapartnerem, inkább csak eltérő álláspontokat rögzít, semmint cáfol. Így legföljebb érintőleg esik szó arról, hogy sem nem logikus, sem nem igazságos hasonló hatású drogok között nagyon lényeges különbséget tenni. Így tehát a füves cigi és dohányáru kb. egyformán káros és veszélyes, miként az alkoholizmus és a heroinizmus is. Mivel az alkoholnak ma több kára, áldozata van, mint a heroinnak, teljesen mindegy, hogy az alkoholtól nem szokott út vezetni a heroinhoz.

3.) Jómagam pártpolitikai értelemben nem vagyok liberális, egyébként pedig nem csak és nem elsősorban liberális vagyok. Hangsúlyosnak és megválaszolatlannak érzem állításomat, hogy habár a drogokkal kapcsolatos szocialista álláspont kevésbé karakteres, mint a liberális vagy a konzervatív, viszont éppen ezért egy lehetséges kompromisszumot testesít meg.

4.) Szeberényi Tamás írásának zöme színvonalas jogi ismeretterjesztés - miként az én szövegem egy része meg drogellenes ismeretterjesztés. Érveink kissé elcsúsznak egymás mellett. De így is van ez rendjén. A sajtóvita optimális terepe ugyanis a napi- és a hetilap. Egy havonta megjelenő újság olvasója már nem emlékszik arra, mit is írt a „megtámadott" fél, amikor a „támadó" szövegét olvassa. Havilapban az álláspontok önálló vagy párhuzamos kifejtése a célszerűbb.

5.) Szeberényi Gyula Tamás kitűnő gondolatmenete hozzásegíti az olvasót az enyémtől eltérő álláspont megismeréséhez. Legnagyobb érdeme azonban az, hogy példát ad a kecskeméti olvasónak egy demagógiától és a vitapartner sértegetésétől mentes, korrekt és higgadt sajtópolémiára. Köszönet érte.

-y -n

Agrárkesergő helyett

Hírös város az Alföldön Kecskemét. Hírös (volt) a barackja, a szőlője, a baromfija, a piaca, gazdálkodóinak szorgalma, amivel a homokot termővé tették. A harmincas évek elején az ország gyümölcskivitelének negyven százaléka innen származott. De még a szocialista nagyüzemi termelés idején is híres volt a város és környéke a mezőgazdaságáról és élelmiszeriparáról. Amelyek, úgy mellesleg, ezreknek adtak megélhetést is.

Hol van már a tavalyi hó? A város mezőgazdasági szempontból jelentéktelenné vált. Ezt nem én mondom, hanem a megyei földművelésügyi hivatal vezetője, márpedig ő kompetens személy. Emlékszik még valaki a nyolcvanas évek végének elképzelésére, miszerint a katonai repteret polgári célokra meg kellene nyitni, s egyenesen innen exportálni a gyümölcsöt, bort, élelmiszeripari termékeket a nyugati piacokra? Réges-rég elfelejtettük. Most se emlegeti senki, pedig az uniós csatlakozás után ez már nem is számítana exportnak, csak egyszerű szállításnak. De hát mit is szállítanánk?

Akár tetszik, akár nem, Kecskemét már nem az a mezőváros, ami volt. De hát nem tetszik, főképp azoknak, akik ma is ebből él(né)nek, bár számuk jelentősen megcsappant. Négy téeszből és szakszövetkezetből egy se maradt, az állami gazdaságok megszűntek vagy átalakultak (inkább úgy mondanám: szétestek). Jelentősebb nagybirtokok a város körül nincsenek, parlagon hagyott föld, némi építési törmelékkel, annál több. De mégis vannak, akik nem adják fel. Akiknek bizony fáj, hogy az agrárágazat olyan iszonyúan sokat vesztett súlyából: a rendszerváltás előtt az export 25 százalékát adta, ma csak a hét százalékát. Az uniós csatlakozást várva a legbizonytalanabb kilátások előtt áll.

Mit termeljünk és hogyan? Milyen állami segítségre számíthatunk, hogy elég erősek legyünk a csatlakozásra? Fejlesszünk vagy leépítsünk? Hány embert és milyen módon tarthat el a mezőgazdaság? Kinek lehet mentőkötél a vidékfejlesztés? Kérdések, amelyekre a százhuszadik agrárfórum után sincs válasz.

A rendszerváltás előtt az agrárágazat szinte a legerősebb érdekérvényesítő képességgel bírt. Ma, mondják szakemberek, a lobbik martaléka. Egy-egy törvény sorsa, előkészítése gyakran attól függ, kinek az érdekeit képviseli éppen az aktuális miniszter ilyen-olyan tanácsadója. Lehet, persze, Torgyán József kisgazda-rémkorszakát felemlegetni, amikor semmi nem történt az uniós felkészülés érdekében, és Torgyán úr nem hitte el, hogy a SAPARD-pénzeket nem neki kell személyesen elosztani. A SAPARD végül keservesen, Torgyánéktól szabadulva, elindult. De, mint hírlik, a minisztérium jelenlegi vezetőinek egyikét is csak az uniós illetékesek kemény fellépése győzte meg, hogy az úgynevezett kifizető ügynökségeket nem az ő szája íze, hanem szigorú EU-s normák szerint kell felállítani. A négy után újabb fél év időveszteség.

Azt mondta Kecskeméten a miniszterelnök stratégiai tanácsadója: nem attól fél, hogy az emberek nincsenek felkészülve a csatlakozásra, hanem attól, hogy az intézményrendszerünk nincs. Az uniós ügyekkel foglalkozó közgazdász - korábban maga is agrár-kormányzati főtisztviselő - pedig arról beszélt, hogy egy EU-kompatibilis minisztériumban elegendő kétszáz alkalmazott. Ma a magyar agrárminisztériumban hétszáznál többen dolgoznak. Ki ér rá a végeken élők gondjaival foglalkozni, ha az íróasztalát kell őriznie? Az FVM szakmai vezetői nem beszélnek idegen nyelveket, ami nem éppen előny egy nemzetközi közösségben. Egyelőre - úgy tűnik - nem tudják hová álljunk majd, ha már tagok leszünk. Pedig fontos, mert az uniós agrárpolitika is reformra vár. Mást akar a francia nagybirtokos, mást a német, olasz gazda, megint mást a brit és a spanyol termelő. Nekünk mi lesz a jó? A magyar gazda mit akarjon, egyáltalán lesz-e olyan helyzetben, hogy tudja, mit akar és akaratát érvényre tudja-e majd juttatni?

Az MSZP Kecskeméti szervezete nemrégiben agrártagozatot alakított, amelynek párton kívüliek is tagjai. Jó ez, meg rossz is. Jó, mert sokan jöttek el az első összejövetelre, rossz, mert már megint egy párt uszályába kell kapaszkodni. Kell, mondják, akik ott voltak, mert nem győzik kerülgetni az elkészült törvényeket. Az érintettek befolyásolni szeretnék az agrárpolitikát, a döntéshozókat, részt kérnek a törvény-előkészítési munkából és képviselni akarják térségük érdekeit, elvégre az ő bőrükre megy a vásár. Ha a „normális" érdekképviseleti utak és mechanizmusok, tizenhárom évvel a rendszerváltás után és egy évvel az uniós belépés előtt még mindig csak hörögve-döcögve működnek, akkor megpróbálják így, „pártvonalon".

Az idő kerekét nem lehet visszafelé forgatni. Azokat a három méter magas, szőlő közé ültetett fákat, amik jól bírták a téli-tavaszi fagyokat és csengő barackjukkal híressé tették Kecskemétet, rég kivágták. Mit ültessenek helyette és egyáltalán ültessenek-e, azt az itt élőknek kell eldönteni. De némi segítséget elvárnának hozzá.

M. Á.

Jöjjön a Párbeszéd klubba!

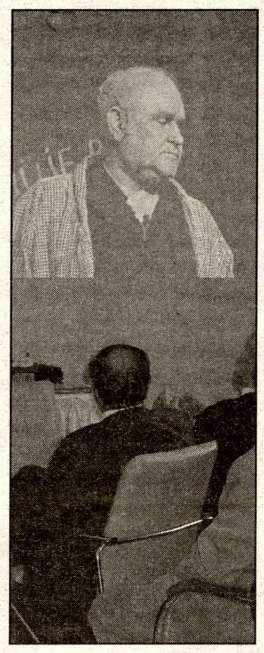

Hofi Géza biztosan át se gondolta, hogy azt a „viccet", hogy meghal, nem teheti meg a közönségével. De mint olyan sokszor, ebben a dologban is tapintatlan volt. Így aztán nem marad más, ha hiányoljuk, elővehetjük a kazettákat, s tapasztaljuk: semmit nem veszítettek aktualitásukból, ma is ülnek a pofonok. A Hofi „foglalkozás" mutatja, hogy a Párbeszéd klub igen széles skálán kínálja a szellemi muníciót a közönségnek: politikusok, közgazdászok, szakértők, humoristák, művészek, minden rendű-rangú gondolkodók állnak itt a hallgatóság rendelkezésére, gondolataikkal, beszélgetésre készen. A Hoffmann János utcai „Bor és Ceremónia Rendezvényház" emeleti terme kellemes körülményeket nyújt a rendezvénynek. Április 4-én 16 órakor dr. Jánosi György sportminiszter tart előadást az „ifjúság, sport és az Európai Unió címmel. Természetesen a jelenlevők kérdéseket is feltehetnek a miniszternek. Bizonyára lesznek, akik megkérdezik őt a Budapest Aréna körüli kétségekről, a stadionbeléptetők projekt-jéről, s általában a tömegsportról. Mert ugyanis az egészséges élethez - ami tudnivalón EU-s érték -, az egyszerű embereknek is szükségük lenne az olcsó sportolási lehetőségekre.

Mégegyszer Gyurcsányról, avagy a baloldal új dimenziója

A napi politikával szenvedélyesen foglalkozók számára a Párbeszéd klub összejövetelei azt az élményt is adják, hogy az elhangzottak tovább-gondolkodtatnak. Gyurcsány Ferenc kecskeméti látogatása után többek között a 168 óra, a Magyar Hírlap is nagy terjedelemben foglalkozott a baloldali politizálásban új színteret nyitó politikussal. Ezért is közöljük teljes terjedelmében Tanács István írását, amelyből múlt havi számunkban rövid részletet már megjelentettünk.

A Kiss Elemér kancelláriaminiszter lemondatását követő napon volt a kecskeméti Párbeszéd 2003 Egyesület vendége **Gyurcsány Ferenc**, a miniszterelnök stratégiai tanácsadója. A Párbeszéd 2003 Egyesület a mottója szerint a nyitottan, elfogulatlanul gondolkodó kecskemétiek, az értelmes, érdeklődő emberek fóruma. Elvileg pártsemleges tehát, és tagjai közt valóban kisebbségben vannak a párttagok. Azt azonban a kérdésekből és megjegyzésekből egyértelműen érzékelni lehetett, hogy ez baloldali szervezet, az MSZP-hez húzó, vagy jobb híján azt elfogadó, a közélet iránt érdeklődő emberek gyűlnek itt össze. A - Gyurcsány kifejezésével élve - „polgári baloldal"-nak, baloldali néppártnak olyan holdudvara, szellemi környezete, amelynek aktivitására a jobboldali polgári körök ellensúlyozására olyannyira szüksége volna a baloldalnak.

Gyurcsány Ferencet nagy érdeklődéssel várták Kecskeméten. Személye érdekes azért is, mert mint a miniszterelnök stratégiai tanácsadója, nagy titkok tudója lehet, amiből egyet-kettőt elcseppenthet egy ilyen beszélgetésen. Érdeklődve várták őt azért is, mert nagytőkés, milliárdos vagyonú gazdag ember létére az ő nevéhez kapcsolnak egyfajta baloldali fordulatot az MSZP politikájában. Annak ellenére, hogy Gyurcsány ezt a Blair-i, Schröder-i minta nyomán középre tartásként fogalmazta meg, széles körben úgy értelmezték, hogy részleges baloldali fordulatot jelent a korábbi, durván neoliberális politizáláshoz képest. Ezt az érzést erősítette a szocialisták választási kampánya, majd az a tény, hogy a kormány teljesítette száznapos programját, és jelentős társadalmi rétegek életszínvonalát javította érzékelhető arányban. A baloldal kritikus szimpatizánsai számára nagy kérdés, hogy folytatódik-e ez az irányváltás, vagy csupán a hatalomra kerülés feltétele volt egy kiélezett küzdelemben, ahol ennél kevesebbel nem lehetett választást nyerni, de a folytatását sohasem gondolták komolyan, vagy a felmerülő gazdasági feszültségek közepette a következő választási kampányig megint nem tartják időszerűnek.

A kancelláriaminiszter körül kibontakozó korrupciós botrány a baloldali szimpatizánsokban azt a félelmet erősítette fel, hogy „megint kezdik már!", hogy a hatalomgyakorlás hétköznapjaiban „új Tocsik-ügyek" szerveződnek, amelyek miatt állandósulnak a botrányok, nem lehet kormányozni, mert folyton védekezni kell, hitelét veszti az előző kormány korrupciós ügyeinek elszámoltatása, és megkeseredik az európai csatlakozás történelmi eseménysorozata feletti öröm.

Gyurcsány Ferenc a tisztsége alapján is stratégiai tanácsadó, a Népszabadságban közölt, sokak által programadónak tekintett írásai szerint stratégiai gondolkodó, aki a Fidesz millenniumi prsikereiből, a nemzeti retorika fölvállalásából, egy megkérdőjelezhető, de sokak számára vonzó jövőkép felrajzolásából levonta azt a következtetést, hogy a baloldalon is valami hasonlóra van szükség. Baloldali jövőkép is kell, nem elég a hatalom, az intézményrendszer rutinos, üzemszerű működtetése. Gyurcsány olyan embernek látszik, akitől talán válasz várható arra, hogyan és kikkel újulhat meg a hazai baloldal.

A baloldali körökben van e megújulás iránt egyfajta várakozás. Kicsit hasonlít ez arra az időre, amikor sokan Németh Miklóstól remélték, hogy megújulást hoz a pártba. Gyurcsány most egyike azoknak, akiknek a személyére ez a várakozás irányul. Talán - ezt csak sejteni lehet - a személyes ambíciói sem hiányoznak. Helyzete ugyanakkor abban is hasonlít Némethére, hogy az MSZP-ben hosszú távon nincsenek jó esélyei annak, aki nem vállalja föl a párton belüli küzdelmet, megmérettetéseket, taktikázásokat. Arra is látszik igény, hogy - miként a jobboldalon a polgári körök esetében - erősebb szellemi, érzelmi, mozgalmi háttér szerveződjön a baloldal körül, s az is látszik, hogy személy szerint Gyurcsány ezt felismerte. Még az a félelem is rokon az „üzenetrögzítős" korábbi helyi fideszes politikusokéval, hogy egy baloldali civil szervezeti háló valamiképpen korlátozza annak a nagyon kevés embernek a hatalmát, akik a pártszervezetekben ma a politikai posztok egyértelmű birtokosai, vagy városmányosai, sőt, - egyszerre országgyűlési képviselőként, polgármesterként, megyei vagy városi pártelnökként, megyei önkormányzati képviselőként - halmozói és hatalomkoncentrálói.

A huszadik század utolsó harmadának világtörténelmi nóvuma a globalizáció. Bemutatkozó előadásában, majd a kérdésekre válaszolva is azt tartotta a legfontosabb kérdésnek Gyurcsány Ferenc, hogy milyen választ ad a baloldal a globalizáció kihívásaira. A globalizáció legsúlyosabb kihívásának ő is azt tartja, hogy a parlamenti demokrácia választási joga csak a nemzetállamok keretei között gyakorolható, ugyanakkor a nemzetközi gazdasági szervezetek rákényszeríthetik akaratukat a nemzetállamokra. Ahogyan Gyurcsány egyetértőleg idézte újbaloldali ideológusoktól: az egy ember - egy szavazat elvét felülírja az egy dollár - egy szavazat gyakorlata. Szerinte a magyar jobboldal a globalizáció kihívására bezárkózással válaszol, és ez rossz válasz. Elviekben „A globalizációra az új baloldal világrendjének a nemzetközi politikai intézményrendszer demokratizálásával és kiszélesítésével kell válaszolnia" - írta már 1999. májusi első elemző cikkében a Népszabadságban. Csakhogy ennek a „baloldali válasz"-nak, amely főleg Bill Clinton, Tony Blair és Gerhard Schröder gyakorlatából levont elméleti következtetésekre épül, az utóbbi években elzáródni látszanak a perspektívái. Hiszen globális pénzpiac van, globális választások nincsenek. A tőke nemzetközi, a munka világa a nemzetközi menedzserek és szakértők szűk körét leszámítva helyhez és helyi társadalomhoz kötött. A média megszűnt a sajtószabadság eszközének lenni, a multinacionális tőke kezében van, és a tulajdonos érdekeit sértő célokra rendkívül korlátozottan használható fel. A globális gazdaságban a nagy cégek összeolvadása miatt megszűnőben van a verseny, és monopóliumhelyzetek alakulnak ki. A nemzetközi rendszer egypólusúvá vált, eme egyetlen pólus, az Egyesült Államok túlhatalma pedig évről évre erősödik. Mindezt jól jellemzi az az eltérő helyzet, amelybe Blairt és Schrödert az elmúlt hónapok eseményei sodorták.

Mi a baloldali válasz arra, hogy az erő a multikkal van, a méltányosság és az előrelátás viszont nincs? Hogy a profithajszában fölélik a természeti erőforrásokat, és a várható következmények tudatában tönkreteszik a természeti környezetet, az Egyesült Államok elnökét a választási kampánytámogatás viszonzásaként rá tudják bírni, hogy ne írja alá a kyotói egyezményt? Mi a baloldali válasz arra a szűklátókörűségre, hogy a globális gazdaság a munkabér költségének csökkentésével, azzal, hogy a béreket úgy egyenlíti ki, hogy a globálisan legolcsóbbhoz szorítja le őket a többi helyen is, a rövid távú haszon érdekében önnön piacát is képes tönkretenni. Hiszen a technikai fejlődés következtében világszerte egyre szélesebb társadalmi rétegek válnak fölöslegessé, amelyekre nincs szüksége a munkaerőpiacnak, ergo nem is fognak pénzt keresni, amivel fogyasztóként beléphetnének a piacra. A politikai baloldalnak ezeknek az embereknek is kellene valamiféle alternatívát nyújtani.

Kecskeméten a bevezető után nem a globális, hanem a helyi ügyek felé terelődött a beszélgetés. Ám a helyben érzékelhető gondok részben hasonlítanak a globális viszonyokra, részben, ha sok áttéten keresztül is, azok következményének tekinthetők. A hozzászólók többsége arról panaszkodott, hogy nem vonják be - sem szakemberként, sem a döntéshozatal centrumától távol élő, de a részvételt igénylő polgárként a döntésekbe. Hogy például a területfejlesztési döntéseket az Európai Unió elveivel ellentétes módon nem decentralizálják; a helyi szakemberek véleményét vagy ki sem kérik, vagy nem veszik figyelembe, például a Nemzeti Fejlesztési Terv vitáiban.

Felmerült az is, hogy a jobboldal teremt ünnepeket, alkalmakat, ügyeket, amelyeket a holdudvara fölvállalhat. Az egy dolog, hogy hová vezet a gyűlölködő antikommunizmus, a nacionalizmus, a vezérkultusz - de van vonzása. Mit tud ezekkel szembeállítani a baloldal, amelyek úgyszintén közösségi élményt, a részvétel érzését, és valóságos cselekvési terepet nyújtanak azoknak, akik szeretnének nagyobb közösségi aktivitást kifejteni? Vannak-e a Terror Házával, a Kárpát-medencei hegemóniának álcázott irredentizmussal, vagy a „viktorozással" szembeállítható „baloldali ügyek"?

Volt egy árulkodó elszólása Gyurcsány Ferencnek, ami nem annyira őt jellemzi, mint inkább azokat, akik e „határokon belüli globalizáció" haszonélvezői. Egyszer azt mondta a stratégiai tanácsadó, hogy ő nem szeretne „ hatalomból kiszorult vidéki mozgalmárok" képviselőjeként feltűnni. Ebből levonható az a következtetés, hogy a baloldali politika megújulása, hiteles alternatív jövőkép kialakítása talán nemcsak tartalmi, hanem taktikai szempontból sem (volna) egyszerű dolog.

RAJZOK, PLASZTIKÁK, ÉPÜLETKERÁMIÁK

Gerle Margit, a kísérletező keramikusművész

Az ausztrál Ceramics Art and Percepcion című művészeti kiadvány, 2002/49. számában, Gerle Margit „Biomorf" című kerámia plasztikáiról Füzi László cikkét olvashattuk. 2000-ben az UNESCO-Aschberg IFPC a képzőművészek számára kiírt pályázati ösztöndíját elnyert művész ismert kiállító és az építészeti plasztikák elkötelezett megvalósítója. A beszélgetés során a két év eseményeinek a felidézésével arra kerestem választ, hogy egy sikeres művészpálya kiteljesedésénél milyen szerepe van a személyiségnek.

Érdekelt, hogy a tehetség és teljesítmény elismertetésének milyen lehetőségei vannak az országban és a országhatárokon kívül.

- Milyen feltételek mellett sikerült elnyernie az UNESCO ösztöndíjat?

- Angol nyelven megírt pályázat útján, mely a munkatervem mellett tartalmazta a megelőző két esztendő munkáit. A „Papír és agyag" című kutatási témám megvalósítására, a hollandiai Hertogenbosch-ban működő, European Ceramics Work Center-be (EKWC) kaptam három hónapra lehetőséget képzőművészek, formatervezők és építészek társaságában. Az intézmény tizenkét műterme, a technológiai helyiségek, az irodák, a szakkönyvtár és a lakószobák együttesen teremtették meg a művészek számára a kísérletező munka feltételeit. Az UNESCO pedig anyagilag biztosította az anyag-, a műterem-, a lakás-, az étkezés- és az utazás költségeit.

- Kérem, ismertesse a két anyaghoz kötődő kutatásának a lényegét.

- Egyik kutatási pontként egy új anyagnak, a „papíragyagnak" a létrehozásával kísérleteztem, mely a papírnak és az agyagnak, ennek a két természetes anyagnak összekeveréséből származik. Használatuknál az agyag a plasztika súlyát és a térbeli forma szilárdságát adja, míg a papír a könnyedséget eredményezi. Másik kutatási pontom a porcelán és a kartonpapír egy-egy plasztikán belüli alkalmazása volt. A kísérlet-sorozattal egy új megformálási mód született, a plasztikák felülete tisztán, máz nélkül, anyagában színezetten, egyszerűsített formában jelenik meg és ez az anyag alkalmas a természeti formák kialakítására. A papír és az agyag használata nagyon sok ötletet adott a számomra, és ez ösztönzött a kísérleti tapasztalatok megszerzésére, és kezdettől hittem az alkalmazhatóságukban. Az agyagművességen belül, én a magas hőfokon kiégetett anyagokat használom: a kőcserepet és a porcelánt. A kísérletekben a papír szerepeltetése egyensúly-teremtő játéknak is felfogható, ahol arra kívántam választ kapni, hogy hogyan tudják az anyagok „egymást megtartani" valamint vizuálisan hogyan tudom az általam rajzban megfogalmazott térbeli formákat létrehozni.

- A kísérlet eredményeként született „Biomorf" sorozatról szóló cikket 2002-ben közölték. Mi a titka annak, hogy egy magyar író méltató írását adták közre, az évi hat számmal megjelenő művészeti szaklapban?

- A folyóirat főszerkesztője Janet Mansfield, aki maga is keramikusművész, egy nemzetközi monitoring szolgálatot működtet, azzal a feladattal, hogy figyelemmel kísérjék a nemzetközi szinten a művészeti élet eseményeit. Ők kértek fel, hogy küldjek anyagot, a Hertogenbosch-ban rendezett kiállításomról. A lapnál az a gyakorlat, hogy a művésznek megadják a szerző-választás lehetőségét, és így érvényesítik azt a gyakorlatot, hogy például görög művészről görög, magyar művészről magyar szerző írása jelenjék meg.

- Két esztendeje, nemzetközi tapasztalatok birtokában folytatódik kísérletező tevékenysége. 2002-ben milyen egyéni- és csoportos kiállításokon nyílott lehetősége alkotásai bemutatására?

- Eredményes évet zártam. A kiállításokon, a hollandiai kísérletek tapasztalatai alapján készült kőcserép, porcelán és papír anyagokból készült plasztikáimat szerepeltettem. A Plein Art Fesztiválon, a Student Galériában (Budapest) önálló tárlatom volt. Nemzetközi bemutatkozásra is nyílott lehetőségem, a Műhely Művészeti Egyesület néhány tagjával Aomoriban, a japán testvérvárosunk kiállításán, ahol papírmunkámat állítottam ki. Itthon csoportos kiállítások közül a Nemzetközi Kisgrafikai Kiállítás (Budapest), a XVII. Országos Kerámia Biennálén (Pécs), a II. Országos Papírművészeti Triennálén (Kaposvár), a Téli Tárlaton ((Kecskemét), - amely egyben a Műhely Művészeti Egyesület 1992-2002 jubileumi kiállítása volt -, vettem részt. Közös kamara-kiállításon szerepeltem Benes József festőművésszel, a Kunst im Palais-ban (Bécs) és a Vízivárosi Galériában (Budapest) három képzőművész társaságában, a „Kecskemét is kiállítja" c. bemutatón. Németországban, Natur-Visin (Neuschönau) címmel a szobrászoknak nemzetközi pályázatot írtak ki, ahol díjat kaptam és a Téli Tárlat díját is elnyertem.

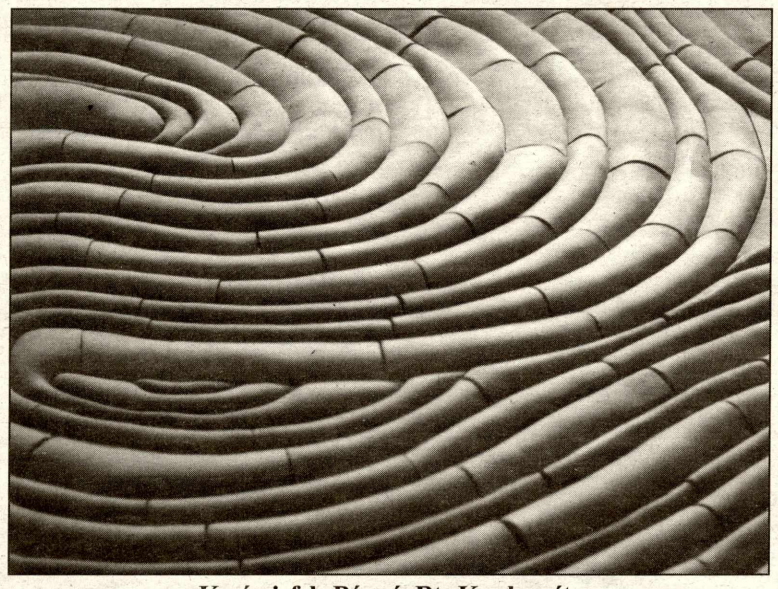

Kerámiafal, Bácsvíz Rt. Kecskemét

- Milyen kritikai visszhangja volt a kiállításoknak?

- Az önálló kiállításomra Szeifert Judit reagált az Élet és Irodalomban, a Vizivárosi kiállításról Szemethy Imre írt a Mozgó Világban, és a Téli Tárlat kapcsán az Új Művészetben az egyik munkám reprodukciója jelent meg. Ez a sorozat kiegészül Füzi László írásával, a Ceramics Art and Percepcion-ban a 2000-ben rendezett hollandiai kiállítás anyagával.

- Művészetének meghatározó részét képezik az építészeti munkái. 1980-1998 között mintegy 30 épületbe kerültek, az ön által tervezett és készített falikerámiák, oszlopburkolatok, homlokzati díszek, térelválasztók és funkcionális tárgyak. Ezen a területen is alkalmazza a kísérletek tapasztalatait?

- Közel tizenöt éve foglalkozom építészeti kerámiával, az elképzelésem megvalósításához a technológiát is magam találom ki. Gondolataimat, terveimet először mindig rajzban fogalmazom meg. Tudom, hogy milyen alapanyagot használok majd a munkámhoz és azt is tudom, hogy a felhasznált anyag hogyan viselkedik majd a megformálásakor.

- A legújabb épületplasztikája milyen igény alapján született és hol építették be?

- Az elmúlt évben, Kecskeméten a Bácsvíz Rt felkérésére, a konferencia terem átalakításakor kértek fel 12 négyzetméteres kerámiafal tervének az elkészítésére. A kerámiafal megvalósításánál elvetettem az illusztrációs megoldásokat, a víz mozgásának a megjelenítését a hullámok és örvények játékának a ritmusával oldottam meg.

- Jól érzékelem, hogy a különböző anyagú, formájú és rendeltetésű alkotásait mindenkor a kísérletező készségével teremti meg?

- Én úgy gondolom, hogy mind a szobrászati, mind az építészeti kerámiák területén, kiegészítve a papír felhasználásával, tudatosan dolgozom. Ha megnézzük húsz-huszonöt év távlatában a munkáimat, akkor érzékelhető ezekben a folyamatosság, amelynek alapját mindenkor a kísérletek teremtették meg.

Lejegyezte: Daróczi Kiss Márta

Bécsi kirándulás volt a fődíj

A Kertvárosi általános Iskola most másodszor rendezte meg a „ Szomszédunk, Ausztria" német nyelvű műveltségi vetélkedőt, amelyre tíz csapat jelentkezett és amelynek döntőjén öt iskola 7-8. osztályos diákjai versenyeztek a fődíjat jelentő egy napos bécsi kirándulás elnyeréséért. Ezt a Homoki Nagy István Általános Iskola csapata érdemelte ki. Képünkön a református iskola tanulói láthatók.

Mesemondásban versengő óvodások

Hagyományos Micimackó mesenapot tartottak a Forradalom utcai óvodában, ahová nemcsak a kecskeméti, de jó néhány megyebeli óvoda is elküldte legügyesebb mesemondóit. A gyerekek, óvó nénijeik és a szülők közel százan izgultak együtt a kis versenyzőkért. Abban is reménykedhetünk, hogy akik ilyen korán kezdik a mesemondást, részesei lesznek majd az általános iskolások számára meghirdetett versenyeknek is.

Thaiföldön járt kecskeméti cserkészek

A Duna raj és a Tisza raj tagjai, összesen 78 magyar cserkész vett részt a Thaiföldön rendezett nemzetközi cserkésztalálkozón. Kecskemét városát hét diák képviselte: (felső sor balról) Litter Tamás, Varga Bertalan, (alsó sor balról) Lakatos Eszter Anna, Kovács Viola, Tóth Anett, Klósz Gábor és Kovács Virág, a Duna raj parancsnoka.

A város felkészült polgárai lesznek

Ez évben tizenkét iskola huszonhat csapata nevezett be a Béke Általános Iskola által szervezett „Kecskemét város polgára leszek" versenyre, amelynek döntőjén a legjobb hat csapat mérhette össze a tudását. Első lett a Bányai, második a Mathiász és harmadik a Vásárhelyi iskola csapata. Gratulálunk nekik!

Fű, járda, tuja, s kész?

Újabb zöldterület tűnt el Kecskeméten. Ezúttal a villanegyedben - amely egyre inkább veszíti legfőbb vonzerejét, a zöldellő lombokat, - és épp egy forgalmas út mellett, ahol nagyon kellenének a levegőt tisztító fák.

Nagy épület is elfér kis telken?

A Faragó Béla fasor és a Széchenyi körút sarkán, a három búsuló juhász melletti parkban nagy ház épül irodákkal, üzletekkel és állítólag lakásokkal. Biztosan szép lesz és modern. A fákat, bokrokat már kivágták. Az építési területet bekerítették, az önkormányzat által a korábbi fasor (azt tavaly kiszedték) helyébe ültetett csemetéket is belekanyarítva.

Fejlődik Kecskemét, kétségtelenül. Úgy látszik, a fejlődés azt jelenti, hogy minden talpalatnyi zöldet be kell építenünk. A Domus áruház mellett is egyre monumentálisabb a Kisfaludy-ház, egyre jobban rátelepszik a térre, pedig még kész sincs. Megszokjuk majd, persze. A Faragó Béla fasort is megszoktuk már fasor nélkül, mert amit odaültettek, az sose lesz az. Jól látszanak viszont most már az esztétikailag kiemelkedő minőséget képviselő villanyvezetékek, keresztül-kasul függve az utca fölött.

Az elöregedett fákat le kell cserélni, mondják a szakértők. Minden bizonnyal így van, bár egy szakkönyvben azt olvastam, hogy egy felnőtt ember egy évi oxigénszükségletét egy körülbelül 200 köbméter térfogatú lombkoronával rendelkező 80 éves fa tudja biztosítani. Kérdés, hogy relatíve mikor tekinthetünk egy fát elöregedettnek: amikor már félig kiszáradt vagy amikor éppen útjában van valakinek? Ugyancsak ebben a szakkönyvben olvastam (műszaki főiskolai tanárok és mérnökök jegyzik egyébként), hogy megfigyelések szerint városi, növényzet nélküli utcákban a levegő 10-12000 szilárd szennyező részecskét is tartalmazhat literenként, míg ugyanitt a fasorokkal szegélyezett utcákban mindössze 3000-et találtak (direkt számokkal írom, mert így még szembeötlőbb a különbség). Ezt a jelenséget úgy hívják, hogy a növényzet légszennyezést szűrő hatása.

Jó ezt tudni Kecskeméten, a fesztiválok, valamint a nyári por és bűz városában. A villanyvezetékekkel ellentétben, sajnos, nem látszik, hogy lenne itt valamiféle zöldfelület-rendezési koncepció. Eltekintve a korona-szobrászati mesterművektől, amiket tavaszonként végeznek a szerencsétlenségükre vezetékek alatt-fölött növögető fákon. Pedig ebben a városban működik egy kertészeti főiskola, ahol kertépítő szakembereket is képeznek. De hová lesznek, miután végeznek? Kinek kell vajon a szaktudásuk?

Ha az ember végigbandukol újonnan épült lakóparkok, felújított városnegyedek és puccos villanegyedi átalakított házak mellett, sírni tudna a fantáziátlanság, egyhangúság és sivárság láttán, már ami a környezet kialakítását illeti. Fű, járda, tuja, kész. Esetleg betonteknő közepén egyetlen minifa. A lombhullató fák, cserjék, vegyes évelőágyások kimentek a divatból. Ezekkel túl sok a macera. Aki ötletes, modern, gondosan tervezett kerteket és parkokat akar látni, az ne sétálgasson Kecskeméten, hanem nézzen tévét és kertészeti kiadványokat.

Kecskemét szépen fejlődik, csak lassan felzabálja a saját tüdejét. Az építőipari konjunktúra, persze, örvendetes. A Faragó Béla fasornál megboldogult park helyén épülő ház beköltözői is örülni fognak szép új lakásaiknak. Aztán majd megszokják a város egyik legforgalmasabb útjának zaját és bűzét, a mindig csukott ablakokat, mert az ember végül mindent megszokik.

-ma-

Milliárdos öntözőrendszer kihasználatlanul

A víz hol áldás, hol átok. Itt, a Duna-Tisza közi Homokhátságon többnyire áldás lenne, ha lenne. Hiába a tavaszi áradás és a csapadék, a nyári aszály, a talajvíz süllyedése évről évre nehezebbé teszi a gazdálkodást. Szinte hihetetlen, de igaz, hogy Nyárlőrinc, Lakitelek és Tiszalpár körzetében a nyolcvanas évek végén két téesz és egy állami gazdaság 1 milliárd forintért olyan öntözőrendszert épített ki, amellyel 13 ezer hektár területet lehetne öntözni. De nem lehet. A rendszer a kilencvenes évek elején még működött, aztán jött a privatizáció, és minden megváltozott.

A volt mezőgazdasági üzemek csatornái, vízkivételi művei részben magántulajdonba kerültek, a szivattyútelepek gépészeti berendezéseit értékesítették. A vízkivételi művek, a nyomásközpontokat ellátó elektromos hálózatok tulajdonjoga rendezetlen. Műszaki állapotuk javításra szorul. A tározók üresek, a nyílt csatornákat fák és bokrok nőtték be. A földek egy része parlagon, a szőlő- és gyümölcsültetvények egy részét sorsára hagyták tulajdonosaik.

Nyárlőrinc polgármestere, **Pancza János** találkozóra hívta március végén **Nemcsók Jánost**, az Alföld felzárkóztatásáért felelős kormánybiztost. A találkozón részt vett **Bodor Ferenc** tiszaalpári és **Varga Sándor** lakiteleki polgármester is, valamint a térség vízügyi szakemberei és néhány gazdálkodó. Arról szerették volna meggyőzni a kormánybiztost, hogy a tiszaalpári öntözőrendszer újbóli működtetése lendületet adna e térség fejlődésének.

Persze, nem nagyon kellett erről Nemcsók Jánost győzködni. Mint mondta, örült a meghívásnak. Főképp azért, mert azt, hogy egy térség milyen irányban fejlődjön, elsősorban az ott élőknek kell kitalálni. A kormány 2007-ig 50 milliárd forintot költ a Tisza szabályozására. A Duna-Tisza közi Homokhátság vízgazdálkodásra 7-8 milliárd forintot terveznek, bár erről még nem született döntés. Az biztos, hogy itt öntözés nélkül rendkívül nehéz az eredményes gazdálkodás, az Európai Unióba való belépés után ez behozhatatlan hátrányt jelent.

Nemcsók János kormánybiztos az érintett települések polgármestereivel a száraz víztározó partján tanakodik.

A homokhátsági vízgazdálkodásra tervezett összegből tározók és vízvisszatartó-rendszer épülne ki.

Az is kétségtelen azonban, s ebben a találkozó minden résztvevője egyetértett, hogy a tiszaalpári öntözőrendszert állami segítség nélkül nem lehet újra üzembe helyezni. Nemcsak a felújításhoz kell támogatás, de a víznek a Tiszából való kiemeléséhez és a tározók feltöltéséhez is. Ezt ugyanis a gazdálkodók nem tudnák megfizetni. Éppen elég teher lenne számukra a felhasznált öntözővíz díja. Ha a víz újra megjelenne e tájon, az a vidéknek nemcsak gazdasági, de ökológiai megújulását is jelentené. A Holt-Tisza ágak vízfeltöltése egyben turisztikai, sport- és horgászati célokat is szolgálna.

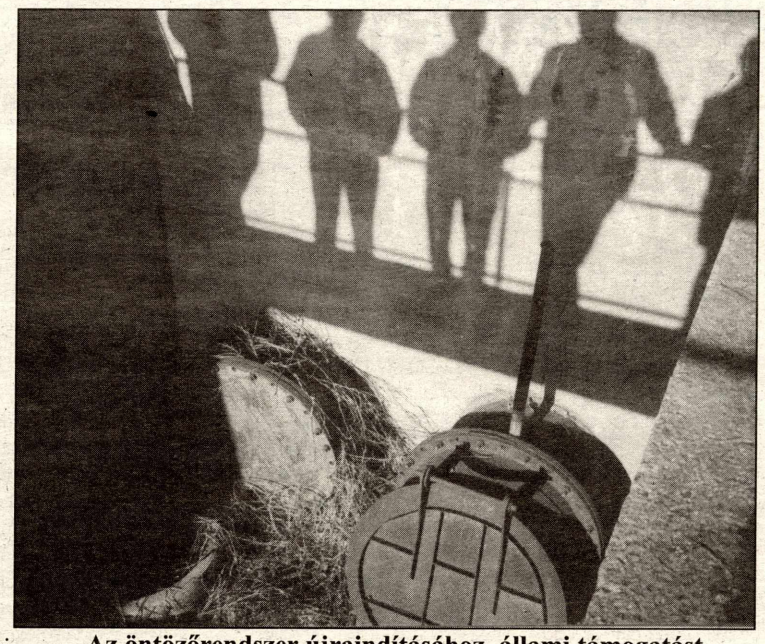

Az öntözőrendszer újraindításához állami támogatást remélnek a helyiek.

A találkozón szóba került a tiszaalpári nyári gát is, ami meglehetősen elhanyagolt állapotban van, illetve, mondta a polgármester, mivel az árvíz idején fel kellett robbantani, nagy a bizonytalanság az alpáriak körében, vajon helyreállítják-e? Úgy tűnik, a Vásárhelyi tervhez ezen a környéken is különbözőképpen viszonyulnak a gazdák. Míg Alpáron inkább a gát megemelését szeretnék, Lakiteleken elfogadnák a vésztározót, az elárasztást is, ha azt szabályozni lehetne, s az állam valóban fizetne kártérítést.

M. Á.

Nem bántja...?

Itt a tavasz, süt a nap, szép az élet és virít a szemét. Az idén különösen dúsan tenyészik Kecskeméten ez a szívós városi dísznövény. Szeles napokon szárnyra kelnek a nejlonszatyrok, fészket raknak a fákon, mint a víg kedvű énekesmadarak. Illegális szemétlerakók már nemcsak a város külső részein teremnek, de a belsőbb kerületekben is.

A VG Kft szemmel látható erőfeszítéseket tesz, hogy ura maradjon a helyzetnek. A belvárosban ez megy is, nyilván ide koncentrálják legjobb erőiket, de ahogy haladunk kifelé, úrnak maradni egyre nehezebb. Kritikus pont a Széchenyiváros, ahol felvételünk is készült. Az idei télen arrafelé sikerült annyi szemetet becsempészni

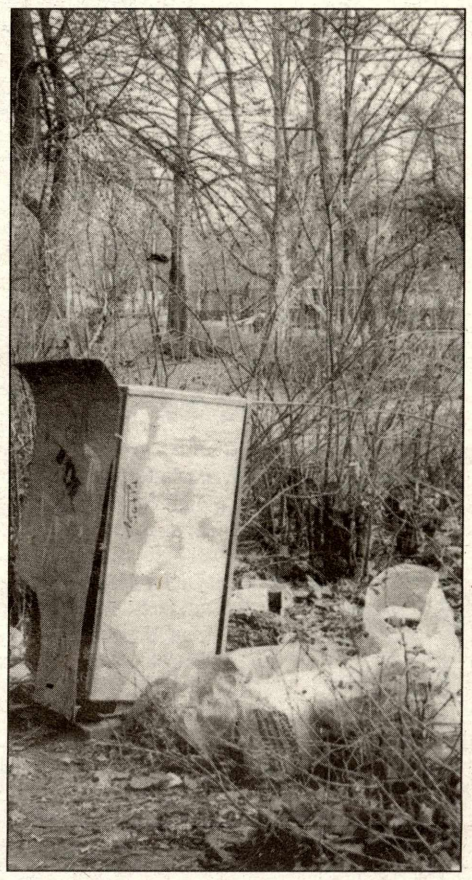

konzervatív, liberális és baloldali érzelmű polgároknak a hó alá, amennyit tán még soha. A hó jó szokása szerint elolvadt, a galádságok napvilágra kerültek.

Illene itt most az unióval példálózni, de nem nagyon lehet. Szemétügyben ugyanis a tagországok nem egyforma fejlettségi szinten vannak, akárcsak a bérezésben. A németek tisztaságszeretete legendás, a franciákat viszont nem zavarja, hogy szemetesek az utcák. Bár mi itt Magyarországon hagyományosan a németeket tekintjük példaképnek, hulladékfronton nyilvánvalóan közelebb állnak a szívünkhöz a franciák. E téren nem vagyunk rosszabbak náluk. Kecskemét is este a legszebb, mint Párizs, amikor nem látszik, ami ronda.

Megoldásként előhozhatnánk az ifjúságot is, mint szebb reményű nemzedéket. Mi, idősebbek már menthetetlenek vagyunk, de a gyereket még nevelni lehet a szépre, jóra. Lehet, csak nehéz, mondta nemrég az egyik iskola tanárnője, aki osztályával szeptemberben napokig takarította a suli környékét, aztán kis idő múlva kezdhették volna elölről. De nem kezdték, mert muszáj volt órát is tartani. Így aztán mire a gyerek diszkójáró aranyifjúvá serdül, már inkább borogatja, mint töltögeti a szemettartókat.

Úgyhogy nem tudom, milyen optimista, pozitív kicsengéssel lehetne írni a szemétről. Vannak hülye gondolataim, mint például az ember legyen igényes a környezetére, de aki ezt olvasná, biztosan valami lakóparkot építő, konjunktúrán hízó cég reklámügynökének gondolna. Jó sok évvel ezelőtt volt egy kampány, teleragasztották a várost plakátokkal, hogy aszongya: „Nem bántja a szemét?" Nem volt egy sikeres kampány, akinek bántotta, legfeljebb elfordult.

Szemét volt, van és lesz. Egyre több. Ezen legalább gondolkodjunk el, amikor ráérünk.

-magyar-

Megjelent a HETÉNYI Köztér

A megyei önkormányzat sajtónapi fogadása után, március 14-én este 6 órakor a hetényegyházi volt tanácsházán ült össze a a hetényi újság szerkesztőbizottsága. A nemzeti ünnep előestéjénél aligha lehetett volna alkalmasabb időpontot találni a megbeszélésre, ahol Pál Attila, Varjú Zoltán, Bahget Iszkander, dr. Nádasdi Miklós és Dobos Sándor szerkesztő az utolsó simításokat végezte el az első szám cikkein. Lapunk alapítója Kerényi György és Nagy Mária főszerkesztő minden segítséget megígért „laptestvérkéjének". Bízunk abban, hogy a hetényiek élnek a saját lap nyújtotta nyilvánossági fórum lehetőségével. Egy biztos, a hét és félezer lélekszámú „városrész" több figyelmet érdemel, ám ennek megszerzésére, a hetényiség öntudatának kialakítására, megerősítésére már van eszközük: a lap. Sok sikert munkálkodásukhoz!

A száz éves hetényegyházi iskoláról

Az elmúlt esztendőben Hetényegyháza, idén pedig az ottani Móricz Zsigmond Általános Iskola ünnepli centenáriumát. Ideje tehát számot vetni az elmúlt időszakról, amely nem vitás: sikertörténet. 2003. januárjától, Szentirmainé Váradi Katalin megbízott igazgató irányítja az 537 gyermek második otthonául szolgáló intézményt, miután tíz év után leköszönt Vajda Rudolf, aki azóta a Nyíri erdőben található Vackor erdei iskola vezetője lett.

- **Kocsis Sanyi bácsi** munkája után igazán energikusan lépett fel tervei megvalósulása érdekében Vajda Rudolf, így az ő érdeme a sportcsarnok, valamint az új szárny megépülése, a jelenlegi sikeres működés alapjainak lefektetése - dicséri elődjét Szentirmainé Váradi Katalin.

Ígéretet kaptunk arra, hogy a tornaterem tetejére újabb három termet létesíthetünk, számítógépekre is pályázunk. Tudni kell, hogy egy szervezeti egységként működik az iskola, a könyvtár és a művelődési ház. Utóbbi esetében próbálunk olyan programokat szervezni, amelyek felnőtteket is vonzanak majd. Az iskola esetében a célunk továbbra is az, hogy helyben megtalálják a gyerekek számításukat. Segítségünkre van az alapítványunk, támogatásukkal épül például tovább a játszótér. Testvériskolai kapcsolatot létesítettünk a marosvásárhelyi 16. számú iskolával, akikkel baráti kapcsolatot ápolunk, így mód nyílik cserelátogatásokra is. A 100 éves ünnepség keretében április 10-én Móricz-prózamondó versenyt rendezünk, míg másnap az Oz című mesejátékot mutatjuk be.

- Egy szóval tudnám jellemezni az 1993. augusztus elseje után történteket: fejlődés - értékel Vajda Rudolf. Azt akartam elérni, hogy a diákság szívesen járjon az iskolába egy egészséges hangulatú tantestület irányításával. Tíz éve a végzettek 70%-a szakmunkásképzőben, ma 70%-uk gimnáziumban vagy szakközépiskolában tanul tovább. Szerencsés véletlenek segítségével növekedett a létszámunk, a szükségből pedig mindig erényt kovácsoltunk. Igazzá vált a mondás: nincs lehetetlen, csak idő kell hozzá. Nálunk a gyerekek kerültek előtérbe, amellett, hogy kiváló egyéniségek vannak a tanári karban. Elértük azt, hogy sok olyan ember jött el az ünnepségeinkre, akiknek semmi közük nem volt az iskolához, csak jól akarták magukat érezni. A művelődési ház? Fogalmazzunk úgy: a kihasználtság korlátlan mértékben fokozható. Persze nem tudok elszakadni volt iskolámtól, tanítok is ott. Volt, aki sajnálta, hogy elmegyek, volt, aki örült neki, de ez így van rendjén.

Mi és az unió - diákszemmel

Az uniós csatlakozásra történő szavazás küszöbén az Európa Jövője Egyesület révén EU-tagállamokban járt kecskeméti diákokat kérdeztünk meg arról, miben érzik európaibbnak azt az országot, ahol jártak, illetve mi az, amiben mi, magyarok, legalább olyan jók, esetleg még jobbak is vagyunk, mint az ott élők?

Kecskeméti Anett, Béke Általános Iskola, 8. b.:

Anglia már régóta tagja az Európai Uniónak, s ez európaiságát is nagyban befolyásolja. Ráadásul olyan világnyelv hazája, amit - a német mellett - minden európai országban beszélnek.

Mi magyarok, szerintem sokkal vendégszeretőbbek vagyunk náluk, Ők nem annyira közeledtek hozzánk. Amikor nálunk voltak is, gyakran elvonultak a maguk baráti körébe. Olyan értelemben tehát, ahogyan ez nekünk természetes, ők nem barátságosak, nem kezdeményezők. A személyes kapcsolatok szintjén is mindig mi nyitottunk először. Ez a távolságtartás a tanár-diák kapcsolatukra is jellemző. A mogorva, régi építésű, háromszintes iskolaépület már ránézésre is barátságtalanabb volt, mint a mi iskolánk, de a konzervatív jelleget nem csak ez adja. Mi itthon elbeszélgetünk a tanárokkal, ott ez ritkaság. Úgy vettük észre, hogy van egy "fal" közöttük, ami ezt nem engedi meg. Ebből a szempontból mi bizony előbb járunk.

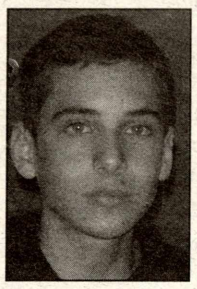

Molnár Alex, Béke Általános Iskola, 8. a.:

Anglia iparilag sokkal fejlettebb állam, ez tulajdonképp az uniós államok közös, "európai" jellemzője. Nagy hatással volt rám, hogy a kinti iskolákban a tantermek mellett külön játszótermek is vannak: táncterem, gyereksarok, könyvsarok, számítógépes terem. Többek között nagyon fejlett Anglia közlekedése is. Eszembe jutnak az útjaik, amelyek cseppet sem emlékeztetnek a mi göröngyös útjainkra. Mivel országunk határát átlépve máris ilyen jó minőségű utakon jártunk, ez is amolyan Nyugat-Európához köthető élmény volt a számomra.

Hogy miben vagyunk mi jobbak? Egy biztos, a magyar lányok barátságosabbak is, szebbek is, csinosabbak is, mint az angolok.

Illés Evelin, Béke Általános Iskola, 8. b.:

Angliában a 6. osztály elvégzése után mennek át a diákok középiskolába. Ehhez a képzésformához jó technikai eszközökkel ellátott, modern iskoláik vannak. Ezekben járva magunk is láttuk, hogy szép és drága szemléltető eszközök sokasága segíti a tananyag feldolgozását. Külön számítógépes termek vannak, ahol a diákok önállóan dolgoznak, letöltik a tanár által megtanulásra kijelölt anyagrészt, illetve számítógépen végzik el a házi feladatot. Ebben a lehetőségben látom őket európaiabbnak. Az előbbi hozzászóló gondolatát folytatva az Unió országait nem csak jó útjaik kötik össze, hanem magas szintű, jó diplomáciai kapcsolataik is, amit mi a szomszédos országokkal való kapcsolatainkban nem mindig mondhatunk el.

Az angol családok természetesen jóval gazdagabbak is. Ez az életmódjukon is érződik. Az angol diákok délutánjának egyik jellemző elfoglaltsága, hogy iskola után azonnal elmennek a barátnőikkel valahová vásárolni, esténként pedig BBQ-partykra járnak egymáshoz. Ez kisebb zenés összejövetel, amelyre ott jártunkkor bennünket is meghívtak. Ez egyben azt is jelenti, hogy kevesebb időt töltenek tanulással, nincs annyi különórájuk. A képzés, önképzés területén mi biztosan jobbak vagyunk.

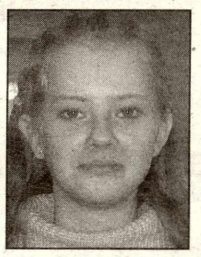

Józsa Rita, Arany János Általános Iskola, 8. a.:

Németországban a 17 évet betöltött diákok nagy részének van már külön lakása vagy lakosztályrésze a szülők lakásán belül, ahol saját fürdőszobája, játékterme, televíziója és számítógépe van. Innen jórészt csak az étkezések idején mennek le a családhoz. Amikor egy német családnál vendégeskedtem, nekem is rendelkezésemre állt egy ilyen önálló lakrész. Sajnos, azon túl, hogy tényleg mindenem megvolt, egyszer sem nyitotta rám senki az ajtót csak azért, hogy beszélgessünk egy kicsit, pedig nagyon jólesett volna. Velem egykorú gyerekük is csak addig foglalkozott velem, amíg a család körében voltunk. A viselkedésükből ítélve senkit nem érdekelt, hogy túljutva a közös programokon, valójában hogyan éreztem magam. A magyar vendéglátás ebből a szempontból biztos, hogy sokkal jobb.

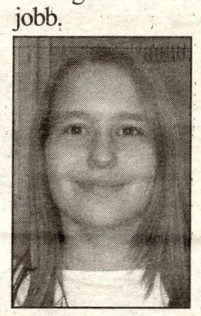

Magyar Alíz, Arany János Általános Iskola, 8. a.:

Mi Blumbergben voltunk csereutazáson. Emlékszem, mindig ránkszóltak, hogy kapcsoljuk be az autóban a biztonsági övet. Ez nemcsak a német precizitás miatt volt így. Az európaiság egyik fokmérője szerintem az is, hogy milyen szintű a szabályok betartásának a fegyelme a polgároknál. Azt gondolná az ember, hogy a németek az együttélés szabályait is hasonló elvi következetességgel tartják be, de épp a fordítottja igaz. A hétköznapi viselkedés szintjén a német emberek modortalanok, vagy legalábbis nekünk ez volt a benyomásunk. Nem nagyon érdekli őket a másik ember, csak magukkal törődnek. Jó lenne, ha a magyarokra jellemző kedvesség és törődőkészség akkor is megmaradna, ha már magunk is gazdag európai állam leszünk.

k

Táltos természetgyógyászati előadás

Táltos Kovács András tart testi-lelki és szellemi harmóniánkról előadást a Kiskunsági Nemzeti Park Természet Házában április 29-én.

A táltos természetgyógyászok a különböző gyulladásos, daganatos, krónikus betegségeket elsősorban a földsugárzások - Hartmansávok, vízerek - kiküszöbölésével kezelik. Módszereiket, mint a vízér kimérése, energiaátadás, masszázs bárki megtanulhatja. Súlyos, nehezen gyógyuló betegség esetén az orvosi kezelés mellett segítséget jelenthet, jobbulást hozhat e módszerek alkalmazása. További információt ad Patakyné Lacza Annamária, a 30/ 513-5105-ös telefonszámon.

Táltos Kovács András előadása a Liszt Ferenc utca 19 sz. alatt lévő Természet Házában 18 órakor kezdődik. A belépődíj 500 forint.

ACROPOLIS
INGATLANKÖZVETÍTŐ ÉRTÉKBECSLŐ IRODA
Kmét., Széchenyi tér 14. (Északi térfal)
Ny.: H - P: 9-18 Szo: 9 - 12
Telefon: 76/482-449
Mobil: 06/30/445-8782
www.acropolisingatlan.hu
* INGATLANKÖZVETÍTÉS
* ÉRTÉKBECSLÉS
* ALBÉRLETKÖZVETÍTÉS
* JOGI ÜGYINTÉZÉS
* HITELÜGYINTÉZÉS

VV, BB, avagy a hülyeség csúcsa

Kereskedelmi televízióink kitettek magukért. Eddig jobbára a calgon és fogkrém reklámjaik miatt szidták őket. Kiadott műsoridejük hasonló a balkáni expresszhez, hol itt, hol ott késik. Kénytelenek a fő műsorból kivágni, hogy jusson idő a legújabb mosogatószer vagy fogkrém reklámozására.

De mi történt most? Nesze neked néző! Szerkesztettek olyan műsort- Való világ, Big brother -, ahol nem dühösködik az ember a reklám miatt, mert az még érdekesebb, egyenesen zöld oázis ahhoz képest, ami a két reklám között történik. Van itt minden: pornográfia, leszbikus nő, meleg férfi, dugás, „ba meg". Satöbbi.

A kiszavazás, amely divatosan úgy szól, hogy a „döntés", egy egész műsoridőt elvesz. A melodramatikusan érzékeny könynyek között búcsúzkodó párbajozókat olyan részvét kíséri a házbeliek és a kintiek részéről, (ráadásul olyan csinnadrattával, hogy azt még a cirkuszi bohóc is megirigyelné!) amelyet még a villamosszékbe igyekvő elítélt sem élvezhet. De itt a Big brother házából, aki kikerül, netán elveszti a „párbajt", a vesztőhelyen érzi magát. Micsoda mély emberi érzelmek! Még szerencse, hogy a „párbajok" nem igényelnek túlzottan magas intelligenciát. A műsorvezető karattyolása, és a szája íze szerint bemutatott képekre a szenvedő alanyoknak többnyire egy „igen" vagy „nem" jut osztályrészükül. De kell ennél több?!

Mi történnék azzal a másfél millió mosott agyú nézővel, ha kedvenc sztárja belegabalyodna a mondandójába? Ilyen veszélyt a TV stábja sem vállal fel, hiszen azzal veszélyeztetné, hogy az igen szép számú, önmagából kifordult tévénéző odarohanjon a telefonhoz és a „majdnem ingyenes" vonalon leadja szavazatát a „kismocsokra" vagy valaki, hasonszőrű másra. Hisz ezek az igazi sztárok: mások előtt vetkőznek, dugnak, igaz, hogy nem ingyen, s még hírnevet is kapnak érte. Ez kell nekünk barátom, nem a „Rómeó és Júlia", meg a többi „marhaság".

Ezek a belevaló „csávók" - gondolkodik, ha egyáltalán még tud gondolkodni a Big brother és Való világ lelkes szurkolója. Ez aztán a műsor!

Lehet, hogy nem vagyok jól tájékozott, de nem hallottam, hogy a művelődésügyi miniszter felemelte volna szavát ezen erkölcs és fiatalokat megrontó „förmedvény" ellen. Ha ő nem is, de mi, én és pedagógustársaim ezt megtesszük: erélyesen tiltakozunk a média ilyen jellegű rontása ellen, és ezt tesszük gyermekeink és felnőtt nézőink védelmében.A két kereskedelmi adó „pöffesz-kedéséről" még annyit, hogy nem fogjuk megengedni, hogy a magyar tévénézőket lealacsonyítsák, kigúnyolják, mert ezt teszik. A két show-nak szinte minden pillanata harsogja: „ezen a szinten vagytok, ezt kapjátok".

dr. Burián Miklós

TÖRIK? RÉPED?
AUTÓÜVEG
ELADÁS, BESZERELÉS, GRAVÍROZÁS, SZEMÉLY- ÉS TEHERGÉPKOCSIKBA, SZÉLVÉDŐJAVÍTÁS, FÉNYSZÓRÓK, TETŐABLAKOK.
6000 KECSKEMÉT, CEGLÉDI ÚT 38.
SZERVIZ ÉS ÜZLET
76/485-720
30/9435-411

AUTÓGÁZTÖLTŐ állomás nyílt a régi 5-ös úton, az Aranyhegyi csárdával szemben. 07-19 óráig várják az autósokat. Vasárnap szünnap.

ÉPÍTÉSZETI, KÉPZŐ ÉS IPARMŰVÉSZETI BETÉTI TÁRSASÁG
B4. STÚDIÓ BT
Grafika, szobrászat, arculat- és látványtervezés, építészeti tervezés. Címerek, cégérek, emblémák, plakettek tervezése és kivitelezése. Tűzzománcok, plasztikák külső-belsőtéri, építészeti alkalmazása, rajzos várostérképek készítése.
6000 Kecskemét Erdő u. 18.
Balanyi Stúdió
Telefon és fax : 76/494-545, Mobil: 20/3389911

Lapunk ingyen hozzáférhető a közintézményekben, valamint ingyen megrendelhető a szerkesztőség címén, telefonján.

Hirdetéseket is megjelentetünk! Amennyiben hirdetésével Ön, vagy vállalkozása is támogatni szeretné városunk kultúráját és szeretné, ha tízezres olvasótáborunk megismerné és igénybe venné áruit, szolgáltatásait, jelentkezzen szerkesztőségünknél!

6001 KECSKEMÉT Pf.: 483
tel/fax: 76/410 260

Lapunk az interneten! www.kecskemet.info.hu címen találhatják meg. E-mail-en is várjuk Olvasóink véleményét, hozzászólását és írásait kozter.kecskemet@axelero.hu

kecskeméti közéleti lap
Alapította: Kerényi György
A szerkesztőség címe: 6001 Kecskemét pf.: 483. Ceglédi út 38. Tel./Fax: 76/410-260, 485-720. Telefon: 76/48-23-23 (este).
E-mail: kozter.kecskemet@axelero.hu
Web lap: www.kecskemet.info.hu
Főszerkesztő: Nagy Mária
Főmunkatárs: Magyar Ágnes, Kada Erika
Támogatóink: Autóüveg Kft., Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium, és még többen.
Kiadja: Szívhang Alapítvány és a Köztér Kulturális Egyesület Kecskemét
Felelős kiadó: Kerényi György.
ISSN 1418-9712.
Nyomtatta: Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája.
Felelős vezető: Burján Norbert igazgató.
Táskaszám: 03.0525